

309120 ప్రతిదినుము ప్రకటింపఁబడును

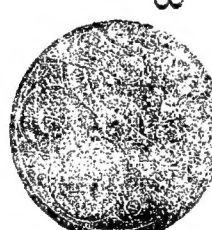
VOL. 5. } తిన్న వట్టిము 1918 సం॥ ఆగస్టు నెల 28 వ తేది బుధవారము } No. 126
నంబరుము ౫ } కాళియ క్రివాను పంపత్తుర శ్రావణ మాస బహుళ నవమి ౭. } సంచిక ౧౨౬

కాళిదాసు
ఇది శ్రీ భక్తచోదని నామ వాచకము.
సంఘము వాచార సంస్కరణమునకు నూర్ప
యింపజూపబడినది. అంకమును జదివి తీర్
వలయును. వెల 4 అణాలు. పోస్టేజీ వేరు.
ఆంధ్రప్రదేశ్ కాళిదాసులయము
1, అంబులెట్టి పేట, చనరాను

క్రికెట్టులయిన గోపాలకృష్ణ గోకాగారి వద్ద
రంగుల చిత్ర పటము
ప్రతి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0.
వి. సి. భిర్యులు ప్రకృతికము.
ఆంధ్రప్రదేశ్ కాళిదాసులయము,
పోస్టా బాక్సు 212 మదరాసు.

శ్రీలక్ష్మి పరశ్రాద్ధిని.
డాక్టరు జె. కె. రావుగారి - భౌతికసార.
బుతుకులు, బుతుబద్ధము, కాలము 25 ముతుకు
(కాకము, జపస్యాము (మున్న) తప్పుక వివారణ యగును
వెల 80 మోచాదులు రు. 2-4-0 మాత్రము.
(1209) భక్త్యంతరి అశ్రమము,
48, 88 స్ట్రీట్, ట్రెప్పీకేసు, మద్రాసు.
శ్రీ చాదాబాయి నారోజీగారి
స్వరాజ్య మంత్రోప
1283 దేశము, జీవితము.
వెల 0-4-0 భారతీవేదావృత్తి, ఏలూరు.
మోహిని శైలము:— శ్రీ పురుషులు వాడు
బతు యోగ్యమైనది. మొదలును చలువ జేయును.
కంద్రుకలు గాలితుండును. వెండ్రుకలు నునుపు
లేగును. మునానవగలిగి యుండును. 0-13-0

నీవు భాగ్యవంతుడవు గనుకను
నే నొక మూర్ఖమును చూచవచ్చువా? అట్లుంటున్న
"ఇంద్రుల నుపేంద్రులను" ఈ ఆధ్యాత్మ గ్రంథ
మూలం జర్మనీ, గారడీ, యోగవృష్టి, వర్ణవృష్టి, వర్ణకాండ
ప్రవేశవివృత్తి, వాయువేగ మనోవేగము, వాత్సల్యము, ఇంద్రి
య ఇంద్రజాలము, క్రియాసాధనము, మంత్రకాండము, భూరి
శైవ్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లకేక తమోహము
విచిత్ర విశోదనిద్యము గలవు. ఇంటికాక మనుష్యుని మాయ
నుజేయుట, మామడిచెట్టును పుట్టించుట, నీవయితో సహా
యగుట, మనుష్యుని చంపి తిరిగి ప్రతిమింపట, రకరకముల
తలకాయలతో ముటలాడించుట, కరిడ్లను గంకలు కట్టుకొని
యాత్రకుండా వస్తువులకేళ్లు చెప్పట, భూమిగుండా గజము
యెత్తున గావించు మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొద
లగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన
నీవు అత్యుత్సాహముగా మేల్కొని యెదురుకొని గాగరంటి యిచ్చు
నున్నాను. వేల్పు సంపాదించుట కది ముఖ్యమైన మార్గము.
వెలను కుండకొలది ద్రవ్యము అర్జించుకొనగలరు. ఈ వెల
అభిరుచిగా కొనువారికి మూలకే యీ గ్రంథమును రు 4 ల
కొనుటకును. ఇరువులకు రు 15 లు. వలయుచున్నా దెంటేనే తమ
దరఖాస్తుతో కూడా అడ్వాన్సుగా 1 రూపాయను మాత్రము
మనయొద్దకు వ్వారా యీక్రింది విలాసమునకు పంపించినచో
ఆ వరకువచ్చుమైన గ్రంథమును మిగతా రు 3 లకు వి. సి.
గ పంపబడును. (394-984)
వి. సి. జనార్దనం వాయుడు, 20 గోలా, (గుంటూరు జిల్లా)

తమ కార్యములను సకాలములో నెరవేర్చుకొను నిశ్చయించు జనులందరును
"ఎలెక్ట్రా" వాచిని కొన్నచో చాల సహాయమును పొందెదరు.
సరియైనకాలములో తమ సంకేతికృత్యములకు పోగలరు.
"ఎలెక్ట్రా" (1049)
బెన్సులో 1914 సం॥న జరిగిన
కాతీయ వస్తుప్రదర్శనమున గ్యాలెటు
స్వీటు ఎలెక్ట్రావాచికి గొప్పబహుమతి
(గ్యాలెటు ప్రీమియం) లభించినది.
గొప్ప బహుమానము.
ఎలెక్ట్రా తమ నడక
చాల నిశ్చయగమించును.
గడియారములతో కేట్రమైన
పరికరములతో చేయబడినది.

గ్వాల్టే కంపెనీ, స్విస్ మేడు.
సమృద్ధివైనగడియారములు. చౌకధరలు. నలునిధములగు వాచీలుగలవు. ప్రతిచోటను దొరకును.
వజంట్లు: బి. ఇ. సంవత్సరశెట్టి అండుకో, ఎస్. ప్లనేడు, మదరాసు.

అమృతాంజనము
చక్కని డబ్బితో పహా నీసా 1-కి వెల 0-2-0
పంచభావచీటి చూచిగలిగిన మోసము గలదు
తలవొప్పుల మోసమును.
పార్శ్వపునొప్పుల గూడా బోలును
వాయువు పోల్చి బోగొట్టును.
సూవాసనగలిగి యుండును.
ప్రతియంబు సుండదగినది.
అమృతాంజనం నొప్పులకు వివ్యామృతము.
వనమూలికలతో పొందును. దీర్ఘమాయుడు
తయారుచేయజూడు మునుపించు.
విదేశములలో కూడా దీనిని పొందుచున్నాడు
అమృతాంజనం దీపో, 6, అంబులెట్టి పేట, చనరాను.

ఈవ్యంగిమున కమూల్యముగు మందు.
ఇది మిగుల హాస్యకరమగు మందు. పది పది మైదు
కోణాలు రాయుటకుల తెల్లని మచ్చలు, అట్టుకాక చర్మము
వై మరీ యేకమైన రంగులను నిర్మూలముచేయును. ముఖము
గా నీ నోమునకు; జాగ్రత్తదీసికొను (భాతరగు) మంచిదియే.
దీని వెల టెన్సు 1-కి రూ. 4-6-0 అంచెకాలి వేతే.
(783) Dr. W. N. Dixit, Merchant, Poona City.

మలయ చందనము
(1251) పెంగోగమునకు మోతారము
మందు పుచ్చుకొనుచున్నట్లు ఎవరికి
తెలియదు. పర్యమం లేదు. విచిత్ర
మన్నును కిరణచికిత్సల పనిలేదు. దుచ్చ
మైన మా మలయచందనము ఎలలవు,
తెలుపు, పచ్చ అను మూడు విధములు
పెంగోగమున మూడు భూతులలో మున్నును. డబ్బీ 1-కి 2-0-0
గంధర్వపార్శ్వసి, రాజమండ్రి.

ప్రోల్ ఆయిల్
పుష్కములతో తయారుచేయబడిన మిగుల
శ్రేష్ఠమైన తలనూనె నుమారు 250 సంచత్సరములుగ
ప్రసిద్ధి చెందియున్నది ఈ నూనె అత్యంత నూనానగల
దియు, తలకు చల్లదన మిచ్చును. శ్రేష్ఠ మార్కు
పుస్సల్ ఫరీదు బుడ్డి 1-కి ఒక రూపాయ.
కెన్సాన్ యొను మోరాయిలు
కలలో వెండ్రుకలుదేసి జాగాలందు రోజు
చరుముచుండినయెడల ధారాళముగా నల్లని వెండ్రు
కలు మొలచును. ఫరీదు నీసా 1-కి 1 రూపాయ.
క్యార్ బ్యాటిక్ టూల్ వాడరు
(908) టెన్సు 1-కి 3 అణాలు.
ఇదియుగాక సకలవిధమైన వ్యాధులకు మందు
లున్ను, మంచి వాసనలుగల ఆ తిను వస్త్రాలు
ఉన్నవి. కెల్లా సుగంధ ద్రావి వెస్పియన్ వచ్చును.
Bengal Chemical & Pharmaceutical
Works Ltd,
91, Upper Circular Road,
CALCUTTA.
Tele Address:— Raxayan.
Local Agents
P. Rangiah Chetty & Sons. Madras.
Indian Industrial Co.,
M. R. Chandra & Co.,
Madras Swadeshi Stores

అమృతాంజనం అందనేమార్గము
ఈఅమృతాంజనం కర్మమునవచ్చునేని విశ్వము మూర్ఖు
ని జలమును కలిగించి ముద్దవేసుము చేతి చేతి కాకి
మంటల బోగొట్టును. ముదిము ముచ్చుచేసి శరీరమునకు
తేజస్సును కలిగించును. శీర్షమును, భ్రూము, తలగోష్ఠి,
నొమ్మగోష్ఠి మొదలగుచున్నవి కర్మము మూలించును.
21^వ అర్థమును కట్టి 1-కి య్య 1-0-0-0.
వైద్యకాశ్రమి మునక్కరర్ గోవింద్రి,
అంకంనగర వా.భా.అంకం, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

(1197)

ద ర ఖా స్తు లి పు డ వే క్షి త ము లు.

ఈ యుద్ధము సూటికి వేళిచొప్పున ఈయబడును. వృత్తిపన్ను లేదు. ఈ యుద్ధమునా పత్రములు మొదల 1921వ సంవత్సరములో సూటికి నూరురూపాయలు యివ్వబడును. 1922 వ సం॥లో సూటి సూటికి నూరురూపాయ లీయబడును. 1925సం॥లో 100-కి 103 రూ॥న్ను, 1928లో 100-కి 105 రూపాయలును పత్రములనుకొనువారి యిష్ట ప్రకార మీయబడును.

ఇంతకంటే భద్రమైన సామూదాచుకొనువద్దని వేరులేదు.

ఈ ప్రకటననే దరఖాస్తుగ తీసుకొనిపోయి దీనిని చింపి మీ పేరు వ్రాసి పంపుడు.

ద ర ఖా స్తు న మూ నా.

మదరాసు బ్యాంకింగ్,..... 1918.

५४३५६७८९

అయ్యో,

ఇందులో .....రూపాయల చెక్కును లేక రొక్కనును పంపుచున్నాను.

దీనికోసం యుద్ధములుపాట్రవారు (సామిసరితోటు *) సేకరించి నిప్పించిన మీ కెంతయు కృతజ్ఞుడను. ఈ పత్రపు సామిను ఏ సంవత్సరములో సామ్యుకావలయునో ఆ సంవత్సర ముంపనిచ్చి తక్కినవానిని కొట్టివేయను.

* 1921, 28, 25, 28 సంవత్సరములలో వాపసు చేయవలయును.

ప్రజగీశా! ఇత్యబదును.

ఇట్లు విశ్వసనీయుడు.

..... విశాఖపట్నం ..... (స్వచ్ఛమైన (హామియం).)

వి రో పా మ హా న గ మ ము

உறுதி செய்து கொடுக்கப்பட்டிருக்கிறது.

१०/०८

ఇండియా సంస్కరణములు

అడవి, ఆకాశము 25:—ఇదియూ దేశమున ప్రజాసత్తాక ప్రస్థానము గాతీయ సంఘమునై వాధారపడియున్నది. గాతీయ సంఘమునలో పేర్పవక హిందూదేశరత్న వాపత్యకయే కవిగనవో విద్యా వ్యాపనమును నియోజకవర్గము లేర్పడుటయు జరుగ జాలవు. అట్లుగానివో నవి త్వరగా వెరవేరగలవని సరేవిధియం ఆపదగారు అజ్ఞానం పత్రికకు చాసిరి.

శ్రీ తుదేశములతో వ్యాపారము.

లిసూపిలు ఆగస్టు 27:—యూధాసంతరము 10 ఏండ్ల వరకును శత్రువులతో వ్యాపారము సులభపూడ దని నూన బట్టి అవ్యాకాశుల సంఘమువారు తీర్మానించిరి.

జర్మను తూర్పు ఆఫ్రికాలో

ఇండియనుల సభికముగ చేయుట.

లండను, ఆగస్టు 28:—ఆ కాశాకు గారు వ్రాసిన విషయము నాకు గూడ సమ్యక్ముగా నున్నది. అచట భారతీయుల కుపయోగము చాల గలదు. దేశ చరిత్ర స్త్రీలము. చిన్న చిన్న భూములు లక్షలకొలది ప్రజల కివ్వవచ్చును. ఇండియా వారచట భవములు బాగుగా వినియోగించి బాధమును గడిప వీని గలరు. ఆ రాష్ట్రపాలనను గూడ భారతీయులకే యివ్వవచ్చును. రాష్ట్రీయకాఖిలలోని యుద్యోగులకు కలెక్టరు జడ్జి పదవులకు నియమింపవచ్చును. పోలీసు డిప్టీ సూపర్వైంటులను సైనికోద్యోగులనుగా పంపవచ్చును. శివ పురము రూపు మున్నగు కళాకాలలవాని రోడ్డు రైల్వేలు వంతెనలు మున్నగువానిని నిర్మించుటకు ఇంజనీర్లుగా నియమింపవచ్చును. ఇండియా ప్రజలు ఆధినివేశన స్థాపనమునందు తమప్రజ్ఞకు మాపవలెను. కేరలము ఆటవికులుగా నున్న నీగ్రోలకు వారు నాగరికతను నేర్పవలెను తమ సామర్థ్యమును పరీక్షింపదగునని ఇంగ్లాండువారతనము గోరిన ఆత్మగౌరవముగల భారతీయులను తూర్పుఆఫ్రికా యందుద్యోగులనుగా నియమింపదగును. ఇండియావారతనమును ప్రజలకు తమ హక్కును సామర్థ్యమును ప్రకటింపదగునని సర్ థియడోయ్ మార్షిసు గారు నడిపిరి. వీరు తూర్పుఆఫ్రికాలో 20 వేల లండ్లదిరి, ఇండియా ప్రజలను ఇండియాదేశమునంతే సర్దుబాటు చేయదగునుగాని ఇతరదేశములకు పంప నవసరము లేదు. ఇండియాలో నింక నుపయోగమునకు లేదని ప్రజేశ వధికముగా నున్నది. కాన వారు యుద్ధమున నధికమగు సహాయము చేసిరిగాన

నితర దేశములలో నివసించుటకు వారికి హావ సామ్యమవలయు
అగాధాను మారి సుఖ గార్లు చేసినవాడు. కాథార మగవడు.
ఇండియాలోనే వారికి పుష్కల వాణిజ్యము లేవనగగా ఇతర
దేశములలో వారికి పుష్కల వాణిజ్యము మొదలగుట ఎట్లు సాధ్య
మగును? అప్రికా అసియా దేశస్థులు భిక్షుములు, సంస్కరణ
ముల ప్రచారము క్రొత్త వాణ్యుల కసించుటతో అచటివారు
చాలరని తెలుసుకొనికొక వానినిది.

(55)

తీవ్రాలు వశమగుట.

పాపిను, ఆత్మ 26:—బ్రటిషుగంగమునుండి ఈ నాను
విలేఖరి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాను:— బింగ్సు గారి ఆత్మపా
ముఖ్యి కావ్రేము తీవ్రానను వశపటచుగొనుటయే. ఇది వశమ
గుట మూలమున మీ గామాంటు గ్రామముకూడ మిత్రమువలె
వశమైనది. కొద్దియంది బ్రటిషువారు మీ గామాంటునందు ప్రవే
శించినప్పుడు జర్మనులు వానిని లొంగిపోవ నిష్పందించి కాని
బ్రటిషువారు “మేము లొంగి పోవలయు నవసరములేదుట
లేద”ని ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. ఇంతలో వైమానికులు “భౌగ్యము
తో స్థానమును వదలక యుండుడు. మీప నానుచు వచ్చు
చున్నాను”ను ప్రకటనమును చేసిరి. తరువాత 15 నిమిషము
లలో వారు జర్మనులబారనుండి రక్షింపబడిరి. జర్మనులు
పటునినబడిరి.

పన్నుత బిటిషు పంక్తి.

లండను, ఆగస్టు 27:- చునపంక్తి ప్రస్తుతము ఈక్రింద తెల్పుబడిన స్థానములయందు గలదగు యు అనియన్షియు చున యాధీనమున గలవనియు రూటరుకు దెలియబచ్చినది. మాంక్టీలా ప్రూన్, వాంజోరు క్రోయి సెల్లిను పడవటి సరివాద్దులు, స్వెల్లర్, మోరీ, ఫెవెరూల్, బజ్జీడ్, వాగ్లంకోరు, యూకోరు, బాబాయి మేయ మార్చిన్ పకేతు తూర్పునను దక్షిణమునను, బజార్మిన్ బానిశిటిట్ వీరు పచ్చియమునను పోరుచున్నాము. కార్నాయిపురము మావశమేనది.

జర్మనుల నెపము.

ప్రజలకు స్థితి ప్రజలకు తెలియకుండా దాచివేయుట.
 అందున, ఆగస్టు 25—ఆమెస్తురుడు — బ్రిటిషు
 వారును పరానువారును ఈ నెల 23-వ తేదీని గత దినమున
 ఓడి నిష్పట్టిక. త్రాతప్రయములతో పరాను వేతమును తప్పు
 లతో పోరాడినకుటట్టి జన్మము తమ ప్రజలకు నిజస్థితిని
 తమ ప్రజలకు తెలియజేయుట లేదని తెలిపి ఆశ్చర్యమును
 పుటించును.

శత్రువులనీతిబాహ్యుత

అద్భుత రణరంగము

లండన్, ఆగస్టు 25:— బ్రిటిషువారి ప్రధాన కార్యాలయమునందు రూటరు విశేషముదొడ్లు నేటి సాయంత్రము తొలి సంపినాడు:— శోమింగ్ లంగమునండి శత్రువులు చాల గరుకు వెనుకకు నడిచి పరికింపు ప్థలములయందు గుంపులు గుంపులుగ శత్రువులు యిటునటు సంచరించు చున్నారు. సమయమునొకన మాకు లాంగ్ పోవుటకు సంసిద్ధులగుచున్న వారి. శ్రుతులనుండు శత్రువులు చాలవీటి బాహ్యముగ ప్రవర్తించుచున్నారు నిట్టికోజన శత్రువులు తీవ్రవాదులవరుడగ్గర తలపడి. కాని మేము మాకు వారి బాధనుండి తప్పించుకొనుటకు గొప్ప ప్రయత్నముల నడుపుచున్నాము. రణరంగ మధ్యతముగ నున్న యది. ప్రసిద్ధి గాంచిన లాభోయి నెల్లీమిత్తము తీగముగ పోరు జరుగుచున్న యది. ఇచట పగలంతయు బోచులు అక్రమపరాక్రమముతో పోరి 200 మంది బండిలగ జేయబడి. ప్రాంతికాలచుండు ఎవెన్ సెన్ లన్ బాహ్యములో ప్రవేశించిరి. మా కానిలి ఆశ్చర్యదశములుకూడ బాహ్యము దిల్లాయిలో ప్రవేశించుచుండెనని వై మా నికులు తెల్పిరి. శత్రువులు చెల్లాచెదురులగు సాధిపోవుచున్న వారు. సహాయనై న్యములు రణరంగమున ప్రవేశించుచున్నయవి. వీని కూడ జర్మనులు మాచే నెట్టుబడుచున్నవారని విదితము. తమములనై న్యములను విధి జేచునట్లు కాన్పించును. నేడు బ్రేకుండి బాహ్యము కు త్తరముగరకు ముందు కేగినారము. 21 వ తేదీనుండి 20 వేలమంది బ్రిటిషువారిచే బండిలగ జేయబడిరిని అంచనా వేయబడినది. జూలై 15-వ తేదీనుండి మిత్రమండలివారందరును కలసి 100 వేల మందిని బండిలగ గొలిపి తెలియచున్నయది. వేగు స్థానములయందున్న నైన్యములు భుల్లీకోర్టు సరిసాద్దులలో ప్రవేశించిన వని తెలియుచున్న యది. యూకోర్టులాశేయను ఉన్నతిపు టదవని పశ్చిమము జేసిగొంటిమి. లాంగ్సలుమీడికి పోతిమి. టాంకుబండ్ల సహాయముతో న్యూడి లండన్ శత్రువులను లోహార్థ ఆడివినుండి పారదోలిరి. బాహ్యములో ప్రవేశించిరి జెప్పినగు. చిట్టచివరకు బాహ్యములో ప్రవేశించగలిగి. 400 మందినికూడ పశ్చిమముకొనిరి. శత్రువులు చీలిపోయి విందరచందరగ నున్నవారు. అందుచే శత్రువులు ప్రతియధ్యమును జేయుటయే లేదు. నేను ఆ సేకస్థలముల యందు అతిముండిగ పోరుజరిగెడి. కాని ఇది ప్రతహతము జేయబడినపుడు మరొక ప్రదేశమునందెచటను ఎప్పుడగ ప్రతియధ్యము జరుగలేదు

జర్మను మూల సైన్యములు.

అందున, ఆగస్టు 24:— బ్రటిషు కార్యాలయమునందలి
రూటరు ఫలేఖనును తంజిములమున నిట్లు చెప్పుచున్నాడు.

పాపామిత్రై పు త్రిటిమపాపానాక ఎరుక్కొనుటకు
 జక్రములు తమ స్థానిక మూలవైద్యములను తీయుచున్నారు.
 బీహారాకోర్టుగద్ద త్రిగమైవదాడి జయింపబడినది. ఇప్పుడు కత్తు
 పుల చక్కెర బురుజులు కలవు. గుంజోర్టునాటి మాపారా
 వాండ్లు మొదలవకు వెళ్ళి. ఆప్టీ) వీరూ భాగములలో నొకటి
 క్కానుదురుము కనిపెట్టి మైలులో మూడవనంతు దూరము
 ముందువకు నడచి. వానపతి ధూళినుమానుములను అదవి
 వేసిరి గాని చల్లపరచినది.

పరాసు దేశములో బిలిషు సైన్యములు.

ప్రపంచపు వింతలనా నొకటి.

అంధా, అగ్రస్తు 21:— ప్రాశ్న దేశమందలి బ్రహ్మ
వైశ్యుల స్థితియు దైవ్యును ప్రపంచపు వింతలలో నొకటి
గ నున్నది. జబ్బుపడినవారి సంఖ్య మిక్కిలి స్వల్పము. వారి
ఆరోగ్యము మిగుల బాగా ఉన్నది. పోరాడుటకు గల దైవ్య
ము ముసవటి వలెనే అధికముగ నున్నది. 8,4 సంవత్సరముల
నండి పోరాడుచున్న వాదైవ్య సాహసములనలన మావైశ్య
ముల జన్మన వైశ్యములకంటె గొప్పవనియు, దైవ్యసాహసము
లందు అధిక్యతకలిగి యున్నవనియు నిరూపించును. మానాయ
కత్తము హెచ్చినది.

జన్మముల పలాఁచునము.

అండా, ఆగష్టు 27:—జర్మనుల బహిరంగమున మిక్రి
మండలి నేన నెదుర్చుకొనకపోయిరి. వారి డినుబద్ధులైన వారి
తైపులనుండి మిక్రిమండలి నేన తలపడ నారంభించి రను జర్మ
నల కింకను దానియందు పరిపూర్ణ మగు విశ్వాసము కలదు.

ఆంగ్ల సేనల వృత్తము.

లండను, ఆగస్టు 26:— ఈ నెల 21-25 తేదీల నడుమ బ్రిటిషు మూడవ వార్షిక సేనలలో 235000 మంది చనిపోయిరి.

సోమయాధము.

బహుమతి తుల్యమున నిశోధము ప్రబల మగుచున్నది. దక్షిణమున నామమాత్రము 1915 లో జరిగిన 4 నెలల యుద్ధములలోను మేము 44 చదరపు మైళ్ల స్థలము నాక్రమించితిమి. ఇప్పుడు 21-25 తేదీలవరకు 116 చదరపు మైళ్ల నాక్రమించితిమని ప్రకటింపబడెను.

ఆంగ్ల సేనల పురోగమనము.

26 వ తేదీ రాత్రి ముగ్గురు హేగుగా టిటుల ప్రకటించిరి: కాంసెల్మను మొదలు గావెల్లెనరతును స్పెన్సర్ కిరు ప్రక్కలను 26 వ తేదీ యడయమున కెనడా స్కాట్లండు లండను సేనల తలపడెను. కెనడావారు దక్షిణమున తలపడి శత్రుసేనలో చొరబడి ఆరెంజిబాటును మొదటి సురంభము నందే వశపరుచుకొనిరి. పిమ్మట వర్షము కురియు నారంభించినను వారు నాన్సోగరు మాంట్రీ (వెక్స్) లను వశపరుచుకొనిరి స్పెన్సర్ కు తుల్యమున స్కాట్లండు సేన నావెల్లెనరతును నున్న జర్మను స్థానము నాక్రమించుచుండ నుపోయి లండను సేనతో గలసి కొంత ప్రదేశమును వశపరుచుకొనెను. చాలదూరమిది పట్టుకొనెను. దక్షిణమున సోము కిరు ప్రక్కలను ముందుకు పోతిమి. ఆస్ట్రేలియా సేన కేపీ నాక్రమించి ముందుకు పోయి నుజనీ నాక్రమించిరి. ఆంగ్ల సేన మోంటాజను వంకరు సోను వెల్సు సేన బెజింటును లాగ్రాడు నాక్రమించెను.

38 శత్రువిమానములను కూల్చుట.

25-వ తేదీని మావిమానములు బాంబులను హెచ్చుగా వదలెను. 32 టన్నుల బాంబులను వదలితిమి. మొత్తము 38 శత్రువిమానములను నాశనము జేసితిమి. మాని 5 కనబడలేదు.

ప్రాంతపుర్వ ప్రయత్నము.

25-26 తేదీలను రాత్రి ప్రాంతపుర్వ మానుషముల మీద బాంబులను వదలితిమి. ప్రాంతపుర్వలో చాల వృత్తము కలిగినది. మానుషములలో 2 టన్నుల బాంబులను వదలితిమి. మరి 4 టన్నుల నితరస్థానములలో వదలి విమానము లన్నియును మరలినవచ్చెను.

600 మందిని పట్టుకొనుట.

అక్రెసిది కిరు ప్రక్కలను పరానువారు తలపడి (ఫెస్సో) యెలెను రోయి, సెంటు మాన్యులను 800 మంది నైనికులను పట్టుకొనిరి. వాస్తవములో శత్రువులను తరిమిరి.

రోయిని పట్టుకొనుట.

లండను, ఆగస్టు 26:— జనరలు డెలివీగారి మొదటి సేన నేడు 3 మైళ్లరంగున 3 మైళ్లు ముందుకుపోయి లోయ నాక్రమించెను.

జర్మనుల కశ్రుభాసార

ఆమెప్రసంగం, ఆగస్టు 26:— చుట్టుపరంగమున జర్మనులకు పరాభవము కలిగినది. వారు సుదూర స్వర్ణక్షుడ ప్రయత్నములనే సలుపుటలేదుగాని ఆవస్థానందనులను సలపవలెను లేదని మెల్లమెల్లన ప్రజలకు తెలుచు వారంభించిన వారిలో స్థాయిను ఒకడే. జర్మను సేనానాలోండ్లలో పోరిమడసిరి. కొందర రాత్రిపాత్ర్య గావించుకొనిరి. బెల్జియమున కిలరు, కొందరు సేనలను వదలిపోయి రిసు వదలెనుల ప్రబలముగా నున్నవి. జర్మను ప్రజాసత్తాక వాదుల సంఘమును పేరున నొక కరపత్రము ప్రకటింపబడినది. జర్మను దొంగనమును తొలగించుటకు జర్మను ప్రజలు ప్రయత్నింపవలెను. ఆట్లు చేసిన వారు చేసిన దారుణ కృత్యములకు కిగిన ప్రాయశ్చిత్త మగునని ఆకరపత్రమునందు నైనికులను ప్రోత్సహించుచు ప్రాయబడినదని స్థాయిను నుడివెను.

జర్మను సేనలు

లండను, ఆగస్టు 26:— గోబను అడవిలో జర్మనులస్థితి విషయము. చాలా సుగోయ నాయకులకు వెనుకగూడ వారికి ప్రతికూలమై సోమిగడ్డ ప్రదేశమంతయు జలమయము నందెనలన్నియు మిత్రమందలి వశమున నున్నవి. జర్మనులు తలచినదీనిని వెనుకకుపోయిరి. మిత్రమందలి యుద్దేశము సెరవేరలేదని జర్మను లిప్పుడు హెచ్చుగ ప్రకటించు కొనుచున్నారు.

నెస్సి నీలియని పరానువారు పట్టుకొనుట.

26 వ తేదీని పరానువారు పట్టుకొనిరిని ప్రకటింప బడినది. మొదట ఫిరంగులధికముగా కాల్చబడెను. జర్మనులుపట్టు

దలతో నిలచిరి. పిమ్మటలో తీవ్ర మగు ద్వంద్వసంకుల సమరము జరిగినది. సెంటుమాలో గూడ పరానువారి వశమైనది.

బాహుము - మెర్రికోరు

సోమవారమువాడు మధ్యాహ్నమున రాత్రియు ప్రబల సంక్రామము జరిగినది. శత్రువులు తలపడి చాల వృత్తపడిరి. రాత్రికృత్యములు తలపడగా తరిమితిమి. బహుమతి తుల్యమున న్యూజీలండు సేన తలపడెను. ఆంగ్ల సేన బిగాంటరి వంక కేగెను. క్రోసిలను యుద్ధ ప్రబలయ్యుద్ధము జరిగినది. ఆస్ట్రేలియా కనడా స్కాట్లండు సేన్సు సేనలు గూడ పోరిస్థానముల నాక్రమించెను. 21 వ తేదీనండి 21000 మంది పట్టుపడిరి.

ఆఫ్రికా

దక్షిణాఫ్రికా ముత్రిగిగుట్టి సాయము.

లండను, ఆగస్టు 24:— దక్షిణాఫ్రికా ముత్రిగిగుట్టి బర్తను గారితో రూటరు ప్రతినిధి మాట్లాడగా వారు జర్మను ముత్రి సోల్పా అనునతని యుపన్యాసమునకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు పట్టు చెప్పిరి:— యూరప్ యుద్ధమునాటికి చెందని వారిని యుద్ధమున నుపయోగించుటవలన గలుగు నైతిక ఫలములకు గూర్చి సోల్పా గారి భావమును జూడ హాసల నొకటియు వైన సొకటియు నున్నట్లును నుండుటయే కాక యుద్ధసందర్భమునందలి వాస్తవ స్థితులను గమనింపలేకుండుటయు వ్యక్తమగుచున్నది. బర్తను గారు దక్షిణాఫ్రికా యందలి ఆఫ్రికను జాతివారి యుత్సాహ మనకును ఆదేశమునకు ప్రక్కనున్న జర్మను ప్రాంత దేశము నందలి ఆఫ్రికనుల మనస్థితి కిని వ్యత్యాసమును తెలిపి జర్మను నైపుతీ ఆఫ్రికాయందలి హెర్జో ఒవర్లోజాతులు జర్మనీవారు మఱల ఆఫ్రికామనకు వచ్చుటకు విరుద్ధముగ నున్నారని చెప్పిరి. చాలకాలమునుండి జర్మనును ప్రభువుల దురాదర్శమునుండి తెన్నును రక్షించుటకు వచ్చినట్లుగ బ్రిటిషుపతాకముక్రింద సురక్షణమునకు వారు స్వాగతి మొసగుచున్నారు. ఆఫ్రికాలో సేనలను దీనివేయుటను గూర్చి సోల్పాగారి భావమునుగూర్చి బర్తనుగారు తెల్పుచు యుద్ధమునకు ముందు జర్మను ఆఫ్రికాయందలి దేశములను యుద్ధ సన్నద్ధముగ జేయుటకు సంపూర్ణ మగు తర్ఫీదును శిక్షణను నొసగుటకు వ్యయం చేమియు దక్షిణాఫ్రికాయందలి సేనాధిపతులకు ప్రబలముగ గోచరింపలేదు.

అమెరికా

క్యూనార్డులను కంపెనీ.

నూయార్కు, ఆగస్టు 26:— ఫెడరల్ ఎడ్మిరాల్టీ కోర్టునందుండు జడ్జిమేయరు గారు క్యూనార్డులను కంపెనీవారి కేసునుగూర్చి తీర్పుచెప్పింపు లూసిబోయా నా: వృత్తము మూలమున గలిగిన ప్రాణహింస వృత్తములకు క్యూనార్డులను కంపెనీవారు బాధ్యులు గారనియు, 12 విన 12 మాసములందును పరిశోధనకు పగా లూసిబోయా సాయభముగ నుండ లేదనియు, అందు ప్రేరణను గుండ్లు లేవనియు నిర్ధారణమయ్యెననియు తీర్పుచెప్పి నాకలాని కేవలము, నాశనమును నాశన వృత్తసమయమును చూపిన కార్యాచరణమునకు వారిని బహూకరించిరి.

చీనా

వై వ్యాధితి

తెకింగు, ఆగస్టు 26:— జపాను వారు వైనా సరిహద్దును బలపఱచిరి. జమ్మలభూవము ప్రకారము ఇల్లు బలపఱచుట యవసరమయ్యెను. వైనా జపాను ఏర్పాటునందు నిది అంగీకరింపబడెను. కాని మిత్రమందలి ఏర్పాటునందు లేదు. నెమి నాక్ గారును కొన్ని వలకుండి జమ్మలను ముట్టడిసలిపి మా గ్వారు బోల్లివిట్కు సేనవై ఆకస్మికముగబడి మాట్సినిస్కాన్య ఫరమును స్వాధీనముచేసి ఖైదీల నవేకులను బట్టుకొనిరి.

స్పెయిను - జర్మనీ.

లండను, ఆగస్టు 27:— జర్మనులు స్పెయిను వారి మగతుల కంగీకరించిరి. స్పెయిలో నున్న జర్మను నౌకలన్నియు స్పెయినువారి వశము జేయబడును.

ఇటలీ రంగము.

లండను, ఆగస్టు 27:— బ్రిటిషువారు ఆసియాగోట పర్వతమున వాడినలిపి 270 మందిని కొన్ని మరఫిరంగులను వశపరుచుకొనిరి.

ఆల్బేనియా

అల్బానియా రంగము.

లండను, ఆగస్టు 26:— డొరిను చెరువు సమీపమునకర్దా దునది కిరు ప్రక్కలను హోప్రమాలోకు ఫిరంగు లధికముగా కాల్చబడెను. డెవోలీ - టోమిరి క్యాండుల సంఘస్థానమున ఆస్ట్రీయావారు రెండుసారులు తలపడిరి. పరానువారు వారిని తరిమిరి గాని పిమ్మట ఇటలీవారితో సమపత్తి యగుటకు కొద్దిగా వెనుకకువదలిరి.

బర్మీ

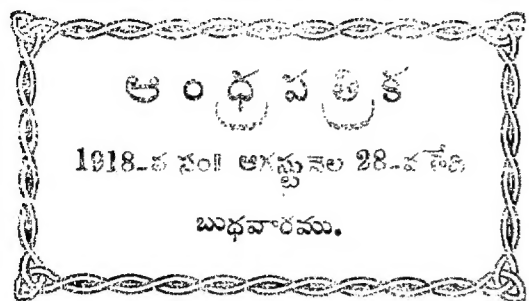
ఘూర్కాల సాహసకృత్యములు.

లండను, ఆగస్టు 28:— పల్లె ఫుల్లో బ్రిటిషువైస్య మందున్న రూటరు విలేఖరుడిట్లు ఆగస్టు 20 తేదీని తంజినంపి నాడు:— తురుష్కులు అరస్థందనమును ప్రారంభించి పలనైనుండి మమ్ములను మరలించెద రని శత్రువారై పుత్రికలు ముందుగ నూచించినవి. నిశ్చయముగ భారతీయులను గౌరవముతో చూచుటకు మోదన నైనుటలు శత్రువున కవకాశమును కలుగజేసిరి. యుద్ధ మెంచుట తేకుండుట సరియేగా. శత్రువులు తమ ప్రదేశములందు భీతావమానై కణకుచున్న వారు. తెల్లవాడును చాయించుటలు గల నీవీరి వై తలపడి కలవరుపరుచుటచే శత్రువులు భయపడ జొచ్చిరి. ఈ వ్యవహారండు, కల్లినజయము భారతీయుల కంతయు లాభకరము నున్నయది. ఈ జయమువలన ఆత్మాహవూరితరై మాటిమాటికి శ్రోత్రయధమును సత్వదచని సమరోత్సాహమును గాపుచున్నవారు. వారి యధికారులతో భారతీయ నైనుటలు ఇల్లు ప్రస్తాపించుచున్నవారు; “ఆకొండను ముట్టడించిన బాగుండ దాని ఆయాకండకములను నేటిరాత్రిముట్టడించరాదా” అగ్నివర్షము శత్రువులపంక్తినుండి తురియునుండ సిక్కులు తురుష్కు కండకములలోకి యుమికి శత్రువులను ఆశ్చర్య పరిచిరి. 38 గురిని బండిలుగ గొంపోయిరి. తమలో ఒకడు వాతు దాయెను. 4 గురు తుత్త గా త్రులైరి. ఘూర్కాలు పట్టపగలు దొమ్మియెనన్వి దగ్గరకు బోవువరకు శత్రువులకు తెలియకుండగ తురుష్కు కండకములో యుమికి 15 తురుష్కులను చాతముజేసిరి. 15 గురిని బండిలుగ జేసిరి. ఘూర్కాలు ఒకగుండునైను ప్రేల్పలేను. వారిలో ఒక్కరికి మాత్రము గాయములు తగిలినవి. తురుష్కునైనుకుని శరీరమున గృచ్చిన బాతును రెండేముర్కా నైనుకోదొంగి మరల బైకి తాగు కొనుటకు కండక మతిసన్నముగ నుండుటచే పీలులేకుండెని విలేఖరుడు తెలుపుచున్నవాడు. ఇంకొక తురుష్కునైనుకుడు కనబాను మొనకు ఘూర్కా నైనికాధికారి ప్రక్క ఎముకలలోనికి గ్రుచ్చుచుండెను. ఈ యధికారికి ప్రాణాపాయము కలిగియుండవలసిందే కాని నాశాత్తుగ తన శత్రువు తలనాని భుజములనుండి చాటిపోయినది. అతి చతురత్వో ఘూర్కా నైనుకోదొంగి తన ఆయుధముతో ఆ తురుష్కుని తలను చెండాడెను. ఈ కొండకాతివారగు ఈ ఘూర్కాల కార్యములు విలేఖరునకు అమితాశ్చర్యమును గొల్పినవాయెను. వీరి నెరియొ కొండంతగ కొని యాడుచున్న వాడు. సిరింతే వై పుణ్యముతో పోరుటచే కావలిగాయుచున్న తురుష్కు నైనుటలు తమ స్థానములయందే మాత్రమే బడియుండిరి. విరిపు నైనుటలు భారతీయులతో కలసి ముఖ్యమైన దొమ్మిని సల్పిరి. దొమ్మిజరుగు ప్రదేశము విరిపుగారికిని భారతీయులకును ఆసౌకర్యముగనున్నను తురుష్కులు పూర్తిగ పీరిచే చుట్టుముట్టడించబడి ఆశ్చర్యపడిరి. తురుష్కులకు గొప్పకష్టములు కలిగినవి. 200 మంది తురుష్కులు మడసిరి. 180 మంది బండికృతులైరి. 15 మగఫిరంగులు విరిపు భారతీయులచే జిక్కినవి.

మొనూరు సంస్థానమున ఆయుర్యేద యూనానీ వైద్యములకు ప్రోత్సాహము:— పాల్పాత్య వైద్యశాస్త్ర పరిశుల యందు పట్టుమును బడసి సంస్కృత భాషాపరిచయము గలిగిన వారిద్దరు కలకత్తా నగరమునకేగి అచట మూడేండ్లు ఆయుర్యేదము నభ్యసించవలెను. ఆట్లుంగీకరించిన వారికి నెలకుచెరురు 75 లును మొనూరు సంస్థానము వారిచ్చెదరు. అట్లే ఆంగ్లవైద్య పట్టుమును బడసి ఆలిట, పెరిషియను భాషలయందు పరిచయముగల వారొకరు డిల్లీలో సిద్ధకళా కాలలో 5 కర్సరములు యూనానీ వైద్యము నభ్యసింపవలెను. అతనికిగూడ నెలకురు 75 లు వంతున నిచ్చెదరు. ఆయుర్యేద పండితపట్టుమును బడసినవారొకరును యూనానీ వాకీంపట్టుమును బడసిన వారొకరును చెన్నపులోగాని బాంబాయిలోగాని ఎల్. ఎస్. ఎస్ తక్ ఎం. బి. సి. ఎం. పరీక్షకు చదువుటకు తగిన అంగ్లవిద్యార్థులగులవారు కావలెను వారికి నెలకు చెరురు 50 లు యియ్యబడును.

ప్రకటన

రేపటికినము శ్రీ కృష్ణజయంతి యగుటచే, పత్రిక వెలువడదు. సంతాపము.

దేశాభిమానము-స్వాభిమానము

అవసరజాతీయసభ

లోకమునందు నాయకులు ప్రజలు ప్రాతన సంస్కారమున కనుకూలముగ వారి దేశాభిమానమును దేశప్రయోజనములను ప్రజామితమును న్యాఖ్యానముచేయుట ప్రకృతిలక్షణము. మనుజుల కనుభవమునందు లేని భావములు గ్రాహ్యములు గావు. ఎవ రేకంఠమును కట్టినను పం తి మును నెగ్గించుకొనుటకై విశ్వప్రయత్నములను జేయుట మానవస్వభావము. ఇం దెంతవరకు స్వప్రయోజనముగలదో ఎ తవరకు షరార్థము గలదో వారి యంతరాత్మలు నిర్ణయింపగలవు గాని ఇతరులు నిర్ణయిం ప నో పరు. రాజ్యాంగజీవనమునందు ప్రజలు వారీయనుభవము నె మహాసిద్ధాంత మని నమ్ముటయును, దానిని బోధించుటయును ప్రకృతి ధర్మము. పరాధీనస్థితియు మున్ను దేశములందు పాలకపాలితులకు వారిదృష్ట్యధమునందు గల భేద భావముల వినిమయవిన్యాసములవలన రాజ్యాంగములం దనంతములైన భేదభావములు సహజముగ గలుగుచుండును. భేదకాలములు పాలక పాలితుల నిరీక్షణమునందె గలవు. భేదభావమును బ్రకటిం చెడివారు దేశద్రోహు లనుటగాని రాజద్రోహు లనుటగాని యసంగతము. ఒక వ్యక్తిసంస్కారము కొంతవరకు వ్యాపించుచున్నది. వేరొక వ్యక్తి సంస్కారము మొదటి వ్యక్తి సంస్కారమును మీరుచున్నది. ఇందు ద్రోహ రోపణమును జేయుట కేవిధమైన కారణములును గన బడవు. రాజ్యాంగజీవనమునందే దేశభావము బలము నకు గారణంబైనను భేదాభిప్రాయము ద్రోహము గాజాలదు. కాని దేశావసరములందు స్వమతమును స్వప్రయోజనమును స్వాభిమానమును పరిత్యజించుట దేశాభిమానమునకు లక్ష్యమని పకల దేశచరిత్రములు బోధించుచున్నవి. వర్తమానమహాసంగ్రామము లోకమున కీ మహాప దేశమును జేయుచున్నది. గ్రేటుబ్రిటను ప్రాన్సు జర్మనీ అమెరికా దేశములందు యుద్ధమునకు పూర్వము భేదాభిప్రాయములను గల కక్షలు నాయకులు యుద్ధ మారంభమైన తరువాతను బలవంతులైన శత్రువులను ప్రతిఘటించుటకై భేదాభిప్రాయములను పరిత్యజించుటయును నేకాభిప్రాయమును గలిగియుండుటయును నవసరంబై సాధ్యమైనది. విషమదశయందు దేశమునందు పరస్పర కలహములకు గారణంబు లేర్పడినపుడు ప్రతి పక్షాలు సులభముగ దేశమును భేదింపగలరు. మనల నాజ్ఞేపించుటకును భేదించుటకును నాంగ్ల ఇండియనులకు సందు గలిగినది.

రాజ్యాంగసంస్కరణములు ప్రకటిం చిన తరువాతను మనదేశమునందు మూడుపక్షము

లేర్పడినవి. మూడుపక్షముల వారికిని గల దేశాభిమానమును శంకించుటయును ద్రోహరోపణము చేయుటయును ససంగతము. మొదటిపక్షము వారు రాజ్యాంగ సంస్కరణవిధానము సంగీకరించుచు మార్పులను గోరుచున్నారు. రెండవ పక్షమువారు రాజ్యాంగ సంస్కరణ విధానము సంగీకరింపకపోవుచు మార్పులను గోరుచున్నారు. మూడవ పక్షమువారు సంస్కరణవిధానమును నిరాకరించుచు మార్పులను గోరుట మూడుపక్షములవారికిని సమానధర్మముగ నున్నది. భిన్నాభిప్రాయములుగల భారతీయులందఱును గలసి సోదర భావముతో సంప్రదించి వారి భేదాభిప్రాయములను సవరించుకొన జాలకుండుట శోచనీయముగ నున్నది. మూడు కక్షలవారును వారి యభిప్రాయములను వ్యక్తముచేయుటకు 1. స్థాయిసంఘ సమావేశముగలదు. 2. విషయనిర్ణయోపసంఘము గలదు. 3. జాతీయ మహాసభ గలదు. మూడు సమావేశములందును మూడు పక్షముల వారును వారి వాదముల బలాబలములను ప్రజలకు ప్రతినిధులకు శ్రుతపరచుట కవకాశములు గలవు. ప్రజలు ప్రతిఘటించు వారి ధర్మమును గుర్తెరుగని యజ్ఞులుగారు. వాదబలమును గ్రహించి వారి సమ్యక్తులను వెల్లడి చేయుగలరని రాజకీయ సభలనుజూచిన వారల కనుభవము వలన చెలియుచున్నది. ఆ యవకాశములు నిరుపయోగమై ఏకాభిప్రాయమును వ్యక్తీకరించుట కవకాశము లేనపుడు మూడుపక్షములవారును వారివారి మతములను ప్రత్యేకముగ బ్రకటిం చుట యుక్తముగ నుండును. ఇది సరళమార్గము. జాతీయబలమునకు సాధనము. విజయప్రాప్తికి మూలము. దేశాభిమానము భద్రమైన ఈ మార్గము నవలంబించుటకుబడు లన్యోన్య విశ్వాసమును వదిలి ఒండొరులను నిందించుకొనుట వలనను మన ప్రతిపక్షులు మనలను జరిహంసించుటకును ధిక్కరించుటకును తీరస్కరించుటకును సాధనంబు లేర్పడినవి. ప్రతి పక్షుల పరిహాసము ధిక్కారము తీరస్కారము మూడు పక్షములవారికిని సచిరకాలమున నెఱ్ఱానోదయమును నిస్సంశయముగ జేయుగలదు. మహాసభయందు దధిక సంఖ్యాకు లేవిధముగ వర్తించు నదియును నెవరికిని గోచరము గాదు. సుప్రసిద్ధ మితవాద నాయకులు జాతీయ మహాసభయందు వారి వాదమును శ్రుతపరచిన తరువాతను ప్రతి నిధులు వారి వాదమును నిరాకరించినపుడు వారి భాధ్యత తొలగలదు. ప్రతిఘటన బలమును ప్రతిఘటించుట నాయక లక్షణము గాని బలము నకు భయపడుట నాయక లక్షణము గాదు. మితవాద నాయకులు ఈ మార్గము నవలంబించకను ప్రత్యేక సభను జేయ నిశ్చయించుట సకల విధముల గర్హ్యముగ నున్నది. మాంటేగుగారి నివేదికయందు "డిల్లీ ఇంకను దూరమునందు గలదు" అని తెలిపిన భావము భారత జాతీయ దౌర్బల్యమును వేయి నోళ్ల చాటుచున్నది. గతించిన 5000 ఏండ్ల యందుకు నెన్నియో డిల్లీలుగతించినవి. ఇంక నెన్నియో డిల్లీలు గడువ గలవు. చిరకాలము నుండియును భారతజాతి నుద్ధరించిన లోకరక్షకుడు భారత జాతిని గమ్యసానము చేస్తుట యను తథ్యము. కాని విషమపరిస్థితులు సంప్రాప్తమైనపు డంతఃకలహములు బయలుదేరుట భరతవర్షాభ్యుదయమునకు వేరుపురుగువలె సనాది నుండియును సిద్ధముగ నున్నది. ఈ విషకీటకమును నిర్మూలముచేయుటకు స్వాభిమాన విస్మరణము దేశాభిమానగ్రహణము ముఖ్యసాధనము లని దేశ బాంధవులు గ్రహించెదరు గాత!

జాతీయమహాసభ భారతజాతీయ చరిత్రమునందు నూతనశకమును స్థాపింపగలదు. మహాసంగ్రామమును నిర్వహించుచున్న రాజ్యములు సకల రాజ్యములకు స్వయం నియంతృత్వ ధర్మము అన్వయించి నలయునని ప్రతిపాదించు చున్నవి. మాంటేగుగారి రాజ్యాంగ నివేదికయందు స్వరాజ్య మేవిధమున నెంతకాలమునకు స్థాపింపవలయునో నిర్ణయాధికారము బ్రిటీషు ప్రభుత్వమునకును నధికారవర్గమునకును గలదు. స్వయం నియంతృత్వ సిద్ధాంతమునందు నిర్ణయాధికారము ప్రజలకు గల్గింపబడినదిగాని పాలక జాతికి గల్గింపబడలేదు. స్వయంనియంతృత్వసిద్ధాంతమును కొంతవరకైనను సంగీకరించని సంస్కరణవిధానము వర్తమానకాలమునందు భారతజాతీయ జాతీయములను జాతీయావసరములను సఫలము చేయుటకు తగియుండదని మోంటేగుగారు సయితము అర్థాంగీకారమును దెలుపుచున్నారు. భారత ప్రభుత్వమునందు భారతీయులకు పరదేశీయులకు గల ప్రతిపత్తి గౌరవము సాధ్యమైనపుడే భారతీయుల సహచర్యమువలన దేశమునకు ప్రభుత్వము నకు ప్రయోజనము గలుగగలదు. ఆన్ క్విట్ట, బాల్ఫూరు, లాయిడుబార్డిగారులు లోకమునకు ఘంటాసభముగ ప్రకటించిన స్వయంనియంతృత్వ ధర్మమును భారతభూమికిని నన్వయింపజేయుట భారత ప్రభుత్వ జేమమునకును బ్రిటీషుసామ్రాజ్యజేమమునకును నవసరమని అవసరజాతీయ మహాసభ నిర్ణయముగ నిస్సంశయముగ నిర్ధారణ చేయవలసి యున్నది. మహాసభస్థులను నిర్ణయింపగల మహాసంగ్రామములు సామాన్యముగ సంగ్రామములు గావు. భారతీయు లీతరుణమును విడనాడకను రేపు గూడునను యవసరజాతీయమహాసభయందు స్వయం నియంతృత్వ సిద్ధాంతమును బలపరచి వారి జాతీయ స్వత్వములను గాపాడుకొనుటకై ప్రయత్నించెదరు గాత!

జర్మను తూర్పు ఆఫ్రికా : భారతీయులు

జర్మను తూర్పు ఆఫ్రికా దేశము బ్రిటీషు వారిచే నిదివరకు వశపరచుకొనబడినది. యుద్ధాంతర మీదేశము జర్మనుల కిచ్చివేయబడు నని తలంచుట కవకాశములేదు. బ్రిటీషు అధినివేశ రాజ్యములవా రీ విషయమై పట్టుదల చూపుచున్నారు. స్వయంనిర్ణయమాత్రము ననుసరించుచో, ఆఫ్రికావాసులు జర్మను యజమానులక్రింద నుండ రనుట నిశ్చయము. జర్మనుదేశపు విదేశ మంత్రియగు డాక్టరు సోల్బుగారు తూర్పుఆఫ్రికా విషయమై ఆతురతను జూపుచున్నారు. యుద్ధాంతర మీదేశము జర్మనుల పరిపాలనక్రింద నుండనిచో, భారతీయు లాదేశమునకువెడలి నివాస మేర్పరచుకొనుట మేలని ఆగాఖాను మొదలగువారు వాక్రుచ్చుచున్నారు. తూర్పు ఆఫ్రికాయందు ఇరువది మాసములు పనిచేసిన ధియూడోరు మారిసనుగారు తమ యభిప్రాయమును యాటరునకు దెలిపెను. భారతీయు లాదేశమున నివాస మేర్పరచుకొనిరేని, హిందూదేశమున కత్యంత లాభము కలుగు నని వీరు నుడువుచున్నారు. భూమిని పండించుటచే రయితులకు లాభము కలుగుననియు, వర్తకాభివృద్ధి చేకూరుననియు, వీరి యభిప్రాయము. దేశపు పరిపాలనమును భారతీయుల కొనగచో, ఉన్నబోద్వోగములను భారతీయులు సక్రమముగ నిర్వహింపగలరని మారిసనుగారు దెలిపిరి. రూర్కీ, సిబ్ పూరు నుండి హైందవ ఇంజనీరులను

బంధవచ్చును. నీగ్రోజాతివాని నాగరిక వంతులుగ జేయుటకు భారతీయులు చాలియుండు రని వీరభిప్రాయపడుచున్నారు. వీరి సూచన లాక్షణ్యవంతులుగ నున్న వనుటకు సందియము లేదు. హైందవులకు ప్రత్యేకముగ అధినివేశ రాజ్య మేర్పడుట యుక్తావశ్యకముగ నే యుండు ను. కాని, భారతీయులు దేశమునంతను ఫల వంతము గావించి, దానిని స్వర్ణతుల్యము గావించిన పిమ్మట, అది ఎల్లర దృష్టి నాకర్షింప గలుగును. అప్పుడు యాదావీతులు మెలమెల్లగ బ్రవేశించి, భారతీయుల స్వర్ణములను ఇంగళువ మొదలిడినచ్చును. దక్షిణాఫ్రికాయందు వలెనే తూర్పు ఆఫ్రికాయందును భారతీయుల స్థితి గూర్భరముగావచ్చును. కావున భారతీయులు అధినివేశ రాజ్యములలో సుఖముగ జీవించవలయు ననిన, వారికి స్వదేశమునందు స్వపరిపాలనము లభింప వలయును. వలసరాజ్యములవారి స్థానము వారు పడయవలయును. మాంటాగూ నివేదికములో సూచించబడిన స్వల్పసంస్కరణములతో హిందూ దేశము అర్హస్థానము బడయజాలదు. స్వదేశము నందు లేని స్వాతంత్ర్యము నన్యదేశములందు భారతీయులు పడయ నేరరు. ఇంట గెలువనిది రచ్చ గెలుచుట దుర్లభము. వలసదేశములలో భారతీయులు పడు కడగండ్లు చాలును. తూర్పు ఆఫ్రికాలో విసిస్టియి కప్పటికన్న మెరుగగు నని దలంప వీలు లేదు. మారిస్సు మొదలగు వారు భారతీయుల సౌభాగ్యమును హృదయ పూర్వకముగ గోరుదురేని, వారికి వెంటనే స్వపరిపాలనము నిప్పించ ప్రయత్నించుట ధర్మము. అది లభింపని యెడల, తూర్పుఆఫ్రికాలో ఆంగ్లో హైందవ వర్తకులు బాగుపడుదురేమోగాని, భారతీయుల సత్వ రాభివృద్ధికి నిరోధములు తొలగజాలవు.

సందర్భముల నన్నిటిని గ్రహించుటచేతనే, టైముపత్రిక యీ సూచన యవయోగకరము గాదని చాట మొదలిడినది. తమ స్వంత వ్యవహారములను పరిష్కరించుట కింకను సామర్థ్యభాధ్యత లేని సమయమున భారతీయులకు సామ్రాజ్య బాధ్యతల నొసగుట ఏటిలాభ మని టైముపత్రిక ప్రశ్నించుచున్నది. స్వపరిపాలన మొసగిన గాని, అన్యదేశములందలి భారతీయుల స్థితి చక్కబడ దని టైముపత్రిక గ్రహించియే యున్నది. కాని స్వపరిపాలన మిపు షానగుటకు టైముపత్రిక కిష్టములేని కారణముచేతనే, టైముపత్రిక మారిస్సుగారి సూచన సంగీకరింపకున్నది. మాంటాగూ ఫలముపర్చు సంస్కరణముల సమయలో బెట్టుట కయినను, తగినంతమంది హైందవప్రాధ్యోగులు లభింపరని టైముపత్రిక దిగులు జెనుచున్నది. కావున నిపుడు పరిష్కరింపవలసిన సమస్య యొక్కటే గలదు. భారత దేశమునకు స్వపరిపాలన మత్యవసరము. స్వపరిపాలనము లభించిన గాని, భారతీభూమి నాగరిక ప్రపంచమునందుచిత స్థానము బడయ నేరదు. సామ్రాజ్యసేవను తృప్తి కరముగ నొనర్పజాలదు. వీ దేశము లం దుండెడి తన తనయుల స్వత్వములను రక్షించుకొనజాలదు. అంతవరకును, మారిస్సుగారి సూచనలచే హిందూ దేశమునకు కలిగెడి విశేషలాభ మెన్నియు నుండదు, విశాలదృష్టితో పరికించుచో హిందూ దేశమున కీ తరుణమున స్వపరిపాలనము తప్పని సరి యగుచున్నది. స్వల్పసంస్కరణములతో తృప్తి జెందెడు మితవాదులు నూతన దృక్పథమునుండి ప్రస్తుత సమస్యను వీక్షించుదు రేని, తమ సంకుచిత భావములను గ్రహింపగలరు. పాలకులు సామ్రాజ్యక్షేమము యోచించి, హిందూ దేశమునకు త్వరలో నధినివేశ రాజ్యస్థానము నొస

గెదమని వాదనము జేయుట శ్రేయస్కరము. స్వపరిపాలనా ప్రదానమునకు కాలనిర్ణయమును గావించిన, మారిస్సుగారు సూచించిన సమస్యల బోలు సమస్యల నిష్పత్తినుండియు యోచించుట కవకాశ మేర్పడగలదు.

ట్రాంబండ్లవారి సమ్మెకట్టు

ట్రాంబండ్లను నడుపువారలు, కండక్టరులు, ఇన్స్పెక్టర్లు మొదలగు వారెల్లరును నేటియుదయము నుండియు సమ్మెకట్టుచే, ఒక్కట్రాంబయినను నమవలేదు. ఈ సమ్మెకట్టును గూర్చి యిబ్బందులకు లోనయిరి. ట్రాంబండ్లను నడుపు వారలును, కండక్టరులును తమ వేతనములను అయిదు రూప్యములు హెచ్చింపమనియు, ఇన్స్పెక్టర్లు శదిరూప్యములవరకు హెచ్చింప మనియు చాలకాలమునుండియు కోరుచుండిరట. వీరందరును అర్జీలను బంపిరినియు, నాలుగుదినముల క్రిందట తిరిగి యొక విన్నపము నంపి రనియు, తుట్టతుదకు 24 గంటల నోటీసు నిచ్చిరినియు, ప్రత్యుత్తరము రాకుండుటచే సమ్మెకట్టి పని మానిరినియు తెలియుచున్నది. ఈ కలహములలో కష్టపడి పనిచేయు ట్రాంబండ్ల వారల వేతనములను వృద్ధిజేయుట అత్యవసరము. వారు చేయుపని అధికశ్రమతో గూడుకొని యున్నది. నేటిదినము మధ్యాహ్నము ట్రాంబై రైళ్లరులు కూడి యీ విషయమై యోచించిరిని దెలియుచున్నది. త్వరలో పనివారల కోర్కెలు సఫలము గావించబడి ట్రాంబాండ్లు సక్రమముగ నడుచునని యూహించెదము. ట్రాంకంపెనీ వారమిలేలాభముల బొందుచున్నారు. అట్టితరీ ఆలాభము పనివారల శ్రమచేతనే సాధ్యమగుచున్నది. ఏ కరిశ్రమ కయినను పెట్టుబడి పెట్టువా రెంతయవసరమో, పనిజేయువారు గూడ సంతటి యవసరమే. ఒకపక్షము వారి నుండి వేరొకపక్షమువారిని విడదీయుట అసంభవము. అట్టిస్థితిలో పనివారల శ్రేయమును గోరి, వారి స్థితిని చక్కబరచుట ఈ జ.మా.ను ల విధియై యున్నది. యజమానులు తగిన యాదార్యమును గనుబటచెదరుగాక !

అవసరదేశీయమహాసభ

27 వ తేది సాయంకాలము 4 గంటలకు బొంబాయినుండి మాప్రత్యేకప్రతినిధి యిటుల తంతీవార్త నిచ్చియుండెను. "దేశీయమహాసభ 29 వ తేది బంటిగంట వరకును నిలుపుదల చేయబడినది. 28 వ తేది (నేడు) 11-30 గంటలకు కాంగ్రెసు సభోపసంఘము వారి యొక్కయు, మహమ్మదీయ సంఘము వారియొక్కయు సంయుక్త సమావేశ మొకటి జరుగును. అందు పండిత మదనమోహన మాలవ్యా, బిసెంటు, హస్సేను ఇహం, మహమ్మదాబాదురాజా, మొదలగు ప్రముఖులు పాల్గొనెదరు. వివిధప్రదేశములనుండియు ప్రతినిధులనేకు లేతెంచుచున్నారు."

ఉభయసంఘముల వారికిని సంతృప్తికరమగు సమాధానము గుమరు గాక యని గోరుచున్నారము.

ఎలక్టరలు సంఘములు

మాంటాగూ- ఫలముపర్చుగూర్చు నియోజక వర్గము నేర్పాటుజేయు భారమును తాము వహింపకముం దేర్పడనున్న సంఘముల వారిపై వైచిరి. ఆ సంఘమున కొక దానికి సంయుక్తరాష్ట్రముల

కధిపతిగ నుండిన సర్జాహ్ మ్యువెట్టుగారి నేర్పరచెదరని మెయిలు పత్రికా విలేఖరి లండనునుండి దెలిసియుండెను. మ్యువెట్టుగారు సిడెహాం గుంపు గోవి వారు. వారికి ప్రజాశయములపై కంట గింపు గలదు. అట్టివారిని దేశమునకు బంపుటచే, గలుగు ప్రబలనచ్చము సువ్యక్తము. ఇండియను సంఘము పక్షమున సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారు, మ్యువెట్టుగారి నియామకము నప్రదాయక మనియు, అట్టి పౌరబాలును గావింపగూడ దనియు, ప్రభుత్వకార్యదర్శిగారికి తృప్తిపార్త నంపిరి. ఫలితమే మనునో జూడవలసియున్నది.

దేశీయవైద్యము

మద్రాసు ప్రభుత్వసభ్యులు ఆయుర్వేద వైద్యమును నిరసించుచుండ, మైసూరు ప్రభుత్వము వారు పాశ్చాత్య విధానమునం దారితేరిన వైద్యులకు, ఆయుర్వేద యువాని వైద్యముల నభ్యసించుటకు విద్యార్థి వేతనముల నిచ్చి, అన్యరాష్ట్రముల కంపుచున్నారని ప్రకటించబడెను. ఇందుపై వ్యాఖ్యాన మరవసరము.

దేశీయ మహాసభ:—అవసర దేశీయ మహాసభ భాధ్యక్షుడు మహమ్మదాబాదుగారు 28-వ తేదీ మధ్యాహ్నము బొంబాయిలో ప్రవేశించిరి. ధూమకేట విక్రంతి స్థలముదగ్గర వీరికి గొప్ప సన్మానము జరిగినది. రైలుబండి నుండి దిగిన వెంటనే ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు మా. జి. వి. పటేలుగారును మరితర సభ్యులును ఇమాముగారిని సత్కరించిరి. 200 నుండి కాంగ్రెసు విద్విక సేవకులు వీరి గౌరవార్థము బానులుగట్టి నిలబడిరి. పిమ్మట అధ్యక్షులు పుష్పమాలా లంఘనము చేయబడిరి. ముఖ్యముగ పులవీరుల వెంట వీరిని ఊరేగించిరి. ఇంక ప్రజలు గుంపులు గుంపులుగ శ్రీ శ్రీ యను నుడువూడి అధ్యక్షుని ఆహ్వానించిరి. పులవీరులు పదాకములలోన, తోరణములలోను జలంకరించబడినవి. దుకాణ వాస్త్ర లేచు నుకాణములకు అలంకరించిరి. మార్గమధ్యమున ప్రజలు అధ్యక్షునకు గొప్ప మర్యాదను సల్పిరి. సాయంత్రము 6 గంటలకు మలబారుకోట (మలబారుపొలం) దగ్గర ఏర్పాటు జేయబడిన బసలో ప్రవేశించిరి. ఇదివర కపుడే బొంబాయిలో వచ్చిన దేశీయమహాసభ సభాసభ్యులలో ఈ క్రింద వారి పేర్లు గమనార్హములు:—పండిత మదనమోహన మాలవ్యా, విజయరాఘవాచారి, అశ్వినీ కుమారదత్త, మా. బి. ఎస్. శర్మ, మా. ఎం. రామచంద్రరావు, మా. మోతీలాలునెహ్రూ, దిఖ, ఎ. పి. దూధనవారు, సి. ఆర్. బాస్, బి. చక్రవర్తి, ఎ. రంగస్వామి ఆయ్యంగారు, బి. పి. వాడియా, ఎస్. గుబ్బారావు వంతులు లోకమాన్య తెలప, మా. కపర్డి, లాలాహరి కిషోర్లాలు, రామబూబుదత్తవాదక నేటిలాలు ఘోషు, హిరేంద్రనాథ దత్త, రాయబహదూరు సురేంద్రనాథ మజూం దారు, లాడ్ గోపందాస్ (మదరాసు) సరోజినీనాయడమ్మ, నేడు లేపు వాలనుండి ప్రతినిధులు రా నున్నవారు.

కంగ రాజధాని మస్జిదు సంఘమువారి యభిప్రాయములు:—కంగ రాజధాని మస్జిదు సంఘమువారు మా. హాల పీ ఫజ్జుల్ హక్కుగారి యాజమాన్యముక్రింద సమావేశమై సంస్కరణములకు గూర్చి తమ ఉపయోగములవారు తీర్మానించిన విషయములను యోచించు సందర్భమున ఈ తీర్మానములను గావించిరి:—మాంటాగూ ప్రత్యేకసభ్యులగూర్చి ప్రకటించబడిన సంస్కరణములు ఆకాశంమగను, అసంక్షేపిత కరముగ నున్నయవి. ఈ సంస్కరణములు మహ్మదీయుల ఆశయముల పట్ల సానుభూతితో జేయబడలేదు. మరితర మస్జిదు సంఘమువారికి హానికరముగ నున్నయవి హిందూదేశీయుల మస్జిదు ప్రజల యాశయములను సురక్షితము కల్పించుటకు లేవియు ఈ సంస్కరణములయందు గానరావు. ఇండియా ప్రభుత్వములో ఈ సంస్కరణములు స్వపరిపాలనా ప్రదాయకముగా గా నింపుచుట లేదు. పూర్వముకంటె మరింత దింకకరములుగ నున్నయవి. 1917 సం. ఆగస్టు 29-వ తేదీని గావించబడిన ప్రకటనకును వీనికిని వైరుధ్యముగ నున్నయవి. రాష్ట్రీయప్రభుత్వముల యందు గూడ బాధ్యతాయంతరిపాలన మొసంగబడునట్లు కొన్ని కారణములను జూపిరి. కాని ఆశ్చర్య అనర్హముగ లేవు. కొంతకాలమై పిమ్మట బాధ్యతాయంతరి ప్రభుత్వము సమకూరునని గూడ తలచుటను అవకాశము లేదు. సంస్కరణముల వలన కలుగునన్న లాభములు ఎందమాపులుగ నున్నయవి.

స్థానిక వార్తలు

జగన్నాథ భక్తసభ:— ఎన్నోసార్లు:— ఈ నెల 29 వ తేదీ గురువారమునాడు సాయంకాలము 4 గంటలకు ఎన్నోసార్లు వీర స్వామిశిష్యుల 4/4 మందిరమున బ్రహ్మశ్రీమాం గుడి చిదంబర భగవతులు కృష్ణజనమనగూర్చి కాలక్షేప మొనరించెదరు.

భగవత్ గీతోపన్యాసము:— ఈ నెల 29-వ తేదీ గురువారము సాయంకాలము 6-30 నిమిషములకు చింత్రపేటలో నుండువారి అగ్రహారము వీధిలో 8-వ నెంబరు గృహమందు బ్రహ్మశ్రీ గణేశకాశ్రియగారు భగవత్ గీతోపన్యాసము చెప్పెదరు.

శ్రీ సంగీతశాల, చెన్నపురి:— ఈ నెల 29 వ తేదీ గురువారమునాడు సాయంకాలము 4-15 గంటలకు బాల్కనీ వన ఆర్యులు శిష్యులు వై. ఎం. వి. విద్యమండల గోష్ఠీశాలలో శ్రీమతి సరస్వతి బాయిగారు రుక్మణీకళ్యాణమును గూర్చి కాలక్షేప మొనరించెదరు.

దక్షిణ ఇండియా బ్రహ్మసమాజము:— ఇ. నుబ్బకృష్ణయ్యగారు ఈ నెల 29-వ తేదీ గురువారము శ్రీ కృష్ణజయంతి సందర్భమున సాయంకాలము 6 గంటలకు వై సమాజమందిరములో (97 అణ్ణాపిళ్ళవీధి) భజనచేసి శ్రీకృష్ణ తత్త్వము గూర్చి ఉపన్యసించుదురు.

చెన్నపురి అన్నదాన సమాజము:— వీరతంబి అయ్య; తా.తా. లక్ష్మీనరసింహము నెట్టిగార్లు చెరియొక నూలు రూపాయలను బయ్య వేంకటసుబ్బయ్య నెట్టిగారు 25 రూపాయలను చందూర పార్వతమ్మగారి ఉయ్యల ప్రకారము జరిగించే వారిక నూలురూపాయల యధరణకరణము వై సమాజమునకు జంబాల నొసగిరి.

చెన్న రాజధాని శానిటరీ ఇంజనీర్ల సంఘము:— రేటిడింగము (29-8-18) సాయంకాలము 5 గంటలకు వైద్యకళాశాలలో వైసంఘసభ్యుల సమావేశముజరుగును. పి. ఎస్. చిర్రుకేశ్వర, బి. పి. ఎం. డి. గార్లు ప్రారంభకాల సంబంధోపన్యాసము చెప్పెదరు. వ్యాయామాత్రి చేపగిరి అయ్యగారు అగ్రాసవాధిపత్యము వహించుదురు.

శ్రీ గోపాలకృష్ణ సంగీతసభ:— ఈ నెల 29 వ తేదీ గురువారము (శ్రీకృష్ణజయంతి దినము) మధ్యాహ్నము 4-20 నిమిషములకు సభాభవనమున (180 తింబునెట్టివీధి) మహారాజపురము వాస్తవ్యులగు విశ్వనాథ అయ్యగారి గాత్రపాటయు చెన్నపురివాస్తవ్యులగు బాలకృష్ణఅయ్యగారి ఖండేల వాయిద్యము, తుంభాకొనము వాస్తవ్యులగు నేలు నెట్టియగారి మృదంగ వాయిద్యమును జరుగును.

యధ్యక్షుల ప్రోత్సాహక సభ:— యధ్యక్షులమును ప్రోత్సాహకములకు ప్రోత్సాహక ప్రధానవ్యాయముగారును వ్యాయవాదులును సన్నిహితులు ప్రోత్సాహక సభ గావించిరి. గా. రోజా వాలిన గారు అగ్రాసవాధిపత్యము వహించిరి. యధ్యక్షులమునకు వైకమును బదులిచ్చుట ఉత్కృష్టమైనది యద్రవ్యము తిరిగి ఇవ్వబడునా లేదా అనుభయములేనిదియు అయి ఉన్నది. ఈయనమునకు జయప్రదముగ సాగించుట కందరను తోడ్పడవలసి యున్నది. బ్రిటిషు రాజ్యమునకు ఉండవలసిన సహాయమిదియే గనుక వ్యాయవాది వృత్తి నవలంబించినవారందరు యధ్యక్షుల వ్యాపకమునకు బూనుకొందురని అగ్రాసవాధిపతులు నుడిచిరి. యధ్యక్షులమునకు ద్రవ్యము నిచ్చుట అవశ్యకమని ఆద్యక్షులు జనరలు, రామచంద్ర అయ్యగారు ఉపన్యసించిరి. అగ్రాసవాధిపతులకు జలాగవలసిన మామూలు మర్యాదలలో సభ ముగిసెను.

మనియార్డరు వైకమునకు రేపిన ఇయ్యకబోవుట:— తిరునల్వేలిలో అంభినారుడును సభాప్రధానమైనవారి కొక దినమున ఒకడు రూ. 6-2-0 లు ఇచ్చి మనియార్డరు రేపిన ఇయ్యసెను. రేపిననుకు సాయంకాలము 6-30 నిమిషములకు గారు వానికి తెప్పింపవలసింది. నియమితకేళ కేళడు తిపాలా కీనుకు బోవక ఆకీను మూసివేయబడియుండెను. పిమ్మట వటికొన్ని దినములకుండ రేపిన ఇయ్యకయే ప్రోత్సాహక గారు గడపించున అతడు వారిమీద కేసు చేసెను. కేసు విచారణ జరుగుచున్నది.

ప్రముఖ వార్తలు

నేటియదయము బహు రంజయ ముమాలు మోస్తరు (ప్రత్యేక విశేషము) ఈ ప్రముఖ వార్తలకు లేక బహుశక్తియుగా నుండెను. ప్రజలు ప్రముఖ వార్తలకు వేచివేచి ప్రాణములు విసిగి ఆకా భంగముకలిగి, కాలినడకనుపోయిరి. మరణించెదరు ముమాలు కంటే మోస్తరుసామ్య ఇచ్చి జల్మూలలో ప్రయాణము చేయ దొడగిరి. ఇంతలో ఒక ప్రముఖ వార్త కందకట్ట గనబడి పని వాండ్రందరును సమైక్యకట్టి రనియు, బహుశక్తి నుమారు 2,30 దినములకుట ప్రముఖ వార్తలకు సమకవనియు చెప్పెను. ప్రముఖ వార్తలకు బట్టి వార్తల కంపెనీవారికి వాటిమీద వివరీతమైన లాభము వచ్చుచుండెను గాని పనివాండ్రును మాత్రము జీతములు మోస్తరుచేయలేదు. ముఖ్యముగా ప్రస్తుత కాలమందు, యధ్యక్షులను తిరుబండారపు వస్తువుల ధరలు వివరీతముగ పెరిగినపుడు భవంతుల జీవనము కష్టసాధ్యముగ నుండ తత్కృత జీతములవారి జీవన మెన్ని రెట్లు దుర్భరముగ నుండునో యూహించుట కష్టముగాదు. ఈ ప్రముఖ వార్తల కంపెనీవారి నెన్ని రెట్లయినా లో తమ జీతముల మోస్తరుచేయ పనియడిగి గాని కంపెనీ అధికారులందరును తమ జీతములనిపు కొనుటయు యాలోచించిరిగాని వారిలో ఒక్కరైనను వీరిదుర్భరస్థితిని గురించి ఆలోచింపకపోయెను. నెలదినములక్రితము పని వాండ్రందరును కంపెనీ అధికారులకు ఒక నెలదినముల నోటీసు యిచ్చుచు ఒక మహాజరు పంపుకొనిరి. 15 దినముల నోటీసు యిచ్చుచు మరయొక మహాజరు పంపుకొనిరి. ఈ రెంటికి నీ కంపెనీ అధికారులు తక్కువచేయక, మానముధరించుటచే, పనివాండ్రందరును ప్రాణము విసిగి 24 గంటలలోపల తమ జీతముల మోస్తరుచేయుట కధికారు లంగీకరించినచో పనిచేసెద మనియు లేనిచో పనినండి తెడలిపోయెద మనియు మరయొక నోటీసును యిచ్చిరి. దీనికినికూడ ప్రత్యుత్తరము రా నపుడు పనివాండ్రందరును అనగా, నలుగురియందుగల చీప్ ఇన్స్పెక్టరులు దక్క, మిగిలిన వారందరును, కందకట్టలు, మోటారు మనుష్యులు, ఇన్స్పెక్టరు లందరును, సెక్ సభ గావించి నేటి యదయమునుండి పనిలోనికి పోకూడ దని తీర్మానించిరి. అందు మూలముననే నేటి యదయము నుండియు ప్రముఖ వార్తలకు మోస్తరు సగము మంది పని వాండ్రు గూడ సమైక్యకట్టు లో చేరినట్లు తెలియుచున్నది. కంపెనీ కార్యాలయమునందే విధమైన అల్లులు జరుగకుండ పోలీసు కమిషనురు ఇన్స్పెక్టరులును మరణించెదరు పోలీసువాండ్రును కాపలాయున్నట్లు తెలియుచున్నది. మరియు నేటిదినము మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు అధికారులందరును గూడి యీ విషయమునుగురించి ఆలోచించెదరి. పరిస్థితులు బట్టిచూడ కంపెనీ అధికారులు సరియైన సమాధానమునకు వచ్చి తమ పనివాండ్రును సం తృప్తికరచెదరని నమ్మకచ్చును. ప్రాంతంట్ల లేనందున జల్మూల వద్దవాది వివరీతముగ సామ్యము గణించుటకు మార్గ మేర్పడెను.

చెన్నపురి ప్రాముఖ్య పనివాండ్రు సమైక్యకట్టు నేడు (28-8-18) ప్రాముఖ్య జాయంటు మేనేజరు గారిట్లు ప్రకటించిరి: ప్రాముఖ్య పనివారు వ్రాసిన 24 వ తేదీ గల రిజల్యుట్ ఉత్తరము నేడుదయమున 9-45 గంటలకు చేరినది. అందులో రెవెన్యూ కలెక్టరులవలన తాము నేడుదయము నుండియు పనిలోనికి రాము వ్రాయబడెను. నేను వారిట్ల రాలేను. ఆ కలెక్టరులు లేని ఇంతవరకును వారు తెలుపలేదు. వారికి క్రమక్రమముగా జీతము మోస్తరు చేయచునేయున్నాము. 1914 మొదలు ఇంతవరకు 100కి 20 వంతున జీతము మోస్తరుచేయబడెను. వారినోటీసు మాకుచేరుటకైన గడపులేకుండ యజమానులనప్రమాను ప్రజలయిబ్బందిని గూడ ఆలోచించకుండ వారు పని మానివేసిరి. వారిపుడైన పనిలో ప్రవేశించి రెవెన్యూకుండి తెలిపిన వారి కనుకూలముగా వాలోచించెదము.

కావలెను. పాతబడిన నూనె యంత్రములు, చులకనగా కడుపుటకు పీలైన పొగయంత్రములు, బాయిలర్లు, లాతీలు, దూది యంత్రములు, నెంట్రి ప్రూగలుపంపులు, తదితరములైన యంత్రసామానాలు కావలెను. ఉన్నవారు పూర్తిఅయిన వివరములతోను, ధరలతోను యాక్రంది చిరునామాకు వ్రాయవలయును.
ఎమ్.ఎమ్. రుప్టెమ్మ, 27, ట్రెనిటెమ్మీలు,
హోమ్ లాయ బొంబాయి.

కాంగ్రెసును తాత్కాలికముగా నిలుపుటకు కారణము

అనిలి నెంటుస్కు, సయ్యదు ముస్తాఫాఖాన్, మహమ్మదాబాదు గాజీ, పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగార్లు సంతకములతో నిట్లు ప్రకటించబడినది. గా. పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు నూచించిన ప్రకారము 28-8-18 వ తేదీని సగలు 11-30 గంటలకు బొంబాయిలో రాష్ట్రీయ సంఘ మందిరమున వాలోచనసభ జరుగును. ఆసభకు మీరు దయచేయగోరెదము. సర్ దివా వాచాగారిలో ముచ్చటించుట గా. పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు సర్ దివా వాచాగారు మున్నగు మిత్రవాదులతో 27-వ తేదీ సాయంకాలము చాలనేపు ముచ్చటించిరి. పిమ్మట మిత్రవాది సభాకార్యదర్శి పత్రికల కీట్లు వ్రాసెను. మిత్రవాదులకు జాతీయ వాదులకును అంగీకారము కలుగనచ్చునని గా. మాలవ్యాగారు చెప్పిన మీదట బుధవారమునాడు ఆలోచనసభ జరుపుటకును కాంగ్రెసును 29-వ తేదీ గురువారమునాడు జరుపుటకు ఏర్పాటు చేయబడినదనియు బుధవారమునాడు కాంగ్రెసు - లీసస్థాయి సంఘములతో వాలోచించుటకు మిత్రవాది నాయకులలో కొందరాహ్వానింపబడి రినియు వాకు తెసినది. వాచాగారి సలహా వై మాలవ్యాగార్లు చెప్పలేదు. అట్టి అంగీకారము జరుగ నేరదు. మిత్రవాది సభ జరిగియేలేదు. ఇట్లు కాంగ్రెసును బుధవారమునాడు జరుపుట నిలిపి గురువారమునాడు జరుపుటకు నిశ్చయించిరను వార్త ఒక విశేషము చెప్పవరకును వాచాగారికి తెలియనే తెలియదు. జాతీయవాదులు వాచాగారిలో వాలోచింపకుండ గనే ఏర్పాటు చేసికొనిరి.

బాలురే విరులు

విజయనగర రాజుల కథలు. 0-8-0
చిత్తూరు రాజుల కథలు. 0-4-0
దిల్లీ చక్రవర్తుల కథలు. 0-4-0
గోల్కొండ నవాబుల కథలు. 0-2-0
ఈ చరిత్రలచే మన బాలకు పీరు లగుదురు.
839 మానేజరు, కలాభివర్ధన్,
రామచంద్రవరం పోస్టు, గోవానరీ జిల్లా

మహారాజా హోటాలు

(1912 సం. లో స్థాపించబడినది.)
చెన్నపురి రాజధానిలో ముఖ్యమున ఇండియా హోటాలు ఉంది. నెం. 121 ఆర్ మినియోక వీధి, మద్రాసు. (హోటల్లకు ఎదురుగా) (1102)
ప్రాంతలనుకు అతిసమీపముగానున్న పట్టణముధ్యమందున్నది. ప్రయాణికులకున్న విద్యాధులకున్న విడిసీయుండుటకున్న భోజనోపాయములకున్న స్వగృహసౌఖ్యములకున్న తగు ఏర్పాటున్నది. మిడ్డెలో గదులు ఎల్క్వీక్ డిపోపాతములు ఆసనాది సౌకర్యములు యున్నవి. గాలి బాగావచ్చును. కాకాదిభోజనము పూట 1-కి రూ. 0-4-0.
ప్రకృత్యయిన కాకాదిభోజనము, లేక మాంసాభోజనము, ఫలపాతములు, అనుభవముగల హిందువులవలన తిరుగు చేయబడి హిందువు లేక యూరోపియనుపద్ధతి ప్రకారం వడ్డించబడును. విద్యాధులకు తక్కువ రేట్లు.
ఈ హోటలు బర్మా, సిలీను, యూరోపు, ఇండియా, వగైరాజేతములం దంతటను సంచారముచేసి వచ్చియుండు ఒక అనుభవము గల నాయకుగారి హస్తాక్షేప మెంబులో యున్నది. చార్జీలు నులభముగా నుండును.

JUST OUT! A NEW NOVEL!!
YOUNG FISHERMAN
OR
THE SPIRIT OF THE LAKE
[BY G. W. REYNOLDS.]
Printed in bold types on good paper. Highly interesting. Complete in one Volume. Price Rs. 10 inclusive of all the charges up to 31st August 1918, after which date the above book will be sent for Rs. 12 free at the door.
OTHER BIG TYPE EDITIONS.

	Rs. A.		Rs. A.
Mary Price	8 vols 5 0	Mary Stuart	2 vo. 1 4
Bronze Statue	4 " 2 0	May Middleton	2 " 1 8
Soldier's Wife	" 1 4		
Pope Joan in	3 " 1 12	Seamstress	2 " 1 0
Faust	2 " "		1 8
Robert Macaire in	2 Vols.		1 0
Loves of the Harem	4 Vols.		3 0
Secret Memoirs of a Clergyman's Daughter	In 4 vols 3 0		
Canonbury House	in 3 Vols.		2 4
Mysteria of Old London	in 3 Vols		2 4
Mysteria of Paris by Eugene Sue,	2 vols 1 0		
The Rye House Plot	4 " 3 0		

SUPERIOR WATCH COMPANY
Post Box 167, (A) Madras.

అవసరదేశీయ మహాజన సభ

నేడు బొంబయిలో సమావేశమగుట

ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష, అధ్యక్షకోసన్యాసములు.

ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు మా॥ వి. జె. పటేలు

గారి యువన్యాస సంగ్రహము :

1885 సంవత్సరమున ఈనగరమున క్రైస్తవులు దినములలో 100 వందల సభ్యులకంటె తక్కువనుందితో జేసిన మహాజన సభ ప్రారంభమయినది. ఇప్పుడది మహావృత్తి మై వేళ్ళు పాదు కొన్నది. ఈ మహాసభయందు దేశబాంధవు లందఱును తమ యభిప్రాయములను వ్యక్తీకరించుచు దేశభ్యుదయమునకై శ్రద్ధాశువులై కృషిచేయుచున్నారు. దీనివలన మనదేశమునకు ముందు రాగల శాంతిసూచనలు గానించుచున్నవి పుణ్యభూమియగు ఈ ఆర్యాన ద్రమనకు మోక్షము కలిగినపుడు హిందూ దేశమునూడ సామ్రాజ్యమందు ఇతర సామంత రాజ్యములలో సమాన స్వత్వములను బడయుగల్గును. ఈమహాసభ జనమొంది నదిమొదలు నేటివరకీ స్వత్వములకై పాటుబడుచున్నది. తనయాశయములను మాటిమాటికి వ్యక్తీకరించుచున్నది. ఏటేట ఈతీర్మానములను భువనమందు నే మున్నది. ఈమహాసభ ఎందరితోనో అక్షేపింపబడినది. సీచముగ చూడబడుచున్నది. స్వల్పసంఖ్యాకులగు కొంతమంది విద్యాధికులు మాత్రము దేశీయమహాజనసభయందు పాల్గొనిరినియు జనసామాన్యమున కేమియు తెలియదనియు దృఢపరచుచు నిరసనగ జూచిరికాని అద్వైతముల కోర్పుకొని ఎర రెన్ని యాక్షేపణలను గావించినను సరకుచేయక విద్యాధికులు వేసవేలు దీనిలో చేరి విద్యాగంధరహితులగు జనసామాన్యమును పురస్కరించుకొని వారి చేయూతకొని మహాసభక చేసిరి. కాని ఇన్ని సంవత్సరములనుండి దేశీయమహాజనసభవారు మన భారతీయులను సామ్రాజ్యమందున్న ఇతరరాజులతో సమానముగ గౌరవించవలయుననియు, వారితో బాటు సమానస్వత్వములను ప్రసాదించవలయుననియు ఉద్ఘోషించుచున్నవారు. వెక్కువర్షములనుండి దేశీయమహాజనసభ న్యాయస్థానమునవాదిగ నిలచియున్నది. ప్రభుత్వమువారు విచారణకర్తృత్వపదవిని వహించి వారిహక్కులను స్థిరపరుచుటయే తేక కొట్టివేయుటయాయను యధికారమును తమహస్తమున దుంచుకొనిరి. నేడు పరిస్థితులు మారివి. దేశీయమహాజనసభవారే, ప్రజాప్రతినిధులగు మీరే అర్హతాన్వితవర్తీ మన స్వత్వప్రధానమును గూర్చి నిశ్చయించవలసియున్నది. ఇటులనే హిందూదేశసంస్కరణములను తయారుచేసిన ఇండియా కార్యదర్శి గారి యుగ్మయన, రాజప్రతినిధిగారియొక్క నివేదికమున స్పష్టమగుచున్నది. కాబట్టి ఈసంస్కరణములవిషయమై సరియగు తీర్మానమును గావించు ఘనభారమంతయు మనలో ప్రతివానిమీదను సామరాయకముగ దేశీయమహాజన సభానాయకులమీద గలదని నేను వ్యక్తీకరించుచున్నాడను.

సంస్కరణములకు దేశీయమహాజనసభయే

కారణభూతిము.

ఇప్పుడు ప్రకటించబడిన సంస్కరణములు చాలవరకు మన స్వయంకృషివలననే కల్గినవిని నిస్సంశయముగనుడువచ్చును. క్రమక్రమముగ దేశీయ మహాజన సభవారు కలుగ జేసిన ఒత్తిడియు దేశీయమహాజనసభ ప్రాప్తవలయునని ఇతరసంఘముల నిరంతరము సలబుచున్న యాందోళనమును ప్రజాభిప్రాయ ప్రాబల్యమున దేశభ్యుదయకర్తలగు సక్రమాందోళనమును ఇకమీదట మీరు న్యాయముగ భారతీయులు కొరకు హక్కులను నీయకుండుట వివేకముగాదని బ్రిటిషువారికి తెలియజేసినవి. ఇద్దానంజేసియే వర్తమానమున విరోధానుహాసంగ్రామము జరుగుచున్నను మాంటాగ్యూ మంత్రిపుంపుడు మన దేశమును సందర్శించుటకు మన మిపుడు ఈమహాసభయందు సమావేశమై విమర్శించ నిశ్చయించుకొనిన సంస్కరణములను గూడ ప్రకటించుటకు ముఖ్యకారణము. ఇంతయు మన ప్రభావ మని నేను గర్వముతో పలుకజాలను. మనము ఉపాగుగుటకు సమయ మింకను రాలేదు. ఎల్లపుడును మనము పూర్వమువలెనే మన దేశక్షేమమును గోరుదుమేని మన ప్రయత్నములను బట్టి మనకు కార్యపాఠల్యము కలుగగలదను భావ్యతను చక్కగ గుర్తించితిమేని మనము ఋణమార్గమున ప్రవర్తించి దేశక్షేమము జేయవలయును.

అవసరదేశీయ మహాసభావిముఖులు.

ఈ సభపట్ల కొంతమంది దేశీయ సభానాయకులును పరియితరసభ్యులును విముఖులైరి. అద్దానంజేసి మనభావ్యత మరింత యినుమడించెనని మీకెల్లరకు నున్నకము. ఇట్టి విషయ దేశీయందు వానిగూర్చి ఒకమాటయైతేను కవి ముగ పల్కనా కిష్టము లేదు కాని మననాయకులలో కొందరును మ రి త ర స హ య స భ్యు లు ను ఇట్లుచేయు నుద్దుష్ట లగుట కింకంగుల కోచనీయమని నేను నడువక తప్పదు. ఈ అవసరదేశీయమహాసభ మాంటాగ్యూ చెప్పుకొన్న సంస్కరణములను తిరస్కరించుటకు మాత్రమే సమావేశమయ్యెనని మీరు ఊహించినారు. కాని విశ్లిష్టతలందుటకు నాకు కారణమేమియు గోచరించుటలేదు. వ్యయప్రమాసలకు నోరుకొని దూరదేశీయులనుండి ఇంతదూర మేరెంచి అభివృద్ధికరములగు మార్పులను సూచించకయే సంస్కరణపథమును ఖండించ నిశ్చయించుకొనినదియు అభిప్రాయమందున్నవారు. సంస్కరణములగుగూర్చి ప్రత్యేకముగ ఎవరేమభిప్రాయములను వ్యక్తీకరించినను అత్యున్న దేశీయమహాజనసభవారిని నిర్బంధించనేరవు. దేశీయమహాజనసభవారి తీర్మానమును ముందుగనే యూహించుటకు సమంజసమగు కారణములు కానించుటలేదు. దేశీయసభ్యులు ఎవరును ఈసంస్కరణములను ఎట్టి మార్పుల లేకుండగనే వందనముతో అంగీకరించవలయునని జెప్పియుండలేదు. ఇదియుంగాక భారతీయులు ఎవరునుగూడ ఉన్నదున్నట్లుగగాని, ఎట్టిమార్పులు లేకుండగగాని స్వీకరించవలయుననిజెప్పియుండలేదు. ఏభారతీయ రాజ్యాంగవేత్తగాని దేశబాంధవులుగాని సంస్కరణపథకము సుఖమైనదని వ్యక్తీకరించినటుల ఒక దృష్టాంతమైన కానరాదు. ఎట్టి సంకేతములు లేకగాని ఎట్టి ప్రశ్నలు వేయకుండగాని సంస్కరణముల అంగీకరించవలయునని జెప్పినటులగూడ మనమెరుంగము. సంస్కరణ గ్రంథకర్తలుగూడ తమ ప్రజాతికను సుఖమైనదిగాని ఎట్టిమార్పుల నరసరములని గాని నుడివియుండలేదు. తమ సంస్కరణములను స్వేచ్ఛగ నివర్తించుచున్న కోరిక, తమ సంస్కరణములను గూర్చి రాగల ఆక్షేపణలనన్నిటిని వీరయందుగనే యూహించిరి. దీనివలన దేశీయసభా విముఖులవై ఖరీది తెలిసికొనుట మరింత కష్టకరముగ నున్నది. స్థిరమని ఎంచబడినదానినిషయమై ముఖ్యమైనయభిప్రాయ భేదము న్ను నుండవచ్చునుకాని మార్పు జెందనన్న వానిగూర్చి అభిప్రాయ భేదములుజూపుట సమంజసముగ నుండజాలను. సంస్కరణ నివేదికము ప్రకటితమైనపిదప తమ ప్రజాతికకంటె లోపరాహిత్యముగనట్టియు మంచి పథకమును నిర్మించిన ఎవలదానినే సంతోషపూర్వకముగ గైకొని తమ ప్రజాతికను రద్దుజేసికొనెదమని ఇండియా కార్యదర్శి గారును చెల్లముప్పుకొన్న ప్రభువుగారును బహిరంగముగ ప్రకటించిరి. ఏకముగ నంగీకరించుటయే లేక త్రోసివేయుట యాయను విషయమే లేదు. ఈసభకు రావట్టి దేశీయ సభాసభ్యులు మేము రామని ఎచటనో దాగియుండుట కంటె ఈసభ సమావేశమగుటకు పూర్వమే ఎచటనైన మొదట సమావేశమై తమ యభిప్రాయములను తమ ఉద్దేశ్యములను గూడబలుకుచున్నవో ఎట్లు కర్తవ్యం బాచరించవలసి నదియు అయ్యుట కష్టముగ నుండియుండకపోవును. బహుళ సంఖ్యాకుల కెట్టి హక్కులు గలవో స్వల్పసంఖ్యాకులకు గూడ అట్టి హక్కులే కాంగ్రెసు విధానమున నేర్పరుపబడెనను సంగతిని మీరు మఱచి గోయి. ఒకవేళ దేశీయసభవారు సంస్కరణ ప్రజాతికను మొదలుట తిరస్కరించినవో అప్పుడు మీరు తమ సంబంధమును దేశీయసభతో చాలించుకొనవచ్చును. అంతయుగాని ఏమియు లేకపూర్వము మీరు ఇటులజేయుట పాటిగాదు. కాని వారు బుద్ధిమంతులైయుండియు ఇట్లుచేయుటకు ఓపికలేనివారైరి. దేశీయసభవారేమి చేయునూరొకనివెట్టి మావకనే దేశీయసభను ఖండించి ఈసభ నుగిసిన పిదప తాముప్రత్యేకముగ సమావేశమగుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. వారముకొనునట్లు జరుగక దేశీయసభవారు సంస్కరణములను తిరస్కరించుచున్నవో మీరు మీరునుకో యూహించవలసియున్నది. 1915 సం॥ దేశీయ సభాధ్యక్షతను వహించిన వాచాగారిట్లు నుడివియుండిరి.

“రాజకీయములయందు విజయములగుటకు నలయునపుడు సభ్యులబడయవలయును. అవసరమగునెడల చినిమయమునకు గూడ నోప్పుకొనవలయును. అవశ్యకతను బట్టి తగినటుల ప్రవర్తించవలయును. సమంజసముని తోచినయెడల ఒకరికొకరు సదుపాయములను జేసికొనవలయును.” ఈ సభకు రాకుండగ నిలచియున్న మహాసభావులను సభ్యుల కొడుబడనివారును ఈ యవదేశీయమ మనంబున నిడికొనిరా? కాని బలముగారు బోధించిన ధర్మసూత్రముల నుల్లంఘించుటయందు మాత్రము తమ చిత్తకృత్రి ననుసరించిరి.

కాంగ్రెసు భారము.

సంస్కరణములను గూర్చిమాట పండిత మదనమోహన మాలవ్యగారు జేసిన విమర్శనములను నామట్టునకు నేను సంతోష పూర్వకముగ నంగీకరించెదను. ఆవిమర్శనల సాధారముగ గొని సంస్కరణముల మార్పులను జేయవలయునని కోరిదను. కాబట్టి ఈసభకు రానివారికిని మనకును భేదాప్రాభిదమే చట గలదో నాకు తెలియకున్నది. కాలచక్రముతోబాటు కార్యక్రమము మారుచుండును. ఈ సందర్భమున 1889 సం॥న సర్ ఫిరోజీషా మెహతా గారిట్లు నుడివియుండిరి.

“ఈమహా దేశీయందు వివిధ సుతములు గల భరత భండమున సంపూర్ణ వికమర్శి ముందుట అసహజము. కాన మనలోకొందరు వేరుకంజవేముట్లముందగుచువేయలేకుండుట మనతో సాగ లేకుండుటయు ప్రాప్తవృత్తి గల్గుటయు ఆశ్చర్యమైనసంగతి కాదు. కాబట్టి మీరు తమ యభిప్రాయములను ప్రజలమనంబున నాటజాలక పరాజితులై ముక్కు మూసికొని ఆకొండ గుహలోనికి పోయి దాగి యుండవలసి వచ్చును.” ఇవట వేరులను వాకొనుట సమంజసముగ నుండజాలదు. కాబట్టి వారినందరిని నురచిపోవుట మంచిది. ఇప్పుడు ప్రత్యేకముగ సభను జరుపదలచిన మితవాదులు గూడ కొండ గుహకు పోయినవావలనే మూల దాగుకొనవలసి వచ్చునని నేను భయపడుచున్నాను. కాని ఈ మితవాదులందఱును గలసి దేశీయ మహాజన సభోద్వయమున కెల్లు నిరోధకముగ ప్రవర్తించెదరో తెలియగోరు చున్న వాడను. మన మిపుడు మారుత్రోవల బట్టి తి మి. కాని దగ్గరలో గాని కొంచెము దూరములోగాని మరల మనమందరమునొకేతావుకు రెచేదను లేనామని సంకేతముచుచున్నది. మనముకొనిన గన్యభావమును చేరగల్గునమో లేనో తెలియవున్నది. కొంత మంది నీకు లోకమునకు వచ్చుభారమును భరించుటకు నిచ్చగించినవో మనమే దానినంతను నహించుటకు సంసిద్ధులమై యుండవలయును. ఇట్లొనర్చి సామ్రాజ్యమున బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము లభించు మార్గమున మనము ప్రయత్నించుచు పోవలయును.

అంతకలహము.

ఈ యవసర దేశీయ మహాసభ అందరి ఆలోచన బడసియే సమావేశమైనది. ఇప్పుడి ఆకస్మికముగ తలంచబడలేదు. హిందూదేశీయమకు మాంటాగ్యూ గారును చెల్లముప్పుగారును దయచేసిన భారతీయ ప్రజా ప్రతినిధులతో ప్రస్తావించునపుడు మీరు ప్రకటించుచున్న సంస్కరణములను చర్చించుటకై ప్రత్యేకముగ దేశీయమహాజనసభను సమావేశపర్చవలయు నని నిశ్చయించబడినది. ఈ సభయందు ఈ సంస్కరణములను గూర్చి చర్చించుట తప్ప వేరొకపని లేదు. ఈ ప్రత్యేకసభా సమావేశమై అన్ని పక్షములవారును ఏ కాభిప్రాయమై యుండిరి. సంస్కరణములు ఇట్లు మనలో మనకు అంతకలహములను బుట్టించునని కలలోనైన యూహించమితిమి. ఎవరును ఈ సంస్కరణమును పూర్తిగ నంగీకరించుటలేదు. ప్రతివారును నేటిక నిధానమునే కొనుచున్నారు.

మాంటాగ్యూ చెల్లముప్పుకొన్న సంస్కరణ ప్రజాభిశిక్షిత్రి క్రమచుంతయు కాంగ్రెసు-నీకు ప్రజాతికమును కాననకును. దేశీయమన్న ప్రజలందఱును ద్వివృద్ధికో మొందించ యభిప్రాయములు గైకొనబడినవి. ధీమతు లగు వారందఱును దీని నంగీకరించిరి. జాతీయ మహాజనసభయు మహాత్ముని ను సుమును విశేషదూర మాలోచించి ఈవిధానము నేర్పరి. ఈ సంఘములు విద్యాధికుల యభిప్రాయమును వ్యక్తపరుచుచునవి. కావున ప్రజాతీయములను తృప్తిపరచవలయునన్న ప్రభుత్వమువారు కాంగ్రెసు-నీకు విధానమును ముఖ్యముగ సాధారణమహానలయును. గ్రంథకర్తలు కాంగ్రెసు-నీకు విధానమును విచారించి కొన్ని మార్పులను నంగీకరించి తక్కిన వానిని నంగీకరించరైరి. కాంగ్రెసు విధానమందలి ముఖ్యవిషయములు నిరాకరించబడి కొరగానివి మాత్రమే నంగీకరించబడినవి.

ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము.

ఈ నివేదికము ప్రజల యంగీకారమును బడయవలయు నన్ను ముఖ్యమంత్రి మార్పు లభ్యరము. ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము స్వపరిపాలనమునకు మూలాధారము కాని ఈ విధానమునందు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము కాన్పించదు. గత ఇబ్రహీం రహీం తల్లాగారు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమును కష్టక ప్రసాదించవల యునని మాంటేగూగారికి వ్రాసియుండిరి. కావున సంస్కరణములు ఫలప్రదములు గావలయునన్న ఈ సంస్కరణము అత్యవసరము.

హిందూ దేశ ప్రభుత్వము.

బాధ్యతాయత పరిపాలనముయొక్క యజుక్రమపరి జానుమునకు ప్రజాశాసక ర్తలు రాష్ట్రమును బీజముగా పరి గ్రహించిరి. హిందూ దేశపరిపాలనమునకు పూర్ణమెంటు నెడ గల బాధ్యత నివయములో వారు ప్రస్తుత మే మార్పును నిశ్చారము చేయలేదు. బాధ్యతాయత పరిపాలనముయొక్క యజుక్రమపరిపాలనము రాష్ట్రములలో బాటు హిందూ దేశ ప్రభుత్వమునకుడ నేకకాలముండే ప్రారంభమై పరిస్పరము గుణముగ సమపరిపాలన నుండవలె ననుట మన వాదము. ఈ సందర్భమున భిన్నాభిప్రాయ మెక్కడను లేదు. అయితా గ్రము పరిపాలనాంగములెల్ల క్రొత్తవద్దతిని గ్రహించి యను సరింపిన నే కాని, హిందూ దేశ ప్రభుత్వము తన యేకాధిపత్యము వలనను ప్రజాధికారాభావమునను నిరాటంకముగ మరింత కేంద్రీకృతమై ఘనీభవించి ముందు ముందు క్రమక్రమముగా ప్రజాధికారానుగుణ్యతను గోల్పోవును. రాజ్యాంగ సభాసంస్థా పనమువలన ఈ యక్షణ మతీత సత్వరముగ సంభవించగలదు. కాననసభవలె ఈ రాజ్యాంగసభ ప్రజాప్రతినిధుల సంఘము కాదు. అవసరకాననర్యాజము సమేతము నిజమైనయధికారము సమస్తము రాజ్యాంగసభాధీనముననే యుండును. కాననసభతో వాలోచించుచు రాజ్యాంగసభ కాననములను కానించి ఆ సందర్భకాననములను కాననసభతో తెలుపగలవు. డర్మముప్రభువు విచారించుటకు నియమింపబడినప్పుడు కనడా కాననసభ యొక్క స్థితికి మన కాననసభయు రాం గలదు. ప్రజాశాసకలో నూచింపబడిన కాననసభ ప్రస్తుతపు కాననసభకంటె నెక్కువ నిర్వీర్యస్థితికి వచ్చును.

రాష్ట్రములు

మహాసంఘముల నిర్మాణమువలన రాష్ట్రీయకానన సభల యధికారము కూడ భిన్నమగును. మహాసంఘము లలో పాలకవర్గమువారే యధిక సంఖ్యావర్గముగ నుండురు. హిందూ దేశ ప్రభుత్వమున రాజ్యాంగసభ కెట్టి యధికార గౌరవము లుండనో రాష్ట్ర ప్రభుత్వమున మహాసంఘము లకు కట్టి యధికారగౌరవములే యుండును. కార్యనిర్వాహక సభ్యుని ప్రతిపాదనము ననుసరించి కాని సత్తరణచేయగూడక పోవుటచేతను, మహాసంఘమువారా రామోదించిన చిత్తు కాననమును నిరాకరించుటకు కాననసభ కధికారము లేకపోవు టచేతను, మహాసంఘమువారా రామోదించిన చిత్తుకాననము నిరా ఘాటముగా కాననసభలో కాననము గావించబడును అప్రమేయాగంతుకులనో యారాతులనో లోనికి రానియ నుండఁగి మిత్రము వైచిది వివసి క్రమై న త్రికంఠచైతలె ప్రతి పాదించబడిన ప్రతి సంస్కరణము చుట్టును అనేకము లైన రక్షానిబంధన లావరించుకొని యున్నవి.

అవిశ్వాసము

తమ నివేదికకు భారత ప్రజలయెడగల అవిశ్వాస మంత రాజ్యము కాదని మోంటేగూగారు బహిరంగముగా చెప్పి యున్నారు. వారి వాక్య మంగీకరింపవలసినదేకాని, అవి శ్వాసమే యంతరాజ్యము కానియెడల, నివేదికలోని కొంతభా గమును వ్రాయనక్కఱయేలేదు. ఉన్నదున్నట్లు, హిందూ దేశ ప్రజలయెడ గల అవిశ్వాసముతోనే నివేదిక నిండియున్నది. ఈ దేశపు ప్రజల సక్రమాశయములను నిశ్చయించి వారి ప్రలాపము లండలు నెట్టింగినదేయెనను లెటుగా నేకరవు నెట్లుండఁజేయెనను, అని యన్నియూ సంగ్రహింపబడి నివే దికయొక్క యాతవ యధ్యాయములో గుది గ్రుచ్చ బడినవి. హిందూ దేశమునకు బాధ్యతాయత పరిపాలనము నీమకుండు టకు హేతువులు వెదకుటయే దీనికంతకును పరమార్థము. హిందూ దేశ ప్రజల దారిద్ర్యాభావాసహాయతలను గూర్చి నెక్కివత్కాండంబడినది. జాతిమతకులభేదములు ప్రముఖ ములుగా నుర్రాపింపబడినవి. సమస్యాసమర్థమునగల బాధక ములను విశ్రుతీకరించిన, వెనుక, ప్రజాభావమౌళ్యము బాధ్యతాయత పరిపాలనమును కొరలేదనియు ఇంకను వారు దాని కనర్హు

లనియు నివేదికకర్తలు ప్రత్యక్షముగ నిర్ధారించిరి. కాంచెట్టి బాధ్యతాయత పరిపాలన ప్రాప్తికై పరిపాదించ బడిన పృథమ సోపానము దృఢముగాను ముట్టముగాను నుండుటకు బదులు దుగ్ధమై తొట్టిలనడిగా నుండుటయు వారినిండ మనము కష్టమమీదఁగాని కష్టించుకొన లేనన్ని గోతు లుం డుటయు నొకంకతకాదు. బాధ్యతాయత పరిపాలనము రాష్ట్ర ములలో మాత్రమే ప్రారంభించుట యటుండ, విచారణసంఘ మును నియమించుట యన అప్పటికి రాష్ట్రములలో సమగ్ర మైన బాధ్యతాయత పరిపాలనము స్థాపింపబ డునని ప్రమాద వశమున నైత మధ్యమచేసికొనగూడదని స్పష్టముగా వ్యక్తీకరిం పబడినది. హిందూ దేశ ప్రభుత్వనివయమున బాధ్యతాయత పరిపాలనాప్రారంభనూచన యెంతమాత్రమున లేదు. అభినవ కాననసభల ప్రథమసమావేశమైన పదిసంవత్సరములకు నియమిం పబడిది విచారణసంఘముయొక్క కార్యక్రమమును నిరూపించు సందర్భమున కూడ హిందూ దేశ ప్రభుత్వమును ప్రజాధికారా యత్రమనేయు సాధనముగ నివేదికకర్తలు నూచించలేదు. ప్రతిపాదించబడిన సంస్కరణప్రజాశాసక నిమగ్నతని సంపూర్ణ బాధ్యతాయత ప్రభుత్వ మెప్పుడు స్థాపింపబడునో నిర్ణయించు ట అసంభవము. గ్రంథకర్తలు కాలనిర్ణయమును నూచించలేదు. ఇట్టిస్థితిలో సంస్కరణవిధానమును ఎట్టిమార్పులను లేపంద నంగీకరించుటకు హిందూ దేశము సిద్ధపడియున్నదా? మార్పు లు ప్రజాభిప్రాయము ననుసరించవలయు ననిన సంస్కరణ విధానమున విశేషముగ మార్పులు గావలసి యుం డు ను. అభివృద్ధి యగుచున్న రాష్ట్రములయందు సంపూర్ణ బాధ్యతా వెంటనే స్థాపింపవలయును. మిగిలిన రాష్ట్రములలో రిజర్వ డు విషయములు బహుస్పష్టముగ నుండవలయును. 5 సంవత్సరముల లోపల ఇవి ప్రజాయత్రములు కావలయును. సా మ్రాజ్య ప్రభుత్వమున బాధ్యతగల పరిపాలనమునకు ఇప్పుడే ప్రారంభము కావలయును. పదివత్సరముల కేర్పడు కమిషనులు ఈ విషయమై విచారించుచుండవలయును. సంపూర్ణ బాధ్యత ను ప్రవేశపెట్టుటకు కాలనిర్ణయము కావలయును. 15, మొదలు 20 సంవత్సరములకు మించి యుండగూడదు.

ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమును వెంటనే ప్రసాదించవలయును. ఇట్టి మార్పులను ఇంకను కాంగ్రెసు సభవారిచే నూచింపబడు మార్పులను ప్రభుత్వమువారంగీకరించునెడల స్వపరిపాలన మునకు పృథమ సోపానము నిర్మింపబడును.

కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షు లగు

మాన్యేయమాయముగారి ఉపన్యాససంగ్రహము.

20-వ ఆగస్టు తేదిని గావించబడిన ప్రభుత్వ పకటనము నందు యటులు వ్రాయబడియున్నది. "హిందూ దేశమున పరి పాలించిన చాలరు. అదేశపు రాజకీయాశయములను సంక్షిప్తి పరచుట యవసరము. మన మిదివరకు దేశములో గలుగుచున్న మార్పులను బాగుగ గమనించకపోవుటచేత మనపని కష్ట సాధ్య మగుచున్నది." నివేదికయందు మన హేతువులనుగూర్చి అంగీ కారము గాన్పించుచున్నది. కాని సంస్కరణనూచనము మాత్ర ము ఆకాధికారములగు నన్నవి. గ్రంథకర్తలకు సదుద్దేశము గలదని అంగీకరింపవలయును. కాని సంస్కరణములలో మాత్ర ము వెలుపుచుండిరి. మనకోర్కెల కవి చాలియుండలేదు. అం దుచే యీసంస్కరణములను సానభూతితో విచారించ వలయును. మనప్రమాణము కాంగ్రెసు విధానము. దాని యందలి ముఖ్యాంశములు నివేదికయందు కాన్పించక పోయిన మనము అసమృత్తి చూపకలసియున్నది. కాని తొందరపడి తిరస్కరింపరాదు. కొంతమంది రాజకీయ వాదులు సంస్కరణ నిరాకరణ మనవరమని దెంపుచున్నారు. వారి యభిప్రాయములయెడల వారు గౌరవము గలదు. ఏలనన ఒకప్పుడెవరూ దీక్షి కాకుండ అటుంక పరపవలయునని వారు రాజకీయ నిపుణులే చూపుచున్నారు. వారివాదమునకు రాజ కీయ తత్వమార్ధముగలదు. జాతీయస్వత్వములను స్వయముగ సంపాదించునలెనుగాని దానములుగ గ్రహించుట లాభకరము గాదు. తిరస్కారవాదులు స్వాతంత్ర్యమునకై పోరాటము లింకను తీవ్రముగ సాగించవలయునని కోరుచున్నారు. పోరాట ముతీవమయిన కొలదియు జాలియొక్క సామర్థ్య మతిశ యింపగలదు. రాజకీయ వేత్తలలో మరియొక తెగవారు గలరు. వీరు యిచ్చినంతవరకు పుచ్చుకొని మిగిలిన వాటి కొరకు ఆందోళన సలుపవలయునని గోరుచున్నారు. కాని దేశమంత యు యీసంస్కరణములు మనకోర్కెలను సంతృప్తిపరచవని అంగీకరించిన యెన్నది. నిజమాలించిన తిరస్కారవాదు లకును అంగీకారవాదులకును విశేష భేదము గాన్పించదు. ఉభ

యులును మనకోర్కెలు నెరవేరువరకు కప్పి సలుపుచునే యుండవలయునని వాంఛింపుచున్నారు. సంగ్రామము నందు వలెనే రాజకీయ విషయములందును విజయమే గవ్యస్థానము. వారికిన దానిని విడుచుట లాభకరము గాదు. అందుచే యీ సందిగ్ధ సమయమున కాంతముతో సమస్యనుగూర్చి యాలో చించుట ధర్మము.

సంస్కరణ నూచనలు ఆకాధంగము కలిగించుచున్నవి అందలి దోషములను తొలగించుటకు మార్గ ముల నరయుట వివేకము. కాంగ్రెసు చరిత్రను చూచిన రాజకీయాందోళనమున విశేషముగ ఓర్పు గన్పట్టును. ఆ సాంప్రదాయములను మనము విడనాడగూడదు. మనలో అతి వాదులు గాని, మితవాదులుగాని లేరు. మనలోమనకు కలతల బెంచుటకు మన శత్రువు లీ పేర్లలను వాడుచున్నారు. మన కొక్కటే యుద్ధయము గలదు. మనము కోరునది సంయుక్త భారతదేశము తరపున కోరుచున్నాము. సంస్కరణవివరముల గూర్చి చర్చించెదము.

20-వ ఆగస్టు ప్రకటనము ప్రమాణముగ నైకొనబడినది. కాని నివేదికయందు స్వపరిపాలనమునకు దగ్గరచేర్చుమార్గములు కాన్పించకున్నవి. ఇండియా ప్రభుత్వమునందు కాననసభయు స్టేటుకాన్సిలును గలవు. కాననసభయందు మూటిలో రెండు వంతులు ప్రజానియత్రసభ్యు లుండురు గాని యీసభకు పలు కుబడి తప్ప యధికారమేమియు లేదు. ఈ పలుకుబడినై నను తగ్గించుటకు స్టేటుకాన్సిలు నిర్మింపబడినది. ఇందులో అధికార సభ్యులధికముగ నుండురు. దీనికి సర్వకానసాధికార మియ్యబడి నది. కాననసభాధికారమును తొలగించుటకు దీని కధికారము గలదు. ఈ సభయందు ప్రజాశక్తి విజృంభించుటకు వీలులేదు. ఇందుమూలమున మన ప్రజలలో క్రొత్తవర్గ మొకటి ఏర్పడు ఆపాయముగలదు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి నిరంతరభాధికార ము మరొక హెచ్చగును. మనముకోరినది ఇండియా ప్రభుత్వ మందును, రాష్ట్ర ప్రభుత్వమునందును ప్రజల యభివృద్ధియును చెల్లవలయుననియే. కాని మంటాగూర్ గారు కేంద్రప్రభుత్వ మును మరింత నిరంతరముగ గావించిరి. రెండవసభను నిర్మించు టచే అధికారవర్గ పరిపాలనము శాశ్వతముగ నిలిచియుండును. ఈ నూచనయందు ప్రజలవైగల అవిశ్వాసము వ్యక్త మగుచు న్నది. అందుచే నిది ప్రజలకు సమృద్ధము కానేరదు. భారతీ యుల లాభక్షేమములను యింకొకరి క్షేమము కొరకు అణచివేయగూడ దని మనము కోరుచున్నాము. అందుచే సం స్కరణములు యీరీతిగ నుండగూడరు. కాంగ్రెసువిధానము అసంభవమని త్రోసి వేయబడినది. అయ్యది ఆకారమున మోటుగ నుండవచ్చునుగాని దాని నిజతత్వము దేశభిన్నద్వి కనకూల ముగ నున్నది. అందుచే అందలి ముఖ్యవిషయములను యీసం స్కరణములలో చొప్పింపవలయును. కాన్సిలావ్ స్టేటు నందు స్వదేశీసంస్థానాధి పతులకు ప్రవేశమిచ్చుట వాఁకి గా ని ప్రజలకుగాని లాభకరముగాదు. వారికిలేనిపోని కార్యభార ము విూదవడును. ఇంతియగాక వీరిని రానిచ్చుటచేత బాధ్యత గల ప్రభుత్వమునకుగూడ నష్టము వాటిల్లునని భయముకలుగు చున్నది. సారీసభలో నుండవలసన యవసరముగూడ గన్పట్టి లేదు. ఆర్థికాధికారమును గురించి ఆలోచించెదము. బడ్జెటు కాననసభలో ప్రవేశపెట్ట బడును. గాని కానన సభకు వోటుచేయు నధికారములేదు. బడ్జెటువిషయములపై గావించుతీర్మానమును ప్రభుత్వమువారు కార్యాచరణమునం తెట్లె కనసరములేదు. ఇది ప్రస్తుతివిధానమువై యభిన్నద్వి గానే రదు. ప్రజలవైగల అవిశ్వాసము మరియొకవోటునగూడ గా నించుచున్నది. కార్యనిర్వాహకసభలో యిద్దరు భారతీయ సభ్యుల నియమింపవలెనని వ్రాయబడినది. ఇంతకన్న ఎక్కువ మంది భారతీయులను నియమించుటకు వీలులేదని గ్రంథకర్తలు దెలుపుచున్నారు. ఇట్టి నిరాదరణకు కారణము చెప్పబడలేదు. హైందవసభ్యుడు కార్యనిర్వాహక సభయందుండుట లాభ కరమని మార్గగారివిధానము లేటెల్లము గావించినది. కావున సభ్యులలో నేభాగము భారతీయులు నియమింపబడుదురో ప్రక టించుట యవసరము. వాదానములతో లాభిములేదు. ఆ కాలము యిదివరకే గతించినది. కార్యనిర్వాహకసభలో సగముమంది భారతీయులూడి తీరవలెనని మనము పట్టుదలతో గోరవలెను. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములందు మాత్రము యింతకన్నను బేదా ర్యము చూపబడినది. సంపూర్ణ బాధ్యతను ఒకత్రమాచే యిచ్చు టకు వీలులేదనియు, కాని బాధ్యతను కొంతవరకైనను యిచ్చు దిచ్చి తీరవలయుననియు గ్రంథకర్తలు యభిప్రాయపడిరి. అం దుకై రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములలో రెండుశాఖలు గావించి ఒక శాఖను ప్రజలకును మరియొక శాఖను ప్రభుత్వమువారికిని

పండితైరి. ఏర్పాటు ప్రకారము కార్య నిర్వాహక ప్రభుత్వమునందు చెందు కాభివృద్ధి. ఒక కాభివృద్ధి గవర్నరు కార్య నిర్వాహకసభ యందును. రెండవ కాభివృద్ధి మంత్రిగారి మంత్రులుగారి యందును. కానన నిర్వాహకసభయందు ప్రజానియై క సభ్యులు ఆధిక సంఖ్యాకులు గ నుండవలయునని నూచింపబడినది. రెండవ కాభివృద్ధి సమగ్రముగాను కమిటీయొక్క నెలకొల్పబడినది. ఈ కమిటీవారు స్టేటు కాన్సిలు జనువుకాన్సేలుల నే జరిపెదరు. రెండవ విషయమును పరిపాలించుటకు సర్టిఫికేటుకూడ ఏర్పాటు చేయబడినది. ఒక కాననమును గవర్నరుగారు సర్టిఫికేటిని పట్టుకొని నిర్వాహకసభకు దానిపై శాటి యధికారమును గావించును. ఇందు పరిపాలనలకుల నవిశ్వాసము ప్రకటనగుచున్నది. ముఖ్యము పరిపాలనాశక్తి టమును భగ్నచుగుట కంగీకరింపము. మేము యీ చాక్సులను గోరుచున్నది తొందరచేటుచేత గాదు. మాకు ఎక్కువ బాధ్యత యిచ్చినగాని స్వపరిపాలనమునందు లగినికీ బడయనేరము. సర్టిఫికేట్ కార్యకర్తగారు రాష్ట్రములందు బాధ్యతకుల పోషాణమును నెలకొల్పి నుద్దేశించిరిగాని తగిన ధైర్యమును చూపలేక పోయిరి. మన ప్రాచీన చారిత్రమును చూచిన ఇన్ని సంవత్సరాలపాటును కరుణయు గొప్పదైవము బలవంతుడగు వారు ఈ సంవత్సరముల సాధారణమైనది సంస్కరణముల భగ్నము గావించుటకు ప్రయత్నింపవచ్చును. కమిషను విచారణచే ఇట్టి యసాయము తొలుగునని తలపవచ్చును గాని కాలపరిమితియు అయిన కొలదియు వీటి విచారణకంటే ఫలప్రదము కాజాలదు. అయితే సంవత్సరములకు వీళ్ళు రెండవ విషయములు వాటి యంతట యిచ్చి ప్రకటన వాస్తవికతను అధ్యయనమునందు. కాని ఇట్టి ఏర్పాటు ఈ నివేదికయందు లేదు. కేంద్రప్రభుత్వమువారు యీ విషయమును నిర్ణయించెదరని నూచింపబడినది. ప్రభుత్వములకు భగ్నము సవకూర్చుచున్నది. చాల అసంతృప్తికరముగ నున్నది. రాష్ట్రపు ఆదాయములో ప్రభుభాగము సామాన్య ప్రభుత్వమునకు పోవలెను. వీళ్ళు రెండవ కాభివృద్ధి అక్కరలకు వినియోగించవలెను. పోగా మిగిలినది. ప్రాప్తపద్య విషయముల పరిపాలనమునకై మంత్రుల కొనగవలెను. ఈ భగ్నము చాలనియెడల మంత్రులు కొత్తపన్నులు విధింపవని నూచింపవచ్చును. కొత్తపన్నులగుర్చి గవర్నరుగారును మంత్రులును నిర్ణయించెదరు. కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వము ఇందుకు బాధ్యతవహించును. అందుచే పన్నుల బాధ్యత యంతయు మంత్రులపై ఉడును. దానివలనవచ్చు అపసందర్భముల మంత్రులే భరింపవలయును. ఈ కార్యముచే ప్రజాప్రభుత్వముపై ప్రజలకు అయిద్యకలగుటకు సహజము. అందుచే ప్రజాప్రభుత్వమునకు యిట్టి ఏర్పాటు పనికిరాదు. ఈ విధానములో లోపములు విశేషముగ నున్నవి. ఆగవనిగుమార్పుల కొరకు ఖనవిధియొద్దు. ప్రాప్తపద్య విషయముల పరిపాలించుటకు విశేషపడనము కావలయును. కాని తగిన ఆర్థిక పు ఏర్పాటులు నూచింపబడలేదు. మంత్రులు ప్రజానియై క్రమభ్యుదయింపి గవర్నరుగారిచే నియమింపబడుదును. వీరికి ప్రాప్తపద్య విషయములపై సభికార మియ్యబడినది. కాని ప్రజాపక్షిని సభికారు విశ్వాసమును గోల్పోయిన మంత్రులు రాజీనామ నియమము నని నూచింపబడిలేదు. కార్యనిర్వాహక సభ్యులు ఎన్నికచే నియమింపబడవలయునని భగ్నము కొరెయింటిమి. ఈ కోరిక వీరకాలాన భగ్నముపై ఆధారపడి యున్నది.

మంత్రులు గవర్నరుగారి చేతిలో కీలుబొమ్మలవలె నుండక స్వాతంత్ర్యము గలిగియుండుటకుల మును చూడవలెను. నివేదికము నకనలించి గవర్నరుగారికి సర్వాధికారము గలదు. ఇందుచే మంత్రుల స్వాతంత్ర్యము వ్యర్థముగను కావున మంత్రులు ప్రజలకు బాధ్యత గలిగించుటకు లేర్పాటు గావించవలెను. ప్రజాప్రతినిధి సభవానివిశ్వాసము మంత్రుల కొల్పోయినచో అతిదూరాదీనామ యిచ్చితిరిగవలెను. ప్రతిమంత్రు యు తనకాలముమీయగనే ప్రజలకేతిరిగివచ్చుకొనబడవలెను. మంత్రులకు కార్యనిర్వాహక సభలో స్థానము లేదు. ఈలోపము ప్రజలపై ఆశ్వాసమునకు నిదర్శనముగ నున్నది. రెండవ కాభివృద్ధి పరిపాలనమునకు తగిన రక్షణోపాయములు అధికారవర్గమువారి కొనగవలెనని. ఇట్టిరీతి ఆభివృద్ధిపాలనమును గూర్చి కొంతయవధివము మంత్రులనుగూడ నుండవలెను. లేనిచో వారు మున్ముందు స్వపరిపాలనాభారమును వహింపజాలరు. ఈ ఏర్పాటుచే వారిదర్జాకుకూడ భగ్నము కలుగుచున్నది. వారికిని కార్యనిర్వాహక సభ్యులకును గమానతీతము లుండవలెను. కార్య నిర్వాహక సభ్యులను గౌరవించు

నిమిత్తము ఫిరంగుల గాల్చెడు నాచారము నింతటియండి మాని చేయవలెను. కార్యనిర్వాహకసభలో హింసాసగుటకునే ద్వరము సభ్యులచే శాటివత్తు ముకలగదని నూచింపబడినది. కార్యనిర్వాహకసభ్యులను ఎన్నికములమున ఏర్పాటు చేయవలయునని భగ్నముకొరెకొరిగెడు కొన్ని యభ్యంతరము లున్నను ప్రజాశక్తియును ఫలింతుటకు ఇంతకన్నను వేలమార్గము గావించుటలేదు. ఎన్నికచే నియమింపబడిన కార్యనిర్వాహక సభ్యులు అధికారవర్గమువారితో కలిసి పనిచేయడను అభ్యంతరము నిలకదగినది కాదు.

అధికవిధానము విషయమై మాంటాగ్యు మెల్బుర్న్ ఫర్మగార్లు వివరముగా తెలిపియుండలేదు. హిందూ శక్తియునకు సంబంధించినంతవరకు ప్రస్తుత మున్నట్టి అధికవిషయములందు ఎట్టి లోపమును లేదని ఎవరూ నిస్సంశయముగా చెప్పలేరు. ప్రస్తుతమునున్న అధికవిధానమునందెట్టి మార్పులను చేయుటకన్నను లేక తిద్దివయమును గ్రంథకర్తలు చర్చించుట మానివేసిరి. సంస్కరణగ్రంథకర్తలు ఈ విధానమునందు మార్పులు చేయుటకు తనకేమియు తోచుటలేదని చెప్పిరి. కాని తిద్దివయమునుగరించి భారతదేశమందలి విభాగములకు యభిప్రాయమును కనుగొనకుండ వారు ఎట్టి తిద్దివయమునకును నున్నట్లు కేవలము లేనట్లు గన్నట్లుచున్నది. హిందూ శక్తియులోనికి దీనినుతయగుచున్నట్లు వివాద ముంకము విధించి దేశీయసభ్యులకు కాపాడవలయునని, కానన సభ్యుల మూలకమునను, సభ్యుల వేదికలం దుపాధ్యుల పూర్వకముగ, వారాప్రతికల మూలకమునను అశక్తపర్యాయముల ప్రకటించియుంటిమి. పరిశ్రమ లభిస్తున్నది చెందవలయునని విశేషముచువివాద తప్పక ముంకములు విధించవలయునని నూచింపబడినది. బ్రిటిషువారి లాభమును భగ్నపరచు నుద్దేశ్యముతో మేమిపద్ధతిని గోరుటలేదు. మాకు లాభము అధికమయిన కొలది బ్రిటిషు వర్తకులకు కొలచెను నన్నుండక తప్పదు. కాని సామాన్య జేతము సాలోచించిన భాగ్యవంతులకు హిందూ శక్తియు అంగ్లదేశీయులకు పేయూతక నిలచును. ఆంగ్లయు యీర్ష్యాగ్రామును గోచరమయినది. విశేషముల చెల్లుబడి దేశీయులకు లాభము చేసెనని చెప్పబడుచున్నది. కాని బ్రిటిషువర్తకులకు పంట వస్తువులను సమకూర్చుకే భారతీయులు వరివచ్చుచున్నారు. మనకు వరి క్రమం విషయమై అభివృద్ధి చేయవలెను. ఇట్టి పద్ధతికి గాఢము బ్రిటిషు వర్తకులకు ప్రాప్తపద్యము గలిగించుటయే యని చెప్పవచ్చును. ఈ వాక్యములను దురుద్దేశములతో నడుపుటలేదు. చరిత్రాంతముల తగిన సాక్ష్య మిచ్చుచున్నది. బట్టలపై పన్ను విధించుట లంక మైరువారి లాభమునకును నిర్వివాదాంతము. ప్రభుత్వమువారు పరిశ్రమభివృద్ధికి జోక్యము కలుగజేసికొనవలయునని మాంటాగ్యు-మెల్బుర్న్ ఫర్మ గారలు గ్రహించుట సం తృప్తపదము. ప్రభుత్వమువారు ఈ విషయమై జోక్యము కలుగజేసికొని నూచింపబడినంతవరకు వారికొందూ శక్తియు విషయమై తగినంత శ్రద్ధ లేదని అనుకోవలసి వచ్చును. ఇట్టి సమ్యకము వ్యాపింపజేయుట అవధివాయకము.

ముగింపు.

నిరంకుశ మంత్రులలోను ఆంగ్లదేశీయుల పరిపాలనమే ఎక్కువ. దుష్కరమున మెకారేగారు చెప్పియుండిరి.

ఈ వాక్యములు హిందూ శక్తియునకుకూడ వర్తించును. హిందూ శక్తియు యిట్టి కష్టములకునూర్చి నునస్తాపము జెందవలెలించుట భగ్నమైయున్నది. బ్రిటిషువారిలా భారతీయుల యుద్ధరణమునని తెలుపుట సర్టిఫికేట్ ముహిందూ శక్తియులాభము కొరకై యీర్ష్యాయుండియో కంపెనీవారు వచ్చియుండలేదు. భగ్నముచే వారియోశయము. కంపెనీనుండి చక్రవర్తిని రాష్ట్ర భారము వహించినవిమృతకుకూడ భనాక అధికారాభిమానము, దుడువబడలేదు. ప్రజల కీ విషయము తెలిసియేయున్నది. అందుచే తగినరహదము గావించవలయునని వారు గోరుచున్నారు. మనకు తగినవిద్య లేదని ఒకసాకు చెప్పుచున్నారు. విద్యాధికులకు లకు ప్రజాసామాన్యము పై నభిమానము లేదని తెలుపబడుచున్నది. కాని నూరు సంవత్సరముల పరిపాలనము అయిన పిచ్చుట నూటికి ఆరుగురు కన్న చదువ్వుచారు తేలకపోయిరి. విద్యను ప్రసాదించక ఉపేక్ష చేసిన వారలే ప్రజాసామాన్య జేతమునకు అత్యంత చూపుచున్నారు. కీర్తిశేఖులకు గోపాలకృష్ణ గోల్లేగారు ప్రారంభ విద్యాభాసమును ప్రవేశపెట్టిరి. అధికారవర్గమువారు దీనిని ప్రోత్సహింపలేదు. మేము రాజకీయ సభ్యులములను వ్యాపింప జేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నారము. అధికారవర్గమువారు దానిని సంపదించుట గావించుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. పాలక పాలకుల లాభజేతములు నిడివిడిగ నున్నవి. హిందూ శక్తియు సామాన్యములో నుండవలయునని తగిన గౌరవసాన మొనగవలెను. ఇందుకై అంగ్లదేశము ఉదారభావమును చూపవలెను.

సోదర ప్రతినిధులారా ! మీరు మీ కోర్కెలను గొక్కిలకాగింపవలెను. మీరు ద్వయము పరిశ్రమంత మయినది. మీకు జయము తప్పక వేమాయను.

ప్రాధురూపముండి పురవాసు లొక రిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— 22-వ తేది రాత్రి 10 గంటల వేళ ప్రాధురూపముండి ఎర్రగుట్ట స్టేషనుకు బోవు నయిదు బండ్లలోని ప్రయాణికులను బాగుగా మర్చించి 4.5 నేల రూపాయలు విలవగుల సొమ్ముల నపహరించిరి. నూ యూరికిని స్టేషనునకును 7 మైళ్ళ దూర ముండును. రాత్రివేళ చోరబాధ స్వాభావికముగ గలుగుటయే కాక, 4 మైళ్ళ పొడవు గల పిసాకినీ నదిని దాటిపోవుట ప్రయాణికులకు మిగుల కష్టముగా నున్నది. మా పురము గొప్ప వ్యాపారస్థలము. రైల్వే స్టేషను మిగుల దూరముగా నున్నది. నుదరాను గవర్నరుగారు మా పురమునకు విచ్చేసియున్నప్పుడు వై నిమయమును గూర్చి విన్నవించుకొని యుంటిమి. వారు దానికి సమ్యగించి, కడప డిస్ట్రిక్టు బోర్డువారి యధికారముక్రింద రైల్వేను నిర్మించెదమనియు, రు 1.0.0 కి రు ౪0.0.0 ప్రకారము నిస్తు చెల్లింపవలయునని యాజ్ఞాపించిరి. రైతులు మాకు సంవత్సరముల నుండి నిస్తు చెల్లించుచున్నారు. కాని రైల్వేను మాత్రము ప్రయత్నము జరుగుటలేదు. యధానంతరముకలకు నీ సౌకర్యములను గలిగించుటకు వీలులేదు కాబోలును, అంతవరకు మా కల్తెరుగాదు, బండ్లను సుకేతూరి ప్రయాణమై పోవునట్లును, ఈ కాణానుండి తిరుగవచ్చు కాదానటను, నా ఆయుధపాటుల విడువవలయు ననియు, నేర్పాటు చేసియు, నిరాయుధులగు ప్రజల భీతిని బాపుచున ప్రార్థించుచున్నాను.

ఒక విశేషపడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— ప్రభు శెల్టూరు మండల గ్రంథాలయసభను సంఘములోని గోపాల్కృష్ణ గోళి నేనాసమాజమువారు ఆగస్టు 24-25 రులందు తమసమాజ శృతియవార్షి కొత్తపద్యతోపాటు జరిపెదమని జూన్ నెల 9 తేదిని ఆంధ్రప్రదేశ్ మందు సమాజకార్యవర్గ ఆదూరు వేంకట స్వామిశ్రేష్టిగారు ప్రకటించియుండిరి. మరియు ఆసమాజసంఘ సభ్యులవద్ద నుండియు తదితరులవద్ద నుండియు చురాలు వసూలుచేసిరి. 24వ తేది వరకును సభ్యులకునియొక్క గాని తదితరవిషయములు గాని పూర్తి అయినట్లును తోచలేదు. కార్యదర్శిగారు శెట్టిగారు ఎట్లు 24 - 25 తేదులయందు జరుగునని ప్రకటించిరి తెలియదు. తిరిగి సభ యెప్పుడు జరుగునో ఇంతవరకు తెలిసినవారుకారు. ఆహ్వానసంఘసభ్యులను ఎప్పుడు సభజరుగునని ప్రశ్నించిన మాకు తెలియదనెదరు.

మాంటెగ్యు సంస్కరణములు.

మాంటెగ్యుగారు ప్రకటించిన సంస్కరణముల గ్రంథము ఆంధ్రభాషయందు ముద్రిత మగుచున్నది. గ్రంథము ఒక పక్షములో పున వెలువడగలదు. భారత రాజ్యాంగ జ్ఞానమున కీ గ్రంథము కల్పితపుస్తకమై చున్నది. ప్రతి యాంధ్రుడును చదువలసిన గ్రంథము. డిమ్మి ఆక్టోవ్రానైజానందం 300 పుటలకు మించి యుండును. దీనివెల ఒక రూపాయ నాలుగణాలు మాత్రమే. వలయువారు వెంటనేదరఖాస్తులు రిజిస్టరు చేయించుకొనవలెను.

ఆంధ్రవత్రికా కార్యాలయము
7, రెంజుకెట్టిపేడి, మద్రాసు

ఆంధ్ర విద్యానిధి; విన్నవము.

ఆంధ్రులయందు విద్యావ్యాపనము తృప్తికరముగ లేదు. ఇంజనీరింగు వైద్యకళాశాలలందు విద్యార్థులకు ప్రవేశము దొరకుట దుర్లభము. ప్రవేశము దొరకనవారికి పోషణము దుర్లభము. ప్రస్తుతము ముగ్గురు విద్యార్థులు ప్రవేశమును పొంది పోషణకై అల్లాడుచున్నారు. విద్యాభిమానులు ఆంధ్రదేశభిమానులు ప్రత్యేకము. ఈ విద్యార్థులకు గాని ఆంధ్రవిద్యానిధికిగాని సహాయము చేయుటకు వ్రాద్దితులు. దానములందెల్ల విద్యాదాన ముత్తమదానము. సొమ్ము నీక్రింది విరునామాకు పంపవలయును.

ఆంధ్రవిద్యానిధి కార్యదర్శి,
7, రెంజుకెట్టిపేడి, మద్రాసు.

ప్రజాభిప్రాయములు

I దేశక్షామము

ఆంధ్రపత్రికా సంపాదకులకు :

అయ్యా, యధాకారణమితో ఇచ్చటివర్తకులు వస్తే గాని తినుబండారములు మొదలగు అన్ని వస్తువులకును ధరలు అమితముగా పెంచినవి. మిర్చి, కుంకుమకాయలు, అపరధాన్యములు మొదలైన వస్తువుల కన్నీటికి పూర్వపుధరలకన్న రెండు రెండు రెట్టిగలవని. వేరేల గృహకృత్యనిర్వహణమున కావలసినవికలగు సమస్తసామగ్రిలు మిగుల వ్యయకారకమైనవి. సామాన్యస్థితిపరులగు మానవుల జీవయాత్ర జరుగుట కడు దుర్లభమైనది. ఇక కూలిజనము విషయమై చెప్పనక్కరలేదు. వీరలకు కూలి యేమియు దొరుకుట లేదు. ఎచ్చట వైన కష్టమిదిగా దొరికినప్పటికి ఆహారవలన వీరలకు జీవనోపాధి బొత్తుగా జరుగుటలేదు. మాప్రాంతముందు జనసంఖ్యలో సగము మంది అన్నము లేక మానుచున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో గొర్మి మెంటువారు తీవ్రమగు చర్యన దీనికొనగని యీ ప్రాంతమందలి జనల జీవనము జరుగుట దుర్లభము. ధాన్యము వస్త్రములు ముఖ్యముగా దొరకనచువారి ఆధికారము క్రిందకు తీసికొని వారిని జహలకు తాకగా అమ్ముటకు వెంటనే ఏర్పాట్లు జరుగవలసియున్నవి. ధాన్యపు రవానా బొత్తుగా ఆపవలసియున్నది. తేశనాయకులను ఈవిషయమై శ్రద్ధతో పాటుపడి ఈసందిగ్ధ తీర్మానమున ప్రజలను కష్టపరంపలనుండి తప్పింప ప్రార్థితులు. ఘమాద పక్షండ్ల క్రిందటివరకు గ్రామాదులలో ప్రతి ఇంటను నూలును వడుకు చేరాట్టుము లుండి నూలును వడికి అంగులన గృహకృత్యముకు వలయు వస్త్రములు నేయించుకొనుచుండుట ఆచారమై యుండెను. ఈ మధ్య కాలములో విదేశీసరకుల వ్యాప్తి మిగుల పెచ్చి విదేశీ కుటుంబులకు దిగుమతి యగు వస్త్రములు విరివిగను చాకగను లభించుటచే అట్టిరాట్టుములు పూర్తిగ ఆంత మొదలైనవి. ఆరాట్టుములమీద నె 80 రు నూలు సయితము వడుకు సామగ్గ్యముగల మనుష్యులు ఇప్పటికిని గ్రామములలో నున్నారు. అట్టి రాట్టుములను గ్రామములలో తిరిగి విరివిగా నెలకొల్పి నూలును వడికించినయెడల నూలుధర చాలాభాగము తగ్గగలదు. ప్రతి గ్రామస్థులను ఇందు విషయమై తగు శ్రద్ధ తీసికొని తమకు ఆవశ్యకమగు నూలును తమ గ్రామములలోనే తయారగునట్లు ఏర్పాట్లు వెంటనే చేయకొనుచున్నాను. ఇదియొక ప్రయోగకరమగు సంగతికాదు. ఇందుకు వెట్టుబడి సామగ్గి అవసరమలేదు. కూలిజనము తమ జీవనోపాధి గడుపుకొనుటకీ పరిశ్రమ కొంత సహాయకారి కాగలదు. ఈ విధముగానే కొంతకాలము క్రిందటివరకునుండి ప్రస్తుతము జరిగియున్న కొండెట్టి కాగితముల పరిశ్రమయును స్వల్ప వ్యయముతో తిరిగి పునరుద్ధరించిన కాగితముల కటపు కొంతవరకు తగ్గించుకొనవచ్చును.

జమీందారులు మొదలగు భూస్వాము లెప్పుడైనా దేశము చుట్టుముట్టు తీవ్రముగ రగులుకొనినప్పుడును దుర్భిక్షదావాన్ని బాబుల నాలోకించి తన్ని వారణాశివాయముల వారయడు. మీపాలనలోని జనులందరు కూటికిని గుడ్డకును జరుగక నిలువ నీడలేక అల్లాడుచున్నాలో ఇంచుక విచారింపుడు. మీ కార్యస్థానములయందును, మీసాధారణములందును ముఖ్యోపయోగములకావలసినవలగు వస్తువులన్నియు హెచ్చువెలలకు సయితము దుర్లభములై మీమీపనులకు చిక్కులు కలుగుచున్నను విదేశీసరకు మోడల దిగుమతి కడరుచూచుచు తదేకధాన్యతై యెంత కాలముండెదరు. ఇప్పటికైనను మీధాన్యమును మాని మీరాష్ట్రములయందు స్వదేశీపరిశ్రమల నెలకొల్పిదు మీరాష్ట్రములయందు దుర్లభమై వివిధపరిశ్రమలకుపయోగపడు యెంత ముడిసరకు సరియగు వివిధాగములేక వృధాయగుచున్నదో యోచింపుడు. విదేశీసరకులపోటీ గ్రీష్మమున కాగలేక యెండి మోసులై వర్షాగమనముయందునబోలె నీ తరుణమున తలెత్తి పల్లవింప జూచుచున్న పరిశ్రమాంతరములకు దోహద మొసంగుడు. వివిధపరిశ్రమలను స్థాపించి మీరాష్ట్రములలోని జనులకు వృత్తులు గల్పించి, మీకునుమీప్రజలకును, మీదేశీయులకును, మీదేశమునకును లాభకారకై కీర్తివంతులగుదురు గాకయని ప్రార్థించుచున్నాను.

ప్రతిగ్రామములోను గ్రామవెద్దలందరు యామనివారణ సంఘముల స్థాపించవలెను. స్వల్పవ్యయముతో తక్షణసాహాయ్యమున కక్కరకు వచ్చు పరిశ్రమల విధాన

మును గ్రామస్థులకు బోధించి ఆచరింప చేయవలెను. కొంచెమువెద్దని యగు పరిశ్రమలను తమసాధ్యమైనంతవరకు స్థాపించి గ్రామములలోని కూలిజనముకు వృత్తులను గల్పింపవలెను. ఇప్పటికిని విదేశీవస్తుగడికాలంపట్టులై భోగపరాయణులై సోమరులై కాలము గడుపుచున్నవారిని స్వదేశీ పరిశ్రమార్థములను జేయవలయును. దేశీప్రమాణులు గ్రామములయందు ఆచరింపజేయ వీలుకలిగిన ఉపయోగకరములగు పరిశ్రమలను విచారింపి తెలిసికొని వాటివిధానమును వార్తాపత్రికలవ్యాసా జనులకు వెల్లడిపర్చవలెను. భూస్వాములు సామాన్య మొదలగు స్థితిపరులు పరిశ్రమలకు విరివిగ సహాయము నొసంగవలెను. భగవద్వీటిలో ప్రతికార్యమునకును యేదని నొకసత్వంకల్ప ముండితీరును. గాధాంధకారమునకు తరువాత ప్రకాశమాన మగు వెలుతురును, కష్టపరంపరల తరువాత సౌఖ్యకరంగములును కలుగుచుండుట ప్రకృతిస్వభావము. మన మిప్పుడవధించుచున్న కష్టపరంపరావారిదముల మధ్య మన సౌఖ్య చిహ్నమైన తటిల్లత ప్రకాశించుచునే యున్నది. ప్రస్తుతవిషయస్థితియందు మనము మితవ్యము నూత్రమును బాగుగపాటించి మితవ్యమును చేయుట యందును శిక్షితుల మగుచున్నాము. మనపరిశ్రమలస్థాపించుట కీసమయము మంచి అనుకూలముగనుండుచున్నది. మనమీ యదకాకమును జారవిడువక విదేశీవస్తుదలలోను వెనుదీయని కార్యోత్సాహముతోను కార్యక్రమమునకు గడంగవలసియున్నది. ఈక్షామ దేశమును యింకను భిక్ష్యవలయు జేయకముందే మనము జాగ్రత్తపడుట ముఖ్యకరము.

ముదునూరు ముదునూరు నరసింహారావు.

పాఠశాలారామములు.

పిల్లలకు వ్యవసాయము నేర్పవలసిన యవసరము. పాఠశాలారామములను బెంచుట యందలి యుద్దేశములు చాలమున్నవి. వీనియాలమున నిండ్లలోగూడ నుద్యానములను బెంచవలెననెడి యుత్సాహము ప్రబలును. బాలయను, బాలికలను అందు పనిచేయుట వలన వారికి మంచి యారోగ్యము నొకవిధముగ సంతోషమును గలుగుచుండును. వారి కృషియందు గౌరవమేర్పడి కష్టపడి పనిచేయుట కలనాటు పడుదురు. వారుచేయు పనులందు నేర్పరితన మలనడును. మొక్కలను గురించియు, భూములను గురించియు, చీవపురుగుల మున్నగువానిని గురించియు వారికి జ్ఞానముకలుగును. అనేకవిధముల పిల్లల వర్తనమును చక్కజేసి యంచి యోగ్యత నీపాఠశాలారామము లిచ్చుచున్నవి.

బాలరకే గాక బాలికలగునూడ నీ పాఠశాలారామము లనేకవిధముల లాభకరములుగ నున్నవి. బాలికలకు వివిధములగు పుష్పజాతుల మొక్కలను, కానుకూరల మొక్కలనువేసి పెంచుటను గూర్చి నేర్పరలెను. ఇట్టివానియందు వారికిమిత ప్రీతికరముగ నుండును. ఒకసారి వారినుదు ప్రవేశపెట్టినయెడల బాలర కంటె నెక్కువ యుత్సాహముతోను పట్టుదలతోను, బనిచేయుచు రనుట కంతమాత్రమును సంది యునులేదు.

ఏమొక్కలను వేయుటైనను ముందు భూస్వభావమెట్టిదో కీతోష్ణస్థితిగతు లెట్టివో ఉపాధ్యాయులు పరిశీలించవలెను. పిన్నట్లు, ఆయాస్థితిగతుల కనుకూలమగు మొక్కలను వేయించవలెను. ఏయే మొక్కల నేరిధముగ బెంచవలెనో పిల్లలకు జెప్పను అందు వారిచే పనిచేయించవలెను. కొద్దిరకముల మొక్కలతో నా రామమును ప్రారంభించవలెను. ఇవి బాగుగా కృద్ధిజెంది మంచిఫలితము నొసగునట్లు పనిచేయించవలెను. అనేక మొక్కల నొక్కసారివేసి వానిని సరిగ బెంచలేక విఫలము జెడుట మంచిదికాదు. కొద్దివానితో చక్కగ పని ప్రారంభించి ప్రతిసంవత్సరమును క్రమముగ మొక్కల సంఖ్యను రకములను వృద్ధి చేయవచ్చును. ఆయామొక్కలను గూర్చి పిల్లలకు బోధింపుచు అవిషయములను వాచ పుస్తకములందు వ్రాసికొనునట్లు చేయవలెను. ఉపాధ్యాయుడు తాను బోధించిన విషయములు తిరిగి బాలరకు ప్రశ్నింపుచు వారు తన్ను గ్రహించు చున్నది తెలిసికనిపెట్టి వారికి బాగుగ బోధపడువిధమునజెప్పవలెను. భూస్వభావమును గూర్చియు కీతోష్ణస్థితిని గూర్చియు, విత్తులను గూర్చియు, మొక్కలను గూర్చియు, వాని వానికి జేయవలసిన పాటును గూర్చియు, నెరువులను గూర్చియు, చీవలను గూర్చియు వానినుండి మొక్కలను కాపాడు విధమును చక్కగ బోధింపవలయును.

పాఠశాలారామములను బెంచుటకు దగిన స్థలములేనప్పుడు విత్తనపుష్పల్ల నేర్పరచి అందు మొక్కలనుబెంచి కొన్నికొన్ని మొక్కలను పిల్లలకిచ్చి వారియిండ్లకడ వేయునట్లు

చేయవలెను. వానినెట్లువేసి పెంచవలసినది, తెలుపవలెను. ఇట్లు కొన్ని మొక్కలనిచ్చి పెంచునట్లు చేసినయెడల పిల్లలు తమంతట తామే అనేక యితర మొక్కలను గూడ బెచ్చి పెంచుటకు ప్రారంభించురు. ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలయిండ్లకేగి వారు వేసిన మొక్కలను పరిశీలించుచు లోపములను బెలియజెప్పుచు వానిని బాగుగ బెంచునట్లు చేయవలెను.

ఉపాధ్యాయుడు పరిశీలించునయెడల మొక్కలను బెంచుటయందు ఉత్సాహము లేనివారుగూడ శ్రద్ధతో బని చేయుదురు.

ప్రతియింటిలోనువేయుటకు వీలగు మొక్కలతో మొదటపని ప్రారంభించవలెను. పూల మొక్కలు, కానుకూరల మొక్కలతో ప్రారంభించి క్రమక్రమముగ నితర మొక్కలను బ్రవేశపెట్టవలెను. ఒక్కొక్కరకము మొక్కలను కొన్నికొన్ని వరుసలలో వేయించవలెను. మొక్కల వరుసలు సరిగ నుండునట్లు చూడవలెను. వానిని అడ్డదిడ్డముగ వేయగూడదు. మొక్కల మొదట కటపుమున్నగున వేమియు లేకుండ సరికు భ్రమగ నుంచునట్లు చేయవలెను. కటపును దీసివేయక పోవుటకుల గలుగు వస్త్రమును గూర్చి బోధి పరలెను. ఆయాపనిముట్ల నుపయోగించుట, నీరుకట్టుట మొక్కల మొదట శ్రేష్టము మున్నగు విషయము లన్నియు జెప్పవలెను.

పాఠశాలారామము పాఠశాలకు మిక్కిలి సమీపములో నుండవలెను. పాఠశాల కన్నీ వైపులను విశాల మగు స్థల ముండవలెను. ముందుభాగమున పుష్పజాతుల మొక్కలను లతారుణులు బెంచవలెను. వెనుక భాగములో కూరగాయ మొక్కలను చిన్న చిన్న వృక్షములును బెంచవలెను. తోటనువేయుటకు పూర్వము మెరకపల్లములు లేకుండ భూమిని సమముచేయవలెను. వర పునీరు నిలవకుండునట్లు కొంచె మేటవాలుగ నుండునట్లు చేయవచ్చును. నీరుమారుమునుండి తెచ్చి పోయెట కష్టతరము గనుక బావి ముఖ్యముగ నుండవలెను.

పాఠశాల చుట్టునుండుభూమిని కొలిచి కొన్ని ప్రత్యేక మర్శనజేసి ప్రతిబావిని కొక్కొక్క మడిచొప్పున యిచ్చి అందువారిచే పనిచేయించవలెను. ఉన్నట్టిగ గొంతయిండికి కలిపియిచ్చినయెడల యెరికిని శ్రద్ధపట్టుదు గనుక ప్రత్యేకముగ నిచ్చుటయే యుత్తమము. మనకు స్వంతతోట యున్నప్పుడు మనము కష్టపడి దానివృద్ధికొరకు పనిచేయుచుము. కాని యితరుల తోటలలో మనము పనిచేయునుకదా! అట్లేప్రత్యేక మొక్కకని కొక్కొక్కమడి యున్నప్పుడు దానియెడ నెక్కువవాధ్యతగలిగి యెక్కువ యుత్సాహముతో బనిచేయుట తటస్థించును.

ఏయేవిత్తుల నేయేతేదులను విత్తినది, అని యెప్పుడు మొలకెత్తింది, విత్తనపుష్పయిండి యెంత కాలమునకు దీసికోటలో వేయవలెనది, అప్పటికి మొక్క రెంకరకెదియున్నది ఎట్టిపాటుచేసినది, ఎన్నిసార్లు నీరు పెట్టినది, చీవపురుగులేవైన పట్టినది, వాని నిర్మూలమున కేమిచేసినది, పెంచబడిన మొక్క లెట్టిఫలితము నిచ్చినది యీ విషయములన్నియు పిల్లలు పుస్తకములలో వ్రాసియుండునట్లు ఉపాధ్యాయుడు జాగ్రత్త దీసికొనవలెను. ఉపాధ్యాయుడుగూడ పాఠశాలారామములో జేయబడిన పనినిగూర్చి ప్రత్యేక మొక పుస్తకమున వ్రాసియుంచవలెను. ఏయే కానుకూర మొక్కలను బెంచినది, అనియెట్టి ఫలితము నొసగిరియు గూడ వ్రాసియుంచవలెను.

మనము శ్రద్ధతో చిన్నప్పటినుండియు మన పిల్లలకు కర్మసాయ సంబంధ మగు విద్యగూడ నొసగితిమేని వారు పాఠశాలను విడుదలవప్పటికి దానియం దెక్కుడు అభిరుచి గలిగి కళాశాల కేగి కర్మసాయ శాస్త్రమును జనువలెననెడి యుత్సాహము జనించు ననుటకు సందియునులేదు. — వ్యవసాయము.

ఆంధ్రపత్రిక			
1-7-18 మొదలు చందావివరము.			
చందా సం॥ కు	రు.	18-0-0	18-8-0
6 మాసములకు		9-0-0	9-12-0
3 ,,		4-8-0	5-8-0
1 ,,		1-8-0	
వి. పి. భర్తలను వేరే తరువు భరించవలయును.			
లోకలు చందాదారులకు మాత్రము			
జనపత్రిక చందా సం॥ కు		15-0-0	
... ...	6 మాసములకు	7-12-0	
... ...	8 మాసములకు	4-0-0	
... ...	1 మాసమునకు	1-6-0	
విడిపత్రిక.		0-1-0	
వార్తపత్రిక సం॥ కు			
చందా సం॥ కు		3-0-0	4-0-0
మేనేజరు : ఆంధ్రపత్రిక.			

The Great War.

(c)
(Reuter's Agency)

Great Britain

To make German East Africa an Indian Colony.

Sir Theodore Morison's Dreams.

LONDON, August 23.

Sir Theodore Morison, who has spent twenty months on military and political work in German East Africa, interviewed by Reuter, said that the proposal advocated in the Aga Khan's book to make German East Africa an Indian country had long had his hearty support but it was only when he went to the German East Africa that he realized its full advantage. India would materially benefit therefrom. The vastness of the country would afford career to hundreds of thousands of small cultivators and give unlimited scope for investment, enterprise and capital. Indians would have splendid opportunity of improving their capital there. He advocates that the administration of the Colony should be entrusted to Indians. The Provincial Services would be able to supply efficient collectors or judges and men like Deputy Superintendents of Police would make good officers for Africa troops.

Rurki and Sibpur must send engineers for roads, and railway, wharf and bridge constructions, and other Indian citizens must send doctors, Conservators of Forests and Scientists. India must show her capacity to become a great colonizing and civilizing power. India must think out and formulate her policy and raise the Negroes who are a wild, primitive people devoid of all arts of civilization to a higher plane of humanity and she must find Indian Officers who will execute her policy firmly and sympathetically. Sir T. Morison urges that self-respecting Indians who have long asked for their capacity to be tested should be afforded opportunity in German East Africa. He wants the question raised now in order that the Government and the people of India may put in their claim and make a public declaration upon which the Indian Colony will be administered.

LONDON, August 26.

The "Times" doubts the feasibility of Sir Theodore Morison's proposal and submits that India's primary need is the redistribution of her population within her own border rather than new outlets overseas. It points out that large areas in India are still imperfectly developed and considers that the Aga Khan's and Sir T. Morison's argument that India must not be barred if new territory is open for colonisation because she has fought so well for the Empire covers two distinct propositions. It is one thing to provide suitable immigration fields but far more difficult to saddle India with a high imperial mission in another continent when her own peoples are only just receiving a limited share of responsible control over their own affairs.

The atmosphere of Asia and Africa entirely differ and will not easily blend. The "Times" contends that the greatest danger to the Montagu-Chelmsford reforms will be that the supply of Indians able to take charge of the multitude of new public duties in their own country will be far too small.

Indian Reforms and the League of Nations.

An English Writer's Observations in the "Observer".

LONDON, August 25.

Mr. William Archer writing in the "Observer" concluding the survey of enormous difficulties attending attempts to introduce democratic institutions into India says, that the success of the contemplated experiment must largely depend on the fortune of the league of nations. Should the realization of that idea be indefinitely deferred and the defence of India demands increased demand on her resources then the spread of education would be necessarily retarded and with it the possibility of forming a wide competent electorate but if the pressure of danger from without is relaxed internal development, both moral and material, may be infinitely accelerated.

LONDON, August 27.

LIVERPOOL.—The Cotton association has passed a resolution not to trade with the enemies for ten years after the war.

Colonies

The German Colonies.

DR. SOLF'S SPEECH.

South African Minister's Reply.

LONDON, August 24.

The South African Minister Mr. Burton, interviewed by Reuter and replying to the speech by the German Minister Dr. Solf said:—Dr. Solf's lamentation on the moral consequences attaching to the participation in the war of men other than the European races struck him as not merely hypocritical but as displaying an incapacity to appreciate the real issues in the struggle. Mr. Burton contrasted the attitude and spirit of the native people in South Africa with that of the natives under German rule in the adjoining protectorates. The Herero and Ovambo tribes in German Southwest Africa were definitely hostile to the restoration of German authority. They had joyfully welcomed the protection of the British flag as a means of relief from a long period of harsh dealings of German masters. As regards Dr. Solf's declaration of demilitarisation of Africa, Mr. Burton said nothing had more impressed field commanders in East Africa than the thorough, methodical and determined training of the German native tribes for war purposes prior to the war.

America

Loss of the "Lusitania".

Admiralty Court Decision.

LONDON, August 26.

NEW YORK.—Judge Mayer of the Federal Admiralty Court has decided that the Cunard line is not liable for the loss of life and property by the destruction of the "Lusitania". His investigations during twelve months have conclusively proved that the "Lusitania" was never armed and was not carrying explosives. He paid a high tribute to the conduct of the captain and crew throughout the disaster.

General

The French Eastern Communique.

Activity in the Region of Lake Doiran.

LONDON, August 26.—11.45 P.M.

The French Eastern communique says:—There was very great artillery activity in the region of Lake Doiran on both banks of the Vardar and in the neighbourhood of Homa in Albania. Austrians twice attacked the French and the Italians in the region of the confluence of the Devoli and Tomorica. The French repulsed both attacks but subsequently slightly withdrew their left wing in order to maintain contact with the Italians.

Czechs' Successful Attack.

Position and Prisoners Captured.

Japanese Strengthen China Frontier.

LONDON, August 26.

PEKING.—The Japanese having strengthened the Chinese frontier, which is a military necessity from the Czech point of view and which came within the China-Japanese Convention and not within the Allied programme, General Semenov accompanied by some thousands of Czechs attacked and surprised a Magyar and Bolshevik force and took Matsievskaya with many prisoners.

Germany & Spain.

Decision to Hand Over German Tonnage in Spanish Ports.

LONDON, August 27.

A telegram to the "Times" from the Santander says:—Germany has accepted all Spanish conditions and will hand over all German tonnage in Spanish ports as compensation for submarining.

Naval

Admiralty's Statement.

On the Work of the Naval Air Force.

LONDON, August 27.

The Admiralty states that between August 19th and 25th our aeroplanes co-operating with the Navy dropped twenty-seven tons of bombs on docks and aerodromes in Bergen and many good bursts were observed at Bruges. Direct hits were obtained on the submarine shelter at Bruges and two large explosions and two big fires were caused in docks and three among enemy shipping. Land batteries have also been attacked. We destroyed five machines and drove down five out of control. Four British are missing.

Western Front

Frankfort Railway Station Attacked.

By British Aeroplanes.

LONDON, August 27.—12.14 A.M.

The Air Ministry says:—On the night of the 25th and 26th we successfully attacked the railway station at Frankfort and chemical factories at Mannheim. Very good results were obtained at Frankfort. We dropped two tons of bombs on factories at Mannheim causing fires and explosions. Our machines flew through heavy thunder storms. Other machines dropped four tons on hostile aerodrome with good results. All returned.

25 Enemy Aeroplanes Brought Down.

LONDON, August 27.

In a communique with regard to aviation Marshal Haig says:—Our low flying machines on 25th August continued to harass enemy by bombs and machineguns. We dropped thirty-two tons on railways junctions including Cambrai and Valenciennes and on dumps and Bruges docks. We also successfully bombed an aerodrome. We brought down twenty-five aeroplanes and drove down thirteen out of control. Five British are missing.

The British Push.

Canadian, Scottish and London Troops' Successes.

LONDON, August 27.—1 A.M.

In the last night's communique Marshal Haig said:—At three o'clock this morning the Canadians, Scottish and London Troops attacked on both sides of the Scarpe from Croiselles to the neighbourhood of Gavrelle. On the south bank the Canadians attacked gallantly and passed through enemy's foremost defences and captured Orange Hill in their first rush. The Canadians in spite of rainstorms soon reached Wancourt and Attenchy-Le-Prieux capturing both and making progress beyond them. North of the Scarpe, the Scots captured the first German defences south of Caverelle and reached the outskirts of Roeux capturing chemical works north thereof. The Scots and Londoners completed the capture of ground between Croiselles and Hamel taking many prisoners. Southward our advance continued on both banks of the Somme. Australians took Capry and made progress eastward. Northward of Somme they captured Suzanna. Further north the English

advanced in the direction of Montauban and the Welsh captured Bazentin Le-Grand. Our pressure has everywhere been maintained and the line advanced in certain sectors.

The Somme Battle.

116 Square Miles Regained in 4 Days.

LONDON, August 26.—9.45 P.M.

The latest battle news this evening indicates that progress is being maintained. The position south of Bapaume is much more fluid than northwards where resistance is stiffening. It is significant that during four months of the Somme battle in 1916 we captured forty-four square miles of territory while from 21st August to 25th August this year 116 square miles have been regained.

Small British Casualties.

LONDON, August 26.

It is reliably estimated that casualties of the British Third and Fourth armies between 21st and 25th August total 23,500.

German Retreat to the Hindenburg Line.

Allied Speculations.

LONDON, August 27.

Now that with the exception of fierce local reactions the Germans have apparently abandoned their efforts to hold up the allies in open warfare interest centres on the Hindenburg line in which the Germans have still the greatest faith although it is already threatened from different points.

General Mangin Faced by Formidable Positions.

Von Boehm's Awful Ordeal.

LONDON, August 26.

General Mangin from south is faced by formidable positions in the forest of St. Gobain on the front Daon-Ricri Loon but the country behind Chaumes, Roye and Noyon is likely greatly to embarrass the retreating German while Von Boehm's armies have to face the awful ordeal of waterlogged ground of the Somme where every bridge is commanded by the allies. A notable feature of development is furnished by the growing number of German semi-official statements the burden of which is that the enemy has failed to achieve the objective and we have retired according to plan.

French Capture of Fresnoy-Les-Roye.

LONDON, August 26.

Reuter's correspondent at the French headquarters wiring yesterday says:—General Debensy attacked at 5.45 this morning at Fresnoy-Les-Roye the capture of which is announced in the French communique. The attack on the village which covers Roye from the north was preceded by heavy artillery fire. The village was strongly defended the Germans putting up a desperate resistance. Furious street fighting ensued with bayonets and grenades. The French repulsed several violent counter-attacks. The capture of St. Marc was apparently the result of a brilliant little operation. The next result is a considerable improvement in our positions around Roye.

Severe Fighting at Maricourt and Bapaume.

The British Advance.

LONDON, August 27.—1.15 P.M.

The British communique says:—There was severe fighting on Monday afternoon and evening between Maricourt and Bapaume also northward of that town. Enemy counter-attacked repeatedly in strength incurring great losses from our fire but was unable to arrest our progress. The English and the Welsh pushed through Montauban and along the crest of the ridge, capturing high wood and reaching Longueval. Here a heavy counter-attack at 6.30 in the evening forced us back toward Bazentin-Le-Grand and High Wood. On this line we broke up enemy's attack and again advancing established ourselves well eastward of High Wood. Early in the night enemy counter-attacked a second time but was driven off by our rifle fire before reaching our positions. Northward of High Wood enemy twice counter-attacked in the neighbourhood of Ligny-Thillois, pressing back our advanced troops four or five hundred yards where his infantry was stopped and driven back. New Zealanders after a fierce fighting established themselves in the northern outskirts of Bapaume. The English further north progressed towards Beaumont. There was hard fighting about Croisilles. On the right of the battle front the Australians continued to advance astride the Somme and made substantial progress towards Dompierre and eastward of Suzanna. On the left of the battle front the Canadians in the afternoon captured the ridge eastward of Wancourt and established themselves eastward of Guemappe. Northward of the Scarpe the Scottish renewing their attack in the night made substantial progress towards Plouvain. A number of prisoners captured since the morning of August 21st exceed 21,000.

Roye Captured by the First Army.

LONDON, August 28.—8.15 P.M.

Reuter learns that General Debensy's first army advanced to-day on a front of eight miles and to a depth of three miles capturing Roye.

Capture of Bapaume Purposely Delayed by the British.

LONDON, August 27.

PARIS.—French critics all pay a tribute to the great value of the present British operations especially in pinning down huge enemy forces. They point out that Bapaume could have been taken two days ago but the British preferred to manoeuvre Germans out of it. A

well known writer Colonel Fabry shows why it is essential for the enemy co-operatively to defend a way to Douai and Cambrai. If the allies could seize the triangle formed by these towns and Valenciennes and cross roads of Longwy, Longuyon and Montmedy then practically the whole network of railways which feeds the enemy's present front would be cut which would mean strangulation of his armies in France.

600 Prisoners Taken by the French.

LONDON, August 27.—1 A. M. Last night's French communique said:—On both sides of the Aisne we carried out two local operations enabling us to capture Fresnoy-lez-Roye and St. Marc in spite of lively resistance taking over six hundred prisoners. In Vosges we repulsed several attempted Coups-De-Main.

Enemy Demoralisation Complete. Amazing Battlefield Scene.

London, August 25. Reuter's correspondent at British Headquarters, writing this evening, says:—We have reached the most dramatic era in the war, yet despite successes, we ought, at present, to temper optimism with caution. Since yesterday morning, the enemy has disintegrated over a considerable zone of the Somme battlefield. In some places groups of Germans are wandering about, seeking an opportunity to surrender, and the present degree of enemy demoralisation at certain places is the greatest factor in the present situation. Yesterday the enemy cracked up in the neighbourhood of Thiepval Ridge, but we must prepare for a recovery on a strong line of resistance. The battlefield scene was amazing. Interspersed among the fierce combats such as the fight for the famous La Boisselle Crater, where the Boche held out all day long, but which was finally rushed, a bag of two hundred prisoners being secured, were stray videttes, tired of pointing out the way for straggling Germans to the nearest prisoner's cages. A number of our units abandoned prearranged plans, because contact patrols reported that their objectives were not held. Consequently the units were ordered to advance without restrictions. Early in the morning, we were entering Avesnes-lez-Bapaume, and airmen reported that our cavalry reconnoitring patrols were entering Bapaume and also Thillois. Australian and British troops resumed their advancing this morning and reached the line Foziers-Contalmazon.

The Inner History.

The inner history of these operations will reveal economy of manpower as one of the most striking features in the present brilliant generalship. The degree of confusion behind the retreating enemy is incredible, reinforcements are hurrying up on the stopgap principle, indicating that the Germans are being desperately pressed, or they would not thus break up their reserves. Today's advance has been in the nature of a great sweep from Bray to North of Bapaume. It is estimated that since August 21st, twenty thousand prisoners have been taken by the British. Since July 15th, the Allied total has reached a hundred thousand. It is reported that guards outposts have reached the fringe of Bullecourt and that we have captured the High Wood of Baucourt la Baye, advancing upon Longueval. New Zealanders, tanks helping, had a stiff fight clearing out the enemy from Loupart Wood dominating Bapaume, but eventually they reached it taking over four hundred prisoners. The most significant effect of the present disorganisation of the enemy is that there is practically no counter-attacking. To-day, stubborn resistance occurred at various points, but when this was broken, it nowhere reoccurred with increase of strength.

Capture of Thiepval Described. General Byng's Most Important Feat.

LONDON, August 26. PARIS.—The Havas' correspondent on the British front says: General Byng's most important feat was the capture of Thiepval which led to the taking of Miraumont. When the first handful of the British penetrated Miraumont the Germans called on them to surrender, but the British replied "We don't think." Airmen dropped them a message saying "Hold tight." We are coming to your rescue" and a quarter of an hour later they were rescued and the Germans were captured.

British Line Delineated.

London, August 26. Reuter learns that our line runs through the following places which are in our possession:—Monchy-Le-Freux, Wancourt, the western outskirts of Croisilles, Stieger, Mori, Favreuil, Butte, Warlencourt and Baucourt-labbaye. We are fighting south and east of Martinpuich and west of Bazartin-Lepetit. We have captured Carnoy.

Italian Front

British Work on the Italian Front.

LONDON, August 27. The Italian communique says:—The British westward of Salgo carried out a brilliant raid on enemy's positions, overcame the garrison in a fierce hand to hand struggle and captured 270 prisoners with some machine-guns.

Palestine Front

Luring Gurkha Onslaughts. Turks Getting Jumpy.

LONDON, August 25. Reuter's correspondent with the British Army in Palestine, writing on August 20th, says:—The enemy press predicted an early Turkish offensive which would sweep across Palestine. Evidently Indians have given the enemy occasion to hold them in greater respect, because there is not only no sign of the offensive, but the enemy's own line troops are obviously getting jumpy and retreating in consequence of a series of raids by Indian and Indians. The success of these minor operations has had an excellent effect on Indians, as are constantly clamouring to be allowed to under-

take fresh stunts. They say to their officers:—"Don't you think the hill would be a splendid place to raid, or may not we attack such and such a trench to-night?" The correspondent goes to show that these raids necessitate the most careful planning and rehearsal.

A Raid Described.

He describes a recent raid when the Sikhs, following a severe barrage, surprised Turkish trenches and took thirty-three prisoners, their own casualties being one killed and four wounded. The Gurkhas carried out a daylight raid and got unobserved within close range, rushed the Turkish trench, killed 15 Turks, and took 15 prisoners. The Gurkhas did not fire a single shot. Their only casualty was one man wounded. The correspondent gives a graphic story of a subaltern, who was unable to disengage his bayonet which he had struck into a Turk owing to the narrowness of the trench. Another Turk began jabbing the buttend of his rifle into the officer's ribs, and it seemed quite probable that the officer would be injured, when, all of a sudden, the officer saw his assailant's head rolled off his shoulders: a Gurkha had dexterously decapitated him with his "kukri." The correspondent pays a tribute to the clever stalking tactics and methods of the little hillmen, which have resulted in Turkish sentries being found dead in their posts. The most important raid was by the Irish, in conjunction with the Indians, when, notwithstanding difficult ground, the Turks were completely surprised and suffered most heavily. Two hundred Turks were killed and a hundred and thirty taken prisoners. Fifteen machine-guns were captured.

Indian Telegrams.

FROM OUR OWN CORRESPONDENTS

(BY WIRE.)

Bombay

The Special Congress. Meeting Postponed for a Day.

BOMBAY, August 27. At a meeting of the All-India Congress Committee held this morning at the Bombay Presidency Association rooms it was resolved to postpone the Special Congress for a day. Consequently the Congress will meet on Thursday at 1 P. M. To-morrow there will be a joint conference of the All-India Congress Committee, Council of the All-India Muslim League and others such as the Raja of Mahmudabad, Mr. Hasan Imam, Mrs. Besant and Pandit Madan Mohan Malaviya with a view to arriving at an amicable settlement.

Meeting of All-India Congress Committee.

Mrs. Besant Presides.

Mr. Malaviya's Suggestion to Postpone the Congress.

BOMBAY, August 27. A meeting of the All-India Congress Committee was held to-day at the rooms of the Bombay Presidency Association, Mr. Besant presided. Moderates including Pandit Madan Mohan Malaviya, Mr. Srinivasa Sastri, and Mr. R. P. Paranjpye, were present. Others present included Mr. Hassan Imam, Messrs. B. G. Tilak Motilal Ghose, C. R. Das, H. Chakrabarty, Bapin Chandra Pal, the Hon'ble Pandit Motilal Nehru, the Hon'ble Mr. Bhargi, Mr. O. P. Ramaswami Iyer, Mr. B. G. Horniman, the Hon'ble Mr. Patel, the Hon'ble Mr. Khaparde, Mr. N. C. Kelkar, Mr. Madhav Rao, the Hon'ble Mr. Sarma, the Hon'ble Mr. Harichandrai Vishandas, Mr. Umar Sobhani, the Hon'ble Mr. Fazlul Haq, Mr. Abbas Tyabji and Mr. Subba Rao. Mr. Ramaswami Iyer made a statement regarding certain telegrams passed between him and Mrs. Besant and Mr. Surendranath Bannerjee.

Pandit Madan Mohan Malaviya said he wished to make a suggestion. Since coming to Bombay he has seen some of their friends who were holding aloof from the Congress. He wanted to suggest that the Congress should not meet on Wednesday and on that day an informal conference be held of the All India Congress Committee, the leaders of the party of secession and the representatives of the All-India Muslim League. He was able to assure them that such a conference could now be arranged. He thought it better not to enter into any discussion but he pressed the suggestion with all earnestness. Mr. Khaparde opposed the suggestion. He thought it highly undesirable to postpone the congress. He did not see how it could be done.

A discussion ensued in which the suggestion was strongly supported by, amongst others, Mr. Fazlul Haque, Mr. Bhargi, Mr. Chakravarty, Mr. Harichandrai Vishandas and the President. Pandit Motilal Nehru moved a resolution in accordance with Pandit Malaviya's suggestion and on being put to vote this was carried only Mr. Khaparde voting against. It was then arranged to hold the conference at 11-30 Wednesday morning at the Presidency Association Rooms, it being decided that the Congress should open at 1 p. m. on Thursday.

Why Congress is Postponed for a Day?

Pandit Madan Mohan Anxious for an Amicable Settlement.

BOMBAY, August 27. The following invitation has been issued for tomorrow's joint Conference over the signature of Mrs. Besant, Syed Hasan Imam, Raja Sahab of Mahmudabad and Pandit Madan Mohan Malaviya:—We have the honour to invite you to take part in a conference proposed by the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya at 11-30 a. m. to-morrow (August 28th) at the Presidency Association Room in order, if possible, to arrive at an agreement as to reform proposals, to be laid before the Congress and the Muslim League. We earnestly request your attendance and active co-operation.

Conference with Sir Dinshaw Wacha.

There was a lengthy conference this evening between the Hon'ble Sir Dinshaw Wacha with other moderates and Pandit Madan Mohan Malaviya and subsequently the General Secretary of the All-India Conference of

Moderate party sends the following communique for publication:—I am informed that on the assurance of the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya that there was a likelihood of agreement certain moderate leaders have been invited to confer with the members of the All-India Congress Committee and of the Council of the All-India Muslim League to-morrow (Wednesday) and that the holding of the session of the Congress has been postponed to Thursday the 29th instant. I am to state that any assurance that may have been given by the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya was not the result of any communication with the Hon'ble Sir D. E. Wacha, Chairman of the Reception Committee, and those working with him. I am to state further that no such agreement is possible and that the All-India Conference of the Moderate party will be held as already determined upon.

When a press representative made inquiries of Sir Dinshaw Wacha, immediately after the issue by the Special Congress Committee, of the announcement of the postponement of the Congress as to enable the Conference with moderates to be held, that was the first news the veteran leader received that any such move was in the air. The organisers of the Special Congress sent their news to the press without first communicating with the moderate chief.

The "Bengalee" in a Compromising Mood.

CALCUTTA, August 28. In connection with the telegrams that passed between Mrs. Besant and Mr. Surendranath Bannerjee the "Bengalee" writes:—Like extremists we shall try to forget and erase from the tablet of our memory their burning words of condemnation if they will advance a little further and say that they recognise the reform scheme as a definite advance towards Responsible Government.

Referring to the above, 'The Englishman' says:—This suggestion of readiness to compromise is a confession of weakness, the reason of which is to seek. Are the moderates afraid that they cannot bring their own conference to a satisfactory conclusion? Surely they need not entertain such fear when their movement has its adherents in several provinces.

Control of Cloth Prices. Sensation in Bombay.

BOMBAY, August 27. The measures proposed to be taken by the Government of India for the control of cloth prices appeared in this morning's newspapers, but information about them somehow leaked out to a few persons on Saturday, with the result that the lucky ones sold out their cotton mill shares betimes on that day. The news this morning caused a sensation. The piecegoods market was closed to-day in honour of the arrival of the President-elect of the special Congress. So, there is nothing to record of its effects in that direction, but the share market was completely disorganised. The announcement facilitated Bear raids and there was a drop of between Rs. 100 and Rs. 150 on big shares. People concerned in cloth business advance one hundred and one reasons why the proposals should not be extended, their main concern being that the benefits entertained for the poor consumer would not reach him, and that the Japanese and Manchester exporters, especially Japanese, would reap to the full the advantage of the heavy handicap upon Indian producers.

Views of Millowners.

The Hon'ble Mr. Purshotamdas Thakardas said that the proposed measure was altogether unworkable. If it were enforced, consumers would not benefit. He pointed out that 47 per cent of the cloth consumption in India was made up of supplies from Indian Mills. Out of this 47 per cent, at least 15 per cent is taken up by the Government of India for the Munitions department. The result of what the Government of India now propose to do would be further to curtail the supply of Indian piecegoods in our open market. He was opposed to restrictions on trade and industry. The first ground for opposing the restrictions on piecegoods was that the Government of India has not been able to place before the public a reasonably safe channel ensuring distribution of standardised cloth to readily re-new in districts in whose interests this control was proposed to be undertaken. This question has been considered by a committee that met in Bombay during the Easter holidays and the committee had great misgivings on the subject. Unless and until a fair channel of distribution was ensured, the control would be useless. It would give unscrupulous middle men further scope for profiteering. Profiteering would be greatly encouraged owing to imported goods being left uncontrolled. To his mind the only way in which the Government of India could solve the difficulty was by importing second hand looms, from Manchester, which were available there, for such of the local mills as had spare weaving looms. He understood that the necessary priority certificates for the importing of looms into India were withheld by Government.

Prominent mill owners expressed similar views. There seemed to be a general opinion that the Government might fairly commandeer ten percent of the looms to make standardised cloth, to be sold through Government agency. Millowners, they said, would co-operate in such a scheme, but if the Government persisted in stringent measures of interference, there would be a tremendous financial crisis in the city as enormous sums of money were invested in the trade. The opinion was expressed that Bombay members of the Imperial Legislative Council should strongly oppose the proposed bill, unless they were assured that the steps taken were not such as to produce disastrous failures in the cloth market.

Punjab

The 'Observer's' Deposit Forfeited. By Punjab Government.

LAHORE, August 26. The Punjab Government has forfeited the security of Rs. 1000 deposited by the "Observer" a Muslim Bi-Weekly of Lahore under the Press Act for the publication of an article on the 10th August headed, "The Judgeship of the Punjab Chief Court" which in the opinion of the Local Government is likely to bring into hatred or contempt and excite disaffection towards the Government established by law in British India more particularly the Government of the Punjab.

కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసమావేశము.

జాంబాయిలో ఆసినిసెంటుమ్యూగారి అధ్యక్షతకైరింద రాష్ట్రీయ సంఘమందిరమున స్థాయిసంఘసభ 27 వ తేదీ జరిగినది. మితవాదులలో గొ. శ్రీనివాసరాజు, గొ. పరంపి గొ. మాలవ్యాగారును వాతీయవాదులు మాస్టరు ఇయాం, లోకమాన్య తిలకు మోతీలాలుపెహాను, సి.ఆర్.దాసు, చక్ర వర్తి బిసెనచంద్రపూజ, గొ. పండిత మోతీలాలు పెహాను, గొ. భూర్జీ, సి. పి. దాసుస్వామయ్య, బి. జి. హార్షి, గొ. పటేలు, గొ.కపర్దే, కెల్కర్, మాధవరావు, గొ. శ్రీ, గొ. విష్ణుదాసు, ఉమకు శోభనీ, గొ. ఫజులుహు, బ్యాబ్రి, శ్రీపతి సుబ్బారావు పంతులు, గార్ల మున్నగువారు సభకు హాజరైరి. బి.సెంటు, మ.రేంద్రనాథ టెనకీజీ గార్లకును తిలకుకు జరిగిన తంతివాదలకుమాన్య సి.పి. దాసు స్వామయ్యగారు వివరించిరి. సేవ్యతీకరద్య మితవాదులకు కొందరినియూచిరి. కాంగ్రెసును బుధవాదమునాను జరుపక ఆదాను మితవాదులను లీకు- కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘములనాని ఇతర ప్రముఖులను ఆహ్వానించి ఆహ్వానసభ జరుపదగును. అందులను లాభముండునని గొ. మాలవ్యాగారుచి. కాంగ్రెసును నిలుపుట సమచితముగాను. ఆసినిసెంటు గొ. కపర్దీగారిచి. చర్యజరిగినది గొ. ఫజులుహు, భూర్జీ, చక్రవర్తి, విష్ణురావు, బి.సెంటుగారుగొ.మాలవ్యాగారిపక్షముననున్నుండిరి. ఆగ్రహము పెహానుగారు శ్రీరామయ్యపాడింపగా, కపర్దీగారిొక్కరే ప్రతిహేతులైరి. ఆగ్రహము బుధవాదమునాను పక్షము 11-30 గంటల కాగోచరసభకు జరుపుటను, గురువారమునాను సభ్యాన్నము 1 గంటకు కాంగ్రెసుకు జరుపుటను నిశ్చయింపబడినది.

తెంగాలీ ప్రతిక ఆనుకూలభావము.

ఆసినిసెంటుమ్యూగారిని సురేంద్రనాథ బె:ర్జీగారిని కొన్నితంతివాదముల నడచినది. నివేదకునందలి సూచనలు బాధ్యతల దొరతనమునకు సుస్థిరమైనవలని బాతీయ వారులందురేని మేము వారికెనే పరుషవాక్యములను మరచుటకు ప్రయత్నింప వీలగునని తెంగాలీప్రతిక వ్రాసినది.

ఇంగ్లీషుమనుష ప్రతిక.

ఇట్లు సమాధానపడజూచుట నవోద్యోగమునాచకము. అందులకు కారణము వారయదగును. మితవాదుల సభ ఆనుకూలముగా జరుగదని వారికిభయమగుచున్నట్లున్నది వారి భావమునకంగీకరించువా రన్ని రాష్ట్రీయములలో నుండగావారట్లు తెరక పనిలేదని ఇంగ్లీషుమనుష ప్రతిక వ్రాసినది.

భోర్లు నెయింటుజార్జీ గజెటు.

ఆగస్టు 27 మంగళవారము.

వ్యాయకాఖ.

డిప్యూటీ నూపరెండెంటు బి. శ్రీరామయ్య నాయుడు గారికి రెండు నెలలు సెలవీయబడినది.

పార్లమెంటులో నన్ను పర్యవల బంగారు రాయుడు గారు డిగ్రీదానిజిల్లా నూపరెండెంటుగా నియోజింపబడిరి.

కృష్ణాజిల్లా నూపరెండెంటు నామయ్యలు చేతము గారు ఉత్తర సర్కారుల కేరికి డిప్యూటీ ఇన్ స్పెక్టరు జనరలుగా నియోజింపబడిరి.

డిప్యూటీ నూపరెండెంటు గాదె రాజగోపాలరావుగారు కృష్ణాజిల్లా నూపరెండెంటుగా నియోజింపబడిరి.

పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు మస్తాఫా ఆలీఖాన్ సాహేబు గారు కర్నూలుజిల్లా దోసు డివిజనుకు డిప్యూటీ నూపరెండెంటుగా నియోజింపబడిరి.

గంటామజిల్లాలోని తిరుపత్తూరు కృష్ణాస్వామి ఆయ్య గారు, విశాఖపట్టణములోని గున్నా న్యాయారాయణయ్య గారు, కర్నూలుజిల్లాలోని పదిరి శ్రీనివాసయ్యగారు, గుంటూరు జిల్లాలోని అదివారాయణ పంతులుగారు సాతీయ వాద్యులమున ఇంగ్లీషు మనుష ప్రాసికోనుటకు దొరితనమవారు ఆశ్చర్యమిచ్చిరి.

మావిరెడ్డి సీతారాయయ్యగారు, బందరునకును, విలియం ఆల్బర్ట్ కానోరు గారు చిత్రాపురమునకు, గుర్జిల్ల కృష్ణారెడ్డిగారు అనంతపురమునకును సైన్యము మేజిస్ట్రేటులుగా నియోజింపబడిరి.

రివిన్యూకాఖ.

పరపతి సంఘముల అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రార్ కృత్తివెంటి వాగేశ్వరరావు పంతులుగారు నెలపు పుచ్చుకొని నందున, వారి ఫానే పి. రామానుజాచార్యుల వారు నియోజింపబడిరి.

బల్లారి మాజూరు శిరస్తాచారు ధర్మరాజు కృష్ణస్వామయ్యగారు డిప్యూటీ కలెక్టరుగా నియోజింపబడి, బల్లారి జనరల్ డ్యూటీకి పంపబడిరి.

Latest Telegrams.

Allied Bombs on Mannheim.

LONDON, August 27. The Air ministry states that attack on Mannheim Sunday night was delivered from height of two hundred feet. Plots just avoiding chimneys and intense barrage over and parallel with house tops. Our bombs caused very heavy explosions, every bomb bursting on a target. It is certain that considerable damage was done all returned.

LONDON, August 27 4 39 P M. The French Communiqué says: South of the Aisne this morning we increased our progress in the region of St. Mard after repelling several counter-attacks. During yesterday we took eleven hundred prisoners including thirty six officers. Between Oise and Aisne yesterday a German counter-attack west of Chavignat failed. We advanced our line twelve hundred metres east of Bagnoux. There was lively artillery fire during night between Ailette and Aisne.

"Reuter learns" that General Debenne's army captured Trapaun-Mannil. Between Herlevilla and Somme the British continued to advance and reached the outskirts of Dampierre. The British are in the outskirts of Bapaume. Advance is about three miles at maximum depth. We captured Ceres and Gavrelle. It is believed that we are in Longueval and we definitely hold High Wood. The entire Anglo-French advance is between two and three miles on practically the whole front.

LONDON, August 27. Mr. Page, the American Ambassador in London has resigned owing to illness.

LONDON, August 26. Colonel Godfrey, Jones, formerly a Welsh Working Miner has been nominated Brigadier-General.

ALLAHABAD, August 27. London, August 23-d Combined operations of the British and the French give the enemy no rest. While Hindenburg is reported to have admitted that the set back was unexpected and must be endured as a misfortune of war, M. Clemenceau is quoted as saying that the failure of German plans means complete Allied triumph this year and the end of war in 1919. Neutral critics are agreed that the Germans miscalculated the strength of the French and were deceived by the French Command's all round methods of concealing.

Capture orders show that the Germans were deceived and surprised and all their hopes of a decision by autumn have been ruined. The Germans were over-confident believing that the Allies could be beaten before the Americans intervened in strength. The enemy believes that the Allies reserves had been used up and this was part of the deception as the real reserve was held for a counter-move. As a result of the latest French offensive wedges have been driven in between enemy armies. The Germans are desperately endeavouring to straighten their line and make a stand, but the allies make new dents in a line causing continued retirement for the enemy. All Allied movements are swift and the enemy is unable to stabilise his position. The whole German line on the Aisne is likely to be turned.

All is going well for the Allies in the east, this considered that the eastern menace is serious for Austria whose Anti-German elements are giving trouble. The enemy lost chance of a Russian peace by bad faith and double dealing. A strong Russian campaign next year is probable. Problems of submarinism, food, shipping, men and supplies have all been soundly tackled placing the Allies in a dominant position. As regards food conditions in Germany itself the shortage of pigs is said to be serious. Regiments doing well in British advance include those from East Anglia and London. Australians, New Zealanders and guards. [Pioneer's"]

The Volunteer Force in Britain. Service Lightened.

LAHORE, August 27. London, August 23rd: -Service in the volunteer force is being lightened up and two grades have now been formed one being for men doing monthly, and the other for 12 hours weekly. More soldiers will be released for active service by volunteers doing same duty in relief. Expansions of the Cadet force are proceeding in voluntary lines and masses of boys are being brought under control and discipline with excellent results. The home side of the war is in good condition no submarine output can interfere with the food supply of transport. The home front is a great source of strength to the troops in the field and the Allied cause is safe and its triumph assured. -[Civil and Military Gazette.]

The Telegram Between Mr. Bannerjee and Mrs. Besant.

CALCUTTA, August 27. In connection with the Congress split the following telegrams which passed between Mrs. Besant and Mr. Surendranath Bannerjee are interesting: -Mrs. Besant sent the following wire to Mr. Surendranath Bannerjee on the 20th instant: -"Arrangements have gone too far to postpone Congress. Bombay friends willing to attend round table conference with moderate leaders with a view to arrive at a settlement. Will fix 26th for Conference. If agree wire reply." Besant.

Mr. Bannerjee's Reply.

In reply the Hon'ble Mr. Surendranath Bannerjee wired to Mrs. Besant: -"Compromise impossible unless Congress postponed. Compromise can only be effected upon basis of resolution which I drafted and made over to you recognising reform proposals as definite step towards Responsible Government and no change in fundamentals. As moderates are acting together leaders in other provinces must also be consulted. It is pity my suggestion for postponement of Congress made on the 7th August was not accepted. If accepted it would probably have prevented splits Surendranath Bannerjee."

The United Provinces Provincial Congress Committee had proposed the name of Mr. B. G. Tilak for the presidency of the Indian National Congress to be held in Delhi during Christmas week.

ప్రస్తుతము లేదు. ప్రెస్టర్ను కండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి ప్రస్తుతము లేదు. (1045) ని వార కొ ష ధ ము లు మా నందుకు గవర్నరు యిరువది వత్సరములు ఇండియా, బర్మా, సిలోకా శకములయందును, స్వశకసంస్థానములందును అనేక సేవల కొరకులకు కావామట లోకవిదితము. మేము తెలుపు విధానముల ననుసరించి ప్రస్తుతము లేదు. ప్రామాణికము 6 టోన్సుల బుడ్డి రైకి రు 0-0-0 | తిథాతిస్తుతిం 1 టోన్సు బుడ్డి రైకి రు 0-0-0 డిటో 3 " " 0-0-0 | డిటో 1 " " 0-0-0 సాల్వేకింగు సాఫ్ట్ టేటు. కోరువానికి మా పెద్ద క్యారిటూ గుచితముగ పంపబడును. తంజి నివాసము: "పండిట్" మదరాస్. ఆయుర్వేదాశ్రమం, శుగ, ఆచారప్పన్ విధి, జి.టి. మదరాసు.

మిక్కిలి మనోహరముగు సువాసన 126 (రిజిస్టరు కాలిడనది) ఆటో దిల్ బహార్. (రిజిస్టరు కాలిడనది) ఇప్పటికాలపురుతి కనుపకునది, సాటిలేని చునోజ్జమగు సువాసనకలది అల్పాహాలుగాని, సారాయముగాని, చేర్చబడకయే సిద్ధమ చేయబడిన కేవల పుష్పసారము. నీరువాలవై కొన్ని చినువులు చిలుకొంచినవో, చునోజ్జమగు సువాసన నిన్నులగుంచును. ఈ క్రింది పరమాణువుల సీసాలలో నుండును. చిన్న నైజ (అర డ్రాం) సీసా 1-3 రు 0-8-0 మధ్యరకము నైజ 1-1 డ్రాం " " 0-12-0 పెద్ద నైజ 2 " " " 1-4-0 పెద్ద నైజ 4 " రేక 1/2 టోన్సు " " 2-0-0 వి. వి. ఖర్చులు రు 0-4-0 ప్రత్యేకము. పత్రెల, పట్టణములందలి ప్రసిద్ధులకు ప్రతిపాపులోను దొరకును. దీని ఆనెకముగు నకలు పెంట్లు కలవు. కావున, లాము కొనునపుడు సీసానైజ ను, కార్డునైజ ఆటో దిల్ బహార్ అను పేరును పరిశీలింపుడు ఈ ఆటో దిల్ బహారుయొక్క సులభములను పరిశీలనచేయ గోరువారి దిగునవారి వ్రాసినవో ఆటో దిల్ బహారుల సువాసనకార్డు ఉచితముగ పంపుదురు. సోమయేజంబు: అంగ్లీయం దియోక్ డ్రగ్ అంకు కెమికల్ కంపెనీ నెం. 155, జుహూపునీమ వీధి, బొంబాయి. మద్రాసు యేజంబు: మెహతా పురుషోత్తంమూర్తి, నె నానూరుకోడ్డు, మద్రాసు.

కాళయుక్తి సంవత్సరాది సంచిక తయారై సిద్ధముగ నున్నది.

సింగళ సంవత్సరమున జరిగిన ఐరోపా ఘోరసంగ్రాహ చరిత్రమును, అభ్యాత్మిక, సైనిక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేష విషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యావహారికములును, దర్శనీయములగు మహాజనుల పటములును ఇతరములైన, చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడి సిద్ధముగ నున్నది.

కాళయుక్తి సంవత్సర చరిత్రము	రూ 2-0-0
అభ్యాత్మిక సంవత్సర చరిత్రము	" 0-8-0
సైనిక సంవత్సర చరిత్రము	" 0-12-0
సాంఘిక సంవత్సర చరిత్రము	" 1-0-0

ఆంధ్రపత్రికా కాళయుక్తి, పోస్టుపాస్టే సెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాపదము

కామరత్నము	గజకిరీటము	మోహినీతలము
డబ్బీ 1-8 0-6-0	డబ్బీ 1-8 0-4-0	సీసా 1-8 0-12-0

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు.

ఐట్రెడిగ్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనాపది సారసవరిల్లా

అపరిమిత రక్తములను జనించు వాద్యములకు కీటముకంటి పండు. తురుపులను, వచ్చులను, గండమాలలను పుండ్లను, ప్రాతనిపులను అన్ని విధములను గలుగు చర్మ వ్యాధులను పోగొట్టును. (28)

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

వనాపది సారసవరిల్లా గుణ విచ్ఛిన్న నిస్సంశయము, సహజమైన మధ్యవచ్చిన అన్ని విధములైన వ్యాధులను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కారైసంబంధమును నొప్పులను పోగొట్టిరక్తమును శుభ్రపరుచును. శరీరారోగ్యమును గలుగజేయును. 16 రోజుల వల వండుటకు 4 ఖాన్సు బుడ్డిలో అమృతము.

పోస్టెటరు — పి. డి. సావంత్,

144. ఫననవాడి, నెం 2 బొంబాయి

Proprietor: P. D. SAVANT,
Fanaawadi, No. 144, No. 2, BOMBAY.

విజ్ఞాన చంద్రికా బుక్కు డిపో,
మాంటురోడ్, మదరాసు.

ఇక్కడ తెలుగు పుస్తకములన్నియు వ్యాప్యమైన
తెలుగు దొరకును. క్యాటలాగు ఉచితము.
డాక్టరు. ఆచంట-అశ్వపతి, బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం.
(946) మేనేజరు.

అమృతాంజనము

చక్కని డబ్బీలో సహా సీసా 1-8 వెల 0-8-0.

ఆంధ్రోద్యమము.

మొదటి యొక్క చంద్ర మహాజననభయందలి
సన్మాన సంఘాధ్యక్షుల, సభాధ్యక్షుల, యువశాస్త్ర
ముఖ, వారి చిత్రపటములు, సభా తీర్మానములుగలవు.
వెల రూ 1-8-0. పోస్టేజీ వేలు.
ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయము, 7, తంబుకెట్టివీధి,
మదరాసు.

మీ బాయిలరు

విశేషకాలము పనిచేయవలెనను “ఇంగ్లీషుబాయిలరు కామ్రాజ్”ను
యువయోగింపవలయును. దాని నుపయోగించిన బాయిలరు త్రుప్తుపట్టి పొక్కులు
పొక్కులుగా లేని చెడిపోతుండుటయే గాక షెల్ ఫ్లీట్సుకు చక్కని మెరుగు
నిచ్చును; అవమునున్న గొట్టములనున్న త్రుప్తు పట్టుకుండగను శుభ్రముగాను
నుంచును. ఈ కామ్రాజ్ యువయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి బాయిలరు
చెడిపోకుండ ఎప్పటి కప్పుడు క్రొత్తవానివలె నుండును.

దానియొక్క యువయోగమును గురించియు సలహాను గురించియు అసలు
యేజుట్లకే వ్రాయవలయును

గౌరవముగల రమ్మ 1-కి రు 26-0-0

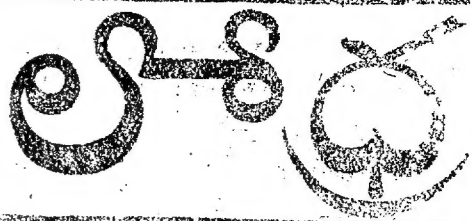
ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు వరుక్కు,

తపాలపెట్టె నెం 55కి రు

289

మదరాసు

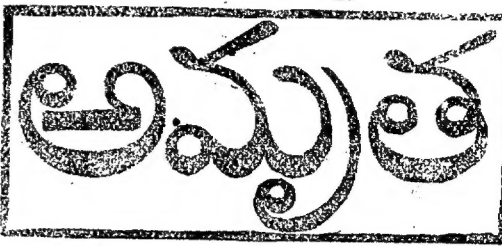
(పై కామ్రాజ్ గోరునప్పుడు ఈ పత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము)

గర్భాశయ రోగనివారిణి:— శ్రీమంతుల గారు

ముకుళాల బహిష్టి కాకుండుట, అకాలబహిష్టి, మైల బా
గాను, తక్కువగానుపోవుట, తునుమరోగము, సంతానహీనత
రక్తహీనత, మలబద్ధకము, సూతికావాతము, కీళ్లనొప్పులు,
అరికాళ్లు, అరచేతులు మంట మొదలగు శ్రీమంతుల వ్యాధి
లను ముడర్చును.

పెద్దబుడ్డి రు 8-0-0. చిన్నది రు. 1-10-0

రక్తశుద్ధి ద్రావకము:— ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధ
కము, అశీర్ణము, కీళ్లనొప్పులు, సోమరితనము, మేహ
వ్రణములు, నుఖసంకటములు, నిస్సక్తుత, కడుపులో మంట
మొదలగు వ్యాధులను నివారించి శరీరమునలన కాంతిని
ముఖమునకు తేజస్సును యిచ్చును.

పెద్దబుడ్డి రు 8-0-0. చిన్నది రు 1-10-0

జ్వర నివారిణి బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0

కేసరికుటీరం, ఆయుర్వేద ఔషధశాల,
పోలీసుకమిషనరు ఆఫీసు రోడ్డు, ఎళుంబూరు, మద్రాస్
168 (ప్రాంచి:— 9, బంధగు వీధి, మద్రాసు)

301 పాల్వపు వేంకటాచల 594

పండితులవారి సిద్ధాపదములు.

లోకామయవార కస్తూరిమాత్రల నిష్పన్ననను
పరికింపుడు.

ప్రతి వత్సరమునను లక్షలకొలది సీసాల విక్రయంబు
బడుచున్నది.

ఇండియావారు మాత్రమే కాక; బర్మా, సింగాపూ,
మలీయనేట్, గోవా, ఫీజి, బెలెండ్, ఈస్టాఫ్రికా, మున్నగు
ప్రదేశములవారు కూడ నీ సిద్ధాపదమును, ఉపయోగించు
చున్నారు.

మహాభాగము “జీకేయొక లోకామయవార” కస్తూరి
మాత్రల సీసా మీయింట నున్న యెడల, మాటికి టైడ్లు
సయమును, నిరీక్షించి, మొరపెట్టుకొనుట తప్పిపోవును.

శీతలము, శీతవాతము, అశీర్ణము, సార్వజనీయము,
జ్వరము, మాంద్యము, మలబద్ధకము, దగ్గు, గజము నొప్పి,
బలహీనత, అనారోగ్యము, చెడ్డనీటినుండి గలుగు వికారము,
చిన్న బిడ్డలకు గలుగు జ్వరము, దగ్గు, వాయువు, మరియు
వనేక రోగములును, ఈ సిద్ధామృత సేవచే వాక్యర్యముగా
పోయి గుణము గలుగును.

తైద్యశాలలో నీకేవిధములగునట్టియు నుపయోగక
రములగు కర్పాటక మూలికలనుండియే యావధములను
తయారు చేయుచుండురు.

రిజిస్టరైన యావ్యాపార గురుకులు, ప్రతి సీసాను
దును ఉంచును; చూచి తీసికొనవలెను.

అనుపానపత్రిక, ప్రతిసీసాలో గూడి
యుండును. 260 మాత్రలను సీసా 4 అణాలు,
మాత్రమే.

6 సీసాల లోకసారి తెప్పించి కొనిన
టపాల ఖర్చుతోడే రు 1-9-0
12. సీసా లోకసారి కొనిన 2-12-0
25. సీసా లోకసారి కొనిన 5-0-0

సమస్త రోగములకు మావద్ద ఆయుర్వేద
దీయ సిద్ధాపదములు దొరుకును.

విలాసము:— శ్రీ సీతాభాగవత వైద్యశాల, ముసూరు.